

عەلى بەندى

كورد قران

د ئايدىۋلۆژيا بەعسىزم دا

نافى پەرتووكى: كورد قران - دئايديولۇزيا بەعسىزم دا
بابەت: فەكۆلین ل سەر پاشمايىن ئەنفالان
نقىسین: عەلى بەندى
بەرگ و ديزاين: بلند محمد
تېيچن: دلمان عەلى
ژمارا سپاردنى: (۲۱ / ۲۲۵۲ - D) ل پەرتووكخانەيا بەدرخانیاين / دەوك
چاپخانا: تەهران
تیراژ: (500) دانە
چاپا ئىكى: 2021

مافى چاپكرنى بۇ نقىسەرى يى پاراستييه

پیشگوۆتن

ددریژاهیا دیروکا مروقایه تیۆ دا گه له ك ملله ت و نه ته وه هاتینه ژناقبرن و نه ماینه ، ملله تیۆ كورد ئیكه ژوان ملله ت و نه ته وا ددريژاهیا دیروکا خودا هه رده م كه فته به ره هه ولین قركرنیۆ ل سه ر ده ستین درنده و دوژمن و نه حه زان ، ئا خا كوردستانیۆ هه رده م بویه جهیۆ ملامان و هه فرکی و شه ره نیخین به رژه وه ند په رستان و هاتیه داگیركرن ، دیروكا ملله تیۆ كورد هه ر ئیكى وه كى خو قیایی یا نفیسی و به رزه كری و سیاسه تا كورد قرانیۆ یا لیۆ په یره وكری ، ب هه می رهنگ و شیوازان ل دویف نه خشه و پلانین دارشتی به رهنگاری نه ته وا كورد بویه .

ئه نفال ، کریار ، پروسه ، ئوپه راسیون ، ل سالا 1988 ژلایی درنده ترین رژیم ل جیهانیۆ ، رژیما به عسا ژناقچویی ده رهق گه لیۆ كورد هاتین ئه نجام دان ل پینش چافین هه می جیهانیۆ ول فان تاوانان بیۆ دهنگ ماین و به رژه وه ندین خو پاراستین و ملله تیۆ كورد بویه هه فرانیۆ شه ره نیخین وه لاتین زله یز و به رژه وه ند په رستان ، مروۆ ، ژینگه ه ، گیانه وه ر ، شارستانیه ت ، كه لتور ، هه می هاتینه ژناقبرن و جینوسایدكرن .

کورد قران د ئایدولوژیا به عسیزم دا ، ناساندنا تاوان و هوقاتیین
رژیم به عسا ژنافچویی یه ، کا چهوا ئه فی رژیم چه پهل و درنده
هه ر ل ده سپیکا وهرگرتنا ده سه لاتی هه ول دایه ناسناما نه ته وا
کورد ل سه ر روی عه ردی نه هیلیت تاییه ت ل ده مه کی دا کو
جیهانی ب مافی مروفی دخوری و ده سه لاتدارین عیراقی هه می
بنه مایین مافی مروفی پیشیلکرن و زیده کاشیین ئاشکرا ل سه ر
ریککه فتناما نیف نه ته وهی کرن .

تاوانین نه نفالان مه وه کو کورد چ په ند و عیبره ت بخو ژئی
وه رنه گرتن ، شوینا بکهینه هیقینی براینی و ئیک ریژی و
ئیگرتنی ، جاره ک دن ماینه ب که لالیشکین ئیک فه و مه سه لین
نه ته وهی هاتنه پیلیدان و بهرژه وه ندین حیزی هاتنه پاراستن ،
ئه و کاربه ده ستو نه نفالچی و نه نجامده رین نه نفالان ئه وین مل ب
ملی رژیم به عس فه نه نفال نه نجام دای ، شوینا بهین دادگه مکر
و سزادان ، مخابن هاتنه پاداشتکرن و بهرپرستی ژوان را هاته
دان.

کورد قران پهرتوکه که ب شیوازی هزی و فه لسه فی هاتیه نفیسین
و دارشتن ، دیاری یه بو نفشی نوی و خوینده کارین زانکویان ،

داکو بزائن کا چہوا باب و کالین وانا نہ خوشی و دہردہ سہری
دیتینہ و تشتہ کی ژ دیروکا مللہ تیّ خو بزائن .

من وەکو تاییہ تمہندەک دبوارئ ناساندنا تاوانا ئەنفلان دا دقان
چەند سالیّن بوری دا گەلەک هەول دایە دیروکا مللہ تیّ خو ، ئەوان
کارەساتیّن بسەر دا هاتین ب ئەمانەت تومار بکەم و بگەهینمە
نافەندیّن جیہانی داکو وەکو جینوساید بەینە نیاسین ، ئەف ئەرکە
ل سەر هەر تاکە کوردەکی فەرە خەمیّ ژئ بخت ، تاییەت
نقیسەر ، هونەر مەند ، سینە ماکار ، سینارست ، شیوہ کار
، هەر ئیک دبوارئ خودا هەول بەدەت ئەقان مەرگەساتا و
کارەساتان زیندی بکەتن و ئەجامدەرین ئەقان تاوانیّن دژی
مروفا یە تیّ بەینە شەر مەزار کرن .

عەلی بەندی

2021/1/25

دھوک

ئەنفال چ جار ژبیر ناچیت

دیروکا مروقایه تیئ یا پیکهاتیه ژدیروکه کا که قنار یا قرکرنئ و کومکوژیئ و ویرانکرنئ ، هه رده م مروف و ملله ت دبنه سوته مه نیین به رژه وه ندان . سه دئ بیستی ئیک ژسه دین هه ره تاریین مروقایه تیئ بوو کو ب سه دئ جینوسایدیئ هاتیه نیاسین و ل قه له م دان ، قرکرناب ملیونان جوھیان و ئە رمه نان و ب سه دان هزار خه لکئ کورد.

دسه دئ بیستی دا پیشکه فتیرین ته کنه لوژیا هاته ب کار ئینان و ئە ف چه نده بو سه ده مئ په یدابونا کریارو پروژین جینوسایدیئ ب ئاوايه ک به رفره ه ل سه رانسه ری جیهانی کو تیدا پتر ژ 6 ملیون جوھیین ئە وروپی و کو

ب هولوکوست هاتیه ناسکرن ، و 2مليون ته رمه نی و زیده تر ژ 2مليون و نیف وه لاتیین که مبودی و 800هزار توتسیین ره واندی و پتری 500هزار کورد دسه دی بیستی دا هاتینه قرکرن . تاوانین قرکرنی دسه دی بیستی دا جوداهیه ک هه بویه ژسه دین پیشر ، ژبه رکو ته ف تاوانه به رب ده فه رین تایبه ت دهاتنه ناراسته کرن ، سیاسه تا قرکرنی دسه دی بیستی دا ژلایین گروپه ک تایبه ت هاتینه په یره وکرن و ناراسته کرن ، ته فه ژی سه خمه راتی ژناقبرنا وی گروپی یان وی ره گه زی ، لی جینوساید وه ک تاوانه ک پیناسکری ژلایین یاسایی فه بو سه رده می شه ری جیهانیی دووی فه دگه ریت ، دوی ده می دا زانایی پولونی رافایل لیمکین (کو ب ره گه ز جوهیه، ئیکه م جار زاراقی جینوساید ب کار ئینایه، دیسان پیناسه یا یاسایی ژ جینوسایدی را هاتیه دانان و ریکه فتنه سالآ 1948فه دگه ریت یا کو ژ 19به ندان پیکدهیت ژلایین جقاتا ته ناهیا نیف ده وله تی هاتیه دارشتن .

گه رب چاقه ک هوپرو دویربین به ری خو بده ینه سیاسه تا وان رژیمیین ده سهه لات ل عیراقی وه رگرتین هه ر دسالیین بیستان دا ل سه دی بیستی دا هه تا هه رفاندنا رژیما به عساعه فله قی یا خویناوی کو عیراق ژدوو نه ته وین سه ره کی پیکدهیت ، عه ره ب و کورد ، زیده باری چه ند کیمه نه ته وین بچویک وه کو کلدان و ناشوری و ته رمه ن و تورکومانان، سیاسه تا ئایدولوژیا به عسیزما فاشست

ب دريژاھيا ده سهه لاتا خو دا مفا ژ سه ربورين سه دین بوری دا وه رگرتیه وه کو سیاسه تا رو م و مه غولان ، چنکو به عسیان کوشتن و قرکرن و ویرانکرن ب تاوان نه دزاین و ب کاره کی ره وال قه له م ددان ، سه ددائی دیکتاتورو دارو ده سته کین وی ب دريژاھيا 35 سالین فه رمان ره وایا خودا چه ند تاوانین مه زن ده رهه ق خه لکی عیراقی نه نجامداینه هه می ژی دکه قنه دخانا جینوسایدیی دا و زیده گاقیین ئاشکه رانه ل سه ر پروتوکول و ریککه فتننمین نیف ده وله تی . نه گهر مروف تاوانین نازیان دژی جوهیان هاتین کرن دگه ل تاوانین به عسیان دژی گه لی کورد هاتین کرن دگه ل ئیک به راورد ب که ت چ جوداھيا نابینیت چنکو هه ردوو دچوارچوفه ک دا و ب ئیک شیوه هاتینه کرن و گه له ک نیژیکی ئیکن ، بو نمونه نازیان ده می جوهی دگرتن یان ژی خو ته سلیمی نازیان کربان دا ل ئوردوگایین تایبه ت دا خرفه که ن پاشی بو جھه ک نه دیار قه گوھیزن و دچال و خه نده کان دا کوم کوم کوژن ، ده می نه نفالان دا ژی ل سال 1988 ب هه مان شیوه و سیاسه ت نه ف چه نده دهاته کرن

رژیمما به عس وی سه رده می مفایه ک مه زن ژره وشا بیده نگیا جھاکی نیف ده وله تی و هه ردوو جه مسه ران و وه لاتین ئیسلامی وه ردگرت ، نه قی بیده نگیی زیده تر رژیمما به عس و سه ددام پالدان سیاسه تا خو یا خویناوی په یره و بکه ن، ملله تی کورد بو هه قرانی شه ره نیخین وه لاتین

به رژه وه ند په رست ، ديسان گروفه يه کو ئه ف چه نده
پروژه کي دارشتي بو ب هاريکاريآ چه ند وه لاتين عه ره
بستاني بو نه هيلانا چه ند نه ته وان دناف عه ره بستانئ
دا ژوانا نه ته وا کورد وه کو ناسنامه و هه مي ده مان ملله
تي کورد بو قورباني فاکته رو پيشداچونين سياسي ل ده
قه ري سه ره راي ژناقبرنا گه له ک پيلان وبه رسينگرتنا
هه ول و بزاقين داگيرکه ران . لي ژسه ده مي قئ بيده
نگيي و پشته قانيي پتر رژيما به عسا گور ب گور هاته
هاندان و هاربو ، وه کو دبيژن غروري گرت ، ل به ر ده هول
وه لاتين عه ره بي و بين خودان به رژه وه ند که فته گياني
خه لکي کوردستاني و ب چه کين کيميايي و ژه هراوي بين
قه ده غه کري و سياسه تاجينوسايديي ل کوردستاني په
يره و کر . ژلايه ک ديفه چه ند نفيسه رين عه ره ب و
عيراقی وه کو هادي عه له وي و که نعان مه کيه وگه له
کين ديتربه را ئه تا خو ژناسنامه و نه ته وا خو دکه ن و
دبيژن هه ر ده مي کورده کي دبنين شه رم ژخو دکه ين ژ
ئه نجامي وان زورداري بين ب سه ري گه لي کورد هاتين کرن
، ديسان د . فه همي شه ناوي دپه رتوکا خو (الاکراد يتاما
المسلمين) دا دبيژيت کورد ئيکه مين نه ته وه نه ب ته
قايي موسلمان و موسلمانين ره سه نن و سه رتيرا
موسلمانانه ، هه ر ل سه ر ده مي عومه ري کوري خه تابي
تا نوکه موسلمانانه تيا خو پاراستي و هيچ جاره کي ملکه
چي چ ئيرادهيان نه بوينه و که قنترين ره گه زي مروقانه .

لئى سه ره راى قئى هه مئى زووربه يا وه لاتين عه ره بي
 تاوانين رژيما به عس دقه شارتن و پشته قانى ليدكر و خو
 ب سه رقه نه دبر تنى ليبيا و سوريا نه بن ، به لكول ده مئى
 نه نفالان دا چه ند سه روک و سه ركردين عه ره بان دگه
 رمه گه رما پروسين نه نفالان دا دچونه به خدا و
 پيروزباهى ل سه ددائى گوربه گور دكرن و نيچيرا وى
 پيروز دكرن ، زيده بارى كوردان ب ئيسرائيليا دوى ل قه له
 م دده ن و دبيژن كورد مه ترسينه ل سه ر نه ته وا عه ره ب
 .ب راستى هه ر ده مئى وه لاته كئى عه ره بي ريگ بو لايه
 نه كئى سياسى يئى كوردى قه كربت يان به حسى كوردو نه
 ته وا كورد ب باشى كربت يان دژى ره فتارو كرياتين
 هوخانه يين ده سهه لاتين عيراقى يين ئيك ل دويغ ئيك را
 وه ستيابيت ، نه ف چه نده ژى قه دگه ريت بو وان
 ناكوكيين دناقبه را وى وه لآتى و ده سهه تا عيراقى چ يا
 نوكه يان يا به رئى نه كو ريز گرتنه ل بيرو باوه ريه كا
 مروف په روه رانه ، به رو قارنى هه رده مئى به رژه وه ندين
 وان وه لاتان دگه ل عيراقى بوينه جوت ئيدى هه لويستى
 وان هه مبه ر كوردان هاتيه گهورين ، هه ر چه نده جمال
 عبدالناسر گوته هه بونا گه لئى كورد وه كو هه بونا
 رويبارئى نيله . ژلايه ك ديغه كومكارا وه لاتين عه ره بي پتر
 ژهه ر كاره كئى خو داكوكى ل سه ر سه ددائى و رژيما وى
 دكرو بزاف و سه رهلدانين گه لئى كورد ب پيلانين نه
 مريكى دژى عيراقى ل قه له م ددان و كوردان ب هوغ و

درنده و ئە جنه ددنه نیاسین بو گه لاین خو به روڤاژێ وه لاتین ئیسلامی وی ده می بو خه لکی بوسنه وهیڕسک و کوسوقو و چاچانستان ب ده نگ هاتن ، لای بو گه لای کورد خول تاوانین سه ددامی بیده نک کرن و حاشاتی پیشقه کرن .

ژسه ده می بیده نگیا رایا گشتی یا جیهانی هه مبه ر تاوانین پرژیمه به عسا ژنافچوی بو ئە گه ری هندی رژیما هار بییت و تاوان ل ددویف تاوانی ئە نجام بده ت ، بگره ژ ئە نفالکرنا نیزیکی 10 هزار کوردین فه یلی دویقدا ئە نفالکرنا 8 هزار بارزانیان ، شه هیدکرنا باژییری هه له بچه کو تیدا 5 هزار وه لاتی بونه قوربانی ، تا گه هشتیه هه ره شت قوناغین ئە نفالین ره ش یا کو د ئە نجامدا پتر ژ 182 هزار وه لاتین کوردو کوردستانی ژ موسلمان و ئیزدی و کریستیانیان هاتین ئە نفالکرنا و بیسه روشوینکرنا . رژیما به عس وه سا به ری خو دده ته ملله تی کورد کو نه خودان دیروک و خودان عه ردن ، به لکو ب چاقه ک تاوانبار به ری خو ددانه کوردان ژبه رکو تنی کوردن ، ژبه رقی چه ندی هه رده م هه ول ددا ناسناما کوردی نه هیلیت ب ریکا سیگوچکین خو (عه ره بکرنا - به عسی کرنا - فه گوهاستن) ، و گوهارتنا نه خشی جوگرافی و دیروکیی کوردستانی ب ریکا سیاسه تا سیگوچکین خو وه کو مه ئامازه پیکری ، سیاسه تا کورد قرانی هه رده م به رنامی وان یی سه ره کی بو ، ب ریکا ئاگرو ئاسنی دکه فته گیانی خه لکی کورد

داکو ده نگی ره وایا گه لی مه مت بکه ت . سه ددایمی
 گوربگور دیداره کا خودا بو روژناما لوموند یا فره نسی
 ئاماژی دده ت کو ئه و دژی هه بونا کیمه نه ته وانه ل
 عیراقی چنکو عیراق وه لاته ت عه ره بی یه و دناف نه
 خشی وه لاتین عه ره بی دایه و نابیت کیم نه ته وه دناف
 ئاخا عه ره بی دا بژین ، دیسان رادگه هیایت کو عیراقی
 ئوتونومی یی دایه خه لکی نه کو دایه عه ردی .

پشتی شه ری جیهانی یی دووی ئه نفال مه زنترین کاره
 سات بو دسه دی بیستی دا دژی مروقایه تیی هاتیه کرن ،
 نه هیلانا مروقان گه هشته رادده کی کول جیهانی هه میی
 نه بویه ، چه کی قه ده غه کری ، کیمیاوی و بایولوژی و خه
 رده ل و سیانید دژی وه لاتیین خول کوردستانی ب کار
 ئینا ژبو ژناقبرنا وان نه کو ب ره نگه کی سیاسی ، به لکو
 وه کوره گه ز ، چنکو که رب و کینا وان ب گوهارتنا خاک و
 خه لکی نه دهاته خار ، دقیان نه خاک بو ژیانی و نه خه
 لکی وی بو ژینی نه مینیت ، لی سه ره رای قان هه ول و
 بزاق و نه خشه و پیلانان نه کورد ، نه کوردستان ل ناف نه
 چون و روژ بو روژ کوردستان یا گه شه تردبیت . کاره ساتا
 ئه نفالان نه تاوانه ک ساده بو به لکو مه رگه ساته کا
 گشتی بو ب کوم هاته ئه نجامدان وه کو جینوساید ، چنکو
 هه می بنه مایین قرکرنا ب کوم دژی خه لکی کوردستانی
 بکار هات ، هه می مافین مروقی هاتن چه وساندن و بن
 پیکن ، چنکو ژ ئه نجامی کریارین ئه نفالان هه می مافین

ژین و ژیان و مانی ره شکرن دژی خه لکه ک بی ده سهه
 لات و لاواز ، نه نفالان کارتیکرنه کا خراب کره سه ر
 جقاکی کوردی ، کره سه ر هه ر خیزانه کی ، هه ر تاکه که
 سه کی ، ئاریشین ده رونی و جقاکی په یداکرن ، نه مانا زه
 لامی دخیزانی دا وه کو ره زو بیستانه ک بی په رجانه ، ژبه
 ر قان نه که ران رژیما به عسا عه فله قی ره که زی نیر نه
 دهیلا و قه دبراند چنکو دزانین ملله تی کورد جقاکه ک پاک
 و بژوینه و ملله ته ک ره سه نه و خودان شیانی ، هژرو
 بیرین تیژ هه نه و خودان کیشه ک ره وایه . فه ره هه می
 هه ول بهینه دان بو خوشکرنا ژین و ژیارا خانه وادو که س
 و کارین قوربانیین نه نفالان ، دیسان سه رکردایه تیا
 سیاسی یا کوردی و حکومه تا هه ریما کوردستانی و په رله
 مانتارین مه چ ل به غذا چ ل هه ولیر داکوکی بکه ن
 بریارین دادگه ها بلندا تاوانین عیراقی بینه جیبه جیکرن
 چنکو نه و بریار هه می دبه رژه وه ندا که لی کورد دانه ،
 دیسان که یسا نه نفالان ل سه ر ئاستی کومه لگه ها نیف
 ده وله تی قه وه کو جینوساید بهیته ناساندن . نه قروکه
 ژی ل قی قوناغا هه ستیارداد دقت سه ره ده ری دگه ل
 هه ر رویدان و دیارده کی بکه ین و نه و رویدانین ل ره خ
 و دورین مه تی نه کرن دقت زور لی دهشیار بین و مفای ژی
 وه ربگرین و ده سته فتین هاتین تومارکرن ب خوینا
 هزاره ها قوربانیان خولی بکه ینه خودان و ب پاریزین وه
 کو وه فاداری . نه نفال چیروکه ک بی دوماهیکه ، یا بکول

و که سه ره ، قوناغه کا دیروکا ده وله مه نده ، یا ب وانه و
سه ربورو ره نگین به رخوه دانی یه ، پیدقی یه ب ره نگ و
شیوه ک زانستی نه کادیمی بهیته خواندن و نه رشیفکرن.

هه و النامه ی کتیب

ئەنفال و گھورینا سیمایین جوگرافیا کوردستانی

ئوپه راسیونین ئەنفالان وه کو زنجیره ل دویف نه خشه و
پلان ل 2/22 --- 1988/9/6 ژلای رژیما به عسا ژناقچویی
بریكا سوپایی مه شقداي و دهزگایین موخابراتی و ب
هاریکاریا چه ندین فه وجین جاشا دهرهق ملله تی کورد ل

کوردستانا عیراقی هاته ئەنجام دان ، کهواته ئەقان
ئوپه راسیونان دەمی هاتین ئەنجام دان و کهفتینه قوناغا
پراکتیکی مهزنترین کاره سات ب سهر نه ته وا کورد ل
کوردستانا عیراقی ل دویف خو ئینا ، مهزنترین چهکی
کومکوژی قه دهغه کری هاته بکارئینان ، کاریگه ریپن ئەقی
تاوانا درنده کومه کا ئاریشین جفاکی و دهرونی و ژینگه هی
و مروقی ل دویف خو هیلان ، کاره ساتین ترسناک لی
کهفتن ، ب دهان سالیین دیتر ژئ ده ربا زنا بین و
کاریگه ریپن نیگه تیف ب سهر جفاکی کوردی دا شورکرن .

ئوپه راسیونین ئەنفالان نه تنی هیژین له شکه ری بون ژلایی
سو پایین عیراقی بو سهر ده قهرین رزگار کری ، به لکو
ئەنفال سیاسه ته کا پهیره و کری بوو ژ چند لایه نا فه ، بو
ژناقبرنا مروقی کورد ل سهر رویی عه ردی و نه هیلانا
ناسناما نه ته وا کورد ، کافلکرنا ب هزاران گوندان ، ژناقبرنا
ژینگه هه کا پاقر ، ویرانکرنا سه رجه م بنه مایین ژيانا جفاکی
کوردی ، خرقة کرنا خه لکی سقیل ل کومه لگه هیین خورتي و
زوره ملی ، گرتن و ئەشکه نجه دان و سیداره دان دناق
ئەقان کومه لگه هان دا بریکا سیخوریی و گروپین کوشتنی .

تاوانا ئەنفالان یا دژی مروقایه تیی هاتیه ئەنجام دان ،
تاوانه کا نوی نینه بو گه لی کورد ، ژبه ر کو به ری هینگی ژئ
چه ندین تاوان و کوشتارین دیتر ده رحه ق گه لی کورد هاتینه
ئەنجام دان ، وه کو کوشتارا بکوم ل خزیرانا سالا 1963 ل

سلیمانیی ، ویرانکرنا ب سهدان گوندان پشتی هه لو
ومهرجین ریککه فتناکا خیانه تکارا جه زائیر ل 1975 ،
کوشتارا گوندی سوریا و دهکان ل پاریزگه ها دهوک ل سالا
1969 و کیمیا بارانکرنا هه له بچه و ئه نفالکرنا کوردین
فهیلی و پروسا عه ره بکرن و به عسیکرن و قه گوهاستنی ،
ئه قه هه می تاوانن وه کو پانوراما ژلایی رژیما به عسی
دهرحه ق گه لی کورد هاتینه کرن ، ئه نفال به شه کی مه زنی ژ
رهفتارین نه مروقانه یین ده سه لاتدارین به غدا هه مبه ر
نه ته وا کورد ل کوردستانا عیراقی .

مه رگه ساتا ئه نفال ره نگه دانه کا تایبته نینه ژلایی چهند
کاربه ده ستین بچویک قه بریار ل سهر هاتینه دان ، به لکو
کریاره که ل دویف نه خشه و پلان بو هاتینه دارشتن و
ژلایی بلندترین ده سه لات ل عیراقی بریار ل سهرهاتیه
دان ، ده ره ق گه لی کورد ، ئه ف چهنده ژی پشتی رژیما
به عسا عه فله قی مفا ژ ره وشا بی ده نگیا جقاکی نیف
نه ته وهیی وه رگرتی وشه ری هه شت سالیی بخو وه کو
ده لیقه دیتی بو دریزه پیدان بو قرکرنا گه لی کورد و
به رده و امیدان ب پروسا عه ره بکرن ده قهرین کوردستانی و
گهورینا سیما و راستیا دیروکا جوگرافیا کوردستانی و
نه هیلانا شارستانیه تا کوردستانی و سهر کوتکرن و ژناقبرنا
بزاقا رزگاربخوازا کورد ، ههر وه کی گوربه گور میشیل
عه فله قی دگوتاره کا خودا گوتی (کورد ل عیراق و سوریا
و به ربه ره ل جه زائیر مه ترسینه ل سهر پاشه روژا ئاسایشا

نه ته واهرهه ب و دقیت بهینه ژناقبرن و حهلاندن ، پیدقیه
ئه و کیمه نه ته وین ل سهر ئاخا عه ره با دژین ب دوو ریکا
بهینه ژناقبرن ، ریکا ئیکي ، دقیت هیدی هیدی قی
سیاسه تی پهیره و بکهین ، به لی دریزی پی بدهین ، ریکا
دووئ ئه گهر بهرگری ژخو کر دقیت ئه م ب هه می ریکا وان
بحه لینین و وان ژناق بهین، واته ل دویف بوچونا
عه فله قی که کورد کیمه نه ته وه نه و نه خودان وه لاتن .

عه قلیه تا شوفینزما عه ره بان هه رده م دژایه تیا نه ته وین نه
عه ره ب کریه ، ژوانا نه ته واه کورد ، لی پشتی هه قده سالان
ل سهر نه مانا رژیما به عس ، که نوکه حکومه تا عیراقا
فیدرال وارسئ حکومه تا بهری خویه ، هیشتا پیشه مانیا
خو نه ده ربیره ، داخوازا لیبورینی ژ گه لی کورد د
چوارچوقئ عیراقئ دا نه کریه ، به لکو بریارین دادگه ها
بلندا تاوانین عیراقئ ژئ جئ به جئ نه کرینه ، چ وه کو
قه ره بوا قوربانی و زهره رمه ندین ئه نفالان ، چ وه کو دانه
نیاسینا که یسا ئه نفالان بو جقاکی نیف نه ته وهیی ، لی
ئه گهر بی دهنگی و په رده پوشکرنا جقاکی نیف نه ته وهیی
نه با ل سهر تاوانین رژیما به عس سه دامئ جه لاد ، رژیما
نه دشیا ئه فان تاوانا ئه نجام بدهن و به رده وامی پی بدهت
، لی جهئ حیبه تی و سه رسومانئ یه پشتی داگیرکرنا
وه لاتئ کویتئ ژلایئ عیراقئ قه ل سال 1990 ، ژنوی
سه روکی ئه مریکا جورج بوشئ باب گوت و سه دامئ
دیکتاتوری سه دی بیستی یه و باژیروی هه له بجه یا کیمیا

بارانگری ، ژنوی جقاتا ئاسایشا نیف نه توهیی ، داخوازا ئاشکرا کرنا چاره نقیسی شهش سهد دیلین وه لاتی کویتی دکهن ، دهه مان دهم دا (182) هزار وه لاتی کورد و کوردستانی بدهست رژیم عه فله قی یا به عس هاتنه ئه نفالکرن و بی سه روشوینکرن هیشتا به حسی چاره نقیسی وان نه کریه و به حس لسه ر نه کریه ، پشتی هه قده سالان ئه و به لگه نامین رژیمی هاتینه هنارتن بو ئه مه ریکا ، ژنوی ئه و ئه رشیف هاتنه فه گوهاستن بو عیراقی ، خودی دزانیت کا ئه مه ریکا چ مه رهم و پلان پی هه یه .

ئوپه راسیونین ئه نفالان تنی مروف نه کرینه قوربانی ، به لکو ژینگه ه - ئاف و هه وا - سروشت - گیانه وه ر - گوند - شوینه وار - مزگه فت - دیر - مه زار - په رستگه ه - قوتابخانه هه می فه گرتن و دگه ل عه ردی راستقه کرن ، تنی ل ده قه را به هدینان 664 گوند هاتنه ویرانکرن و کاکلکرن د ئه نفالان دا ، ب هزاران کانی و سولین هاتنه په قاندن و به رزه کرن ، ب هاریکاری و پشته قانیا سهدان فه وجین جاشا که روله کی سه ره کی هه بون د ئوپه راسیونین ئه نفالان دا ، هه روه کی سه رکردی ئه رکانین له شکه ری عیراقی یونس محمد پرۆژی ئه نفالکرن به هدینان دا ئاماژه پی دای که ئه گه ر فه وجین جاشا و موسته شار نه بان ، ئه و نه دشیان ب سه رکه فتیانه ئوپه راسیونین ئه نفالان ئه نجام بدهن ، چونکه جاش و موسته شار به راهیا له شکه ر و سوپایی عیراقی دکه فتن و کونج کونج جهین تاری و فه شارتی

هیلینین شورهش و شوره‌شگیران نیشان ددان ، به‌لکو پستی ب دوماهیک هاتنا ئوپه‌راسیونین ئەنفالان گەلەك ژوان موسته‌شارا هیمايي زیره‌کیی (نوط الشجاعه) وەرگرتن و دەوله‌مه‌ند بون و نوکه ژي مخابنیی ب سه‌دامی و رژيما وی دبه‌ن و بو گەلی کورد بوینه قايروس .

مه وه‌کو کورد مفا بخو ژ سه‌ربورین خو وه‌رنه‌گرتینه و ده‌رنه‌نجامین ئەقی کاره‌ساتا مه‌زن پشت گو هاقیتنه ، نه‌بوینه نه‌ته‌وه په‌رست ،رتنی به‌رژه‌وه‌ند په‌رست بوینه ، نه شیاینه وه‌کو پیدی ئەقان کاره‌ساتان ئەرشیف بکه‌ین و بو جیهانی بده‌ینه نیاسین ، نه شیاینه قه‌کولینین ئەکادیمی و زانستی ل سه‌ره‌هه‌ندی قان مه‌رگه‌ساتان بکه‌ین ، یان ژي بخو بکه‌ینه کارتەك فشاری ل سه‌ر جقاکی نیف نه‌ته‌وه‌یی و ناقه‌ندی جیهانی و ده‌زگایین مافی مروقی که

ئەف کاره‌ساته نه‌تنی دژی گەلی کورد هاتینه کرن ، به‌لکو دژی سه‌رجه‌م مروقایه‌تی هاتینه ئەنجام دان و پیشیلکاری و زیده‌گافی بوون بو سه‌رجه‌م بریار و ریککه‌فتنامین نیف نه‌ته‌وه‌یی

راسته ئەنفال وه‌کو پلان و به‌رنامه پیشوه‌خت هاتیه دارشتن و رژيما به‌عس ناقي ئوپه‌راسیونین خو کریه ئەنفال ، که واته به‌رگه‌ك نوی کریه به‌ر ئەنفالان یا دناقه‌ه‌را موسلمانان و قوره‌یشیان - ل گوندی به‌در ل حجازی ، ل سعودیی ، لی فه‌ربو مه‌ وه‌کو کورد هه‌ر ل ده‌سپیکي ئەم د

ئەقى زاراقى رازى نە بباين چنكو ل بەر ئەقى ئاقى ئەنفال
 ھاتىنە قركرن ، دقيا با مە ئاقەك دن ل سەر كرىبا ، وەكو
 جىنوسايد ، قركرن ، كورد قران ، چنكو ئەف كرىارە
 كارەساتەك نەتەوھىي يە دژى نەتەوھەك ھاتىنە پەيرەوكرن ،
 لى خاندا نەرەبان وەكو داگىركەرېن ئاھا كوردستانى ، چ
 جاران دگەل ھەبونا مافېن گەلى كورد نەبوينە
 دچوارچوقى عەرەبستانى دا ، بو نموونە ل سالا 1963
 تالىب شىبىب دىبىژىت (زورا ب زەحمەتە ئەم د ھەلوىستى
 كوردان بگەھىن ، تىگەھشتنا مە يا گشتى ل سەر كوردان
 ئەوھ كە مللەتەكن ھاتىنە سەر ئاھا عەرەبان و بوينە مېقان
 د وەلاتېن مەدا) ، لى ل دەمى د سەكەراتا مرنى دا
 پېشەمان دىت و دزانىت ئەوا وى گوتى شاشىھەكا دىروكى
 بوو ، جارەكا دى ل ئاخافتنا خو دزقرىت و دىبىژىت نابىت
 ئەم بەرىخو بدەينە كوردان وەكو ئەرمەن و تورك ، كورد
 مللەتەك رەسەنن ل سەر عەردى خو ، لى پەشىمانى فايدە
 ناكەت و چ كارا نا گھورىت .

ب ھەمان عەقلىھەتا شوفىنزا مەرەبى ، پىشتى رىككەفتناما
 11 ئادارا/1970 ، روژناما لوموند يا فرەنسى
 چاقىپكەفتنەك دگەل سەدام حسين كرىبوو ل دور ھندى
 ئەرى ھوین گەلى كورد وەكو پىشكەك ژ نەتەوا عەرەب
 دادنن ، سەدام حسين د بەرسقى دا دىبىژىت (عىراق ل
 سەر نەخشى وەلاتېن عەرەبىھە ، ئەم دژى ھندى نىنن كە
 كەمىنەك يا نەتەوھىي ل وەلاتېن عەرەبى بژىت ، لى ئەم

ئەگەر عەردى بو دابىن بگەين و ئەو ژمە جودا بيت ، ژبەر
 ھندى ئەم رىكى نادهينى و زەمىنى بو خوش ناکەين ، چنکو
 حکومەتا عىراقى و حيزبا بەعس ئوتونومى داىە خەلکى ،
 نەکو داىە ئاخى) ، ژبەر قان ئەگەرەن و بىرو بوچون و
 ئايدولوژيا رەگەز پەرستىن عەرەبان ھەلويستى وان يى
 توندرەو و رەگەز پەرست ھەمبەر گەلى کورد
 دوژمنکارانەيە ، سەرەراى ھەبونا گەلى کورد ب ھزاران
 سالان ل سەر ئەقى ئاخى و خودان ديروک و
 شارستانىەتەکا کەقنار ، کە ديروک قى چەندى د سەلمىنىت
 ، لى جىھانا عەرەبى تايبەت عەرەبىن شوفىنى ب ئاشکراىى
 دژايەتيا قى راستىى دکەن و گەلى کورد ب ميقانىن خو
 دزانن و پلا ميقانىى ل سەر گەلى کورد د سەپىنن ، ئەف
 چەندە ژى دياردکەت کە شوفىنىن عەرەب نمونىن نازيان
 و فاشيىن ئىتاليا بخو يا کرىە مودىل دەمى ئاماژە پى داى
 کە گەلى ئەلمان ئىک رەگەزە و ل سەر چەند وەلاتان دا
 ھاتىە دابەشکرن ، ئەفە ژى کارەساتەکا ديروکى يە ل دويىف
 بوچونا وان ، ب ھەمان عەقلىەت ناسيوناليزما عەرەبى ژى
 ھەمان ئالا و دروشم يىن بلندکرىن ژلايەک دىقە ئەگەر بەرى
 خو بدەينە وەلاتىن عەرەبى ، سەرکردىن وان ھەمى ب
 ئىنقىلاب ھاتىنە سەر دەسھەلاتى و ھەمى ژى ب کوشتن و
 سىدارە چوک دەينايە ، ئەنفال وەکو تاوانەکا جىنوسايدى
 بو ژناقبرنا نەتەوہک کەقنار و خودان زمان و ديروک و
 شارستانىەت ، تاوانەک نيىف نەتەوہى يە ، چنکو ب ھەمان

کردار و شیوازیڼ خوځه دکه څیته دخانا جینوسایدی دا ،
لی رژیما به عسا ژناقچوی ههمی بنه مایین ریکه که فتنامین
نیف نه ته وهی پيشیلکرن ، ههر چهنده بکارئینانا چه کی
کومکوژ یی قه دهغه کری ، سزا یا ئیخستیه ل سهر
نه نجامده ران ، تایبته پشتی نه و تاوانین مه زن ژلای
نازیان قه ل شه ری جیهانی ئیکی هاتینه کرن .

مخابن نه م وه کو کورد نه شیاینه راستیا رویدان و
دهر نه نجامین کاره ساتا نه نفالان بشیوه ک یاسایی بیخینه
بهر چاقین رایا گشتی یا جیهانی و ریخراوین مروقی
دوست و ناقه ندین جیهانی سهره رای (32) سال
دهر بازبون ل سهر نه قی کاره ساتی ، که واته سالانه تنی
جاره کی وه کو بیرئانین و بشیوه ک خاف و سست دهیته
ساخکرن ، نه شین برینین نه نفالان و پا شماین نه نفالان
ساریژ بکهین ، ئیک ژقان نه گهران وه کو بوچونامن تاوانا
نه نفالان هه تا نوکه ب درسته هی نه که فته دقالبی یاسایی
دا ، ب به هانا کو عیراق نه نه ندانه ل دادگه ها نیف
دهوله تی دا ، به روفاژی وه لاتی یوکوسلاقی و رواندا، لی
نه قه ههمی به هانه نه ، ب سهدان هزار نه نفال بوی و
پاشمایی و بهر مایکین نه نفالان نوکه دژیانی دا ماینه ،
دشپین مفای ژ چپروک و سهره اتین وانا وهر بگرین وه کو
شاهد حال ب به لگه ، نه قه کاری دبلوماسیه تا کوردی و
سهر کردایه تیا سیاسی یا کوردستانی یه ، ب دوکیومینت
نه قی کاری بیخنه بهر چاقین جقاکی نیف نه ته وهی و

ناقه‌ندیڠ جیهانی بو سه‌لماندا تاوانا ئەنفالان وەکو تاوانەکا نیف نەتەوہیی و ل دویف پلان و بەرنامە هاتیە دارشتن و دکەڤیتە دخانا بەندی دوو دا یا پەیماننا ما سالا 1948 ، ئەڤە ژێ کاری حکومەتا هەرێما کوردستانی و سەرکرداتی سیاسی کوردستانی یە بقی ئەرکی رابیت و چەند پەسپور و شارەزا دبواری یاسا نیف دەولەتی دا ئامادە بکەن و بریکا دبلوماسیەتی رەڤەندا کورد فشاری بیخەن سەر جفاکی نیف دەولەتی و دادگەها نیف نەتەوہیی داکو ئەنجامدەرین ئەنفالان دچوارچوڤی یاسا نیف دەولەتی دا سزا بدەن و یاسایەک تایبەت بەیتە دەریخستن بو قەرەبوا مادی و مەعنەوی یا قوربانیان ، بو نمونە نیژیکی (207) کومپانیین بیانی پشکداری گریه بو ژناڤرنا گەلی کورد ، بریکا فروتتا چەکی کومکوژ بو رژیما بەعسا ژناڤچوی ، ژوانا (86) کومپانی یین وەلاتی ئەلمانیا نە و پشکا شیری یا قەر ئەلمانیا فیدرال کەفتی .

ئەنفال و ھەلەبچە دوو ھەقال جیمن

داکو پتر ل سەر رەھەندی ئەنفالان راوەستین و بزانی ل
سالا 1988 چ بوو رویدای ، ل قیڤرە دقیت دوو
مەرگەساتان ل پیش چاف دانین ، ھەردوو مەرگەسات زی
دئیک بەرگ دا ھاتینە ئەنجام دان ، یا ئیک شەھیدکرنا
باژیڤی ھەلەبچە بوو، یا دووی زنجیرە ئەنفالین رەش بوون
، ھەرچەندە رویدانا ئیک یا کیمیا بارانکرنا ھەلەبچە د
چوارچوقی ئەنفالان دا ھاتە رویدان، لی جوداھیەک بوو
، رویدانا ھەلەبچە پشکەک نەبوو ژ نەخشی ئوپەراسیونین
ئەنفالان ، چنکو مەرەما رژیما بەعسا ژناقچوی ھیرش کرن
بوو ل سەر دەقەرین رزگارکری، ئانکو دەقەرین گوندنشین ،
بربرا شورەشین کوردی، لی کیمیا بارانکر ھەلەبچە وەکو

تولقه كرنهك بوو ژ كوردان چنكو وهسا رژیمی دا زانین كه هیژین پیشمه رگه ی ب هاریکاریا سوپایی ئیرانی چونه د ههله بچه دا ، دهه مان دم دا ههولهك بوو داکو ترسه کی لدهف هیژ و سوپایی ئیرانی پهیدا بکهت ، ئهقی ترسی دناق دل و دهرونی ئیرانیان دا بچینیت ، بکارئینانا چهکی کیمیایی بهرسقه کا گونجای بوو ، بو هیژین ئیرانی و ههقه ایمانین وی یین پیشمه رگه ل دویف وی پلانا بهلز دارشتی ، چنكو روژا 15/3/1988 هیژین کوردی چونه دناق باژیری ههله بچه دا مل ب ملی هیژین ئیرانی، پرا زهلم دناق بهرا ههله بچه و خورمال دا هاته ژناق برن و په یوه ندین تیل و بی تیلی یین سوپایی عیراقی دگهل سه رکردایه تیان وان ل بهغدا هاته برین ، و ب هزاران لهشکری عیراقی هاته کوشتن و دیلکرن و کهفتنه دناق له پین هیژین پیشمه رگه ی دا ، ل روژه 16/3 ب شیوهك نه چاقه ریگری ههله بچه چهند جارکی ژلایی فروکین بارهه لگر هاته کیمیا بارانکرن ، دهه مان دم دا ئارمانجا رژیمی ژقی هیرشا بهلز وهکو پاراستنا سکری دهر بهندیخان بوو ژ سوپایی ئیرانی بهری سهردا بگرن و ب په قینن .

تاوانین رژیما به عسا ژناق چوی دهره ق خه لکی کوردستانی ههر ژ وهرگرتنا دهسه لاتئ گه هشتینه لوتکا تاوانا ، لی ئه گه ر به حس ل سهر ئه قان تاوانا بهیته کرن و ئامازه پی بدهین ، پتريا قان تاوانا به حس دی ل سهر ههله بچه و سه رهلدانا سالا 1991 بیت ، چنكو ژلایی جقاکی نیف

نه ته وهی قه ئەف ههردوو رویدانه پتر هاتینه نیاسین و
 رهنگه دانا خو هه بوو ، رهنگه مه رگه ساتا ئەنفلان پتر
 قوربانی هاتینه دان ، لی یا بی وینه بوو ، هه له بچه
 هوکاره کی تولقه کرنی بوو ، ئەنفال نه خشه و پلانه کا پیش
 وهخت بوو ، قوربانین هه له بچه ب هزاران کهفتنه دناق
 کولان و گه ره کان دا و هاتنه وینه کرن ژلایی روژنامه قان و
 ریکخراوین بیانی و نیف نه ته وهی قه ، قوربانین ئەنفلان
 ب سه دان هزار ل بیابانین ژیری و ناقه راستا عیراقی هاتنه
 بن ئاخکرن و عهردی داعویران و جیهان به رامبه ر ئەقان
 تاوانین درنده و دژی مروقایه تی بی دهنگ ما و چاف نه
 قاندن ، به لکو تا نوکه ژی وه کو پیدقی قه کولینین زانستی
 و ئەکادمی ل سهر نه هاتینه ئەنجام دان و گرنگی پی
 نه هاتیه دان ، تنی وهک بیرهاتن سالانه بیره وهری دهیت
 ساخکرن ، ئەنجامده رین ئەنفلان ژی نوکه د گوره پانا
 سیاسه تا کوردستانی دا خو ب قاره مان د بینن و خو ب
 خودانین ده سته که فتین کوردستانی دزانن ، ئەقه ژی ژ
 خه مساریا سه رکردایه تیا سیاسی کوردستانی یه به رامبه ر
 قوربانیان و کهس و کار و مالباتین وانا ، واته شوینا بهینه
 دادگه هکرن و سزادان و ره جماندن ، هاتنه خه لاتکرن و
 پاداشتکرن .

،، تاوانین ئەنفلان و پروژی کورد قرانی و کومکوژیان ب
 هویر بینی و ب شیوهک نهینی ژلایی ده زگایین سیخورین
 موخابراتیقه دچوون و په رده پوش دبون ، راسته

ئوپه راسیونین ئەنفالان ژلایئ سوپای قه دهاتنه کرن ، لی
دهزگایین موخابراتی سه‌ره‌رشتی ل سهر دکر ، ئەو
خه‌لکی کهفتیه دناق له‌پین وان دا ، ب ترومبیلین له‌شکه‌ری
قه‌دگوه‌استنه جهین مرنئ و ب ساخی بن ئاخ دکرن ، واته
سوپا به‌رپرسیاردکر بو هیرشا ل سهر گوندان و گرتنا
مروقان و قه‌گوه‌استنا ئەقی خه‌لکی .

ساله‌ها سال بوو رژیمی دقیا بزاقا رزگاربخوازا کورد ژناق
ببته لی نه‌دشیا ، ئەو بوو پشتی دیتی وه‌لاتیین زله‌یزین
جیهانی و جقاکی نیف ده‌وله‌تی چاقین خو له‌می تاوانین
وان نه‌قاندن ، چه‌کی کیمیایی و خه‌رده‌ل یئ قه‌ده‌غه‌کری
بکارئینا ، ئەقه‌ ژئیکه‌مین جاره ددیروکا مروقایه‌تی دا
کاره‌کی هوسا درنده ده‌یته کرن ، پشتی کاره‌ساتا هه‌له‌بچه
پتر رژیمای عیراقی هاربوو ، کهفته گیانی خه‌لکی کوردستانی
و قوناغین ئەنفالین دژوار ده‌ست پیکرن تاییه‌ت ل ده‌قه‌را
گه‌رمیان قوناغین ئەنفالین سی و چوار ده‌ست پیکرن ، تا
گه‌هشتینه قوناغین دوماهیا ئەنفالی ل ده‌قه‌را بادینان .

سه‌ره‌رای ئەقان تاوان و پیشیلکاریان زوربه‌ی راپورتین
مافی مروقی ل نه‌ته‌وین ئیکگرتی ئاماژه‌ی دان که عیراق
ب ئاشکرای چه‌کی قه‌ده‌غه‌کری یئ بکاردئینیت ، لی
ئهمه‌ریکا خو بی ده‌نگ کرو چ گرنگی ب داخوانیین
نه‌ته‌وین ئیکگرتی نه‌دان ، به‌لکو به‌رده‌وام هاریکاری و
پالپشتی ده‌سه‌لاتدارین رژیمای به‌عس بوو ، قی چه‌ندی

عیراق پتر هاندا بهردهوامی ب تاوانین خو بدهت دژی
گهلی خو ، تایبتهت گهلی کورد ، ئەمه‌ریکا ب ئاشکراییی
دگوت عیراق بومه یا گرنکه و مه دقیت په‌یوه‌ندیین مه
دگهل عیراقی پتر کویرتربین ، ئەف چه‌نده گه‌هشته وی
راددهی عیراق هار بوو ،هه‌تا چویه د وه‌لاتی کویت دا و
داگیرکری و ئەمه‌ریکا ژی هه‌می ده‌لیقه لبه‌ر خوش بوین و
ده‌سه‌ه‌لاتا خول عیراقی و ده‌قه‌را که‌نداکی موکوم کری و
هه‌تا ئەقروکه ئەف هه‌قیره ئافی قه‌دخوت و کاره‌سات ل
دویف کاره‌ساتی ده‌ین.

هه‌و‌النامهی کتیب

ئە نفال و جینوساید

تیگه هی تاوانا قرکرنا ره گه زی مروقی قه دگه ریت بو ریگکه فتنا ما قه ده غه کرنا ره گه زین مروقا و سزادانا بکه ران یا سالا 1946 ل گور یاسایین تاوانا ناقبری کو قرکرن ژناقبرنا نه ته وا یان نفش په ریسانه ، یان ئاینانه ، ل دیف زاراقی لاتینی ب جینوساید دهیته ل قه له م دان کو کوشتنا ب کوم بو جارا ئیکئی نازیان ب کار ئینایه ده می چه ند ملیون مروف کوشتین ژ نه گه ری ئایینی و نفش په ریسا وان ، ئە ف تاوانه ژتاوانین دژی مروقایه تی ل قه له م هاتیه دان.

تاوانین کومکوژیی دماددی 2دریگکه فتنا ما قه ده غه کرنا تاوانین کومکوژیی و سزادانا ئە نجامده ران ژماره 260 ل 1948/12/9 ژ نه ته ویئ ئیکگری ده رکه فتین یا کو حکومه تا عیراقی ل 3/3 / 1958 باوه ری پیکری ، هه می دچوارچوقی زنجیره ئە نفالین ره ش دا ل سالا 1988 ب کار ئینان و ئە نجامدان ، به ری هینگئ نه خشه بو هات بو دانان ، پشتی شروقه کرنا به لگه نامین به رده ست دا دیار بو کو ئە نفال پروسه کا په یره وکری بو ژمیژه وه ره ب شیوه ک هویربین نه خشه بو هات بو کیشان ، مه لبه ندی بریاری ژ لوتکا هه ره ما ده سهه لاتداریی بو قرکرن و

ژناقبرنا کوردان ب شیوه ک په یره وکری ژ حکومته تا عیراقی ده رده که فت ، خوشبه ختانه نه ف به لکه نامه و دوکیومینت کو نیژیکی 14ته نانه دنه رشیفین لیژنا په یوه ندیین ژده رقه ل کونگریسی نه مریکی نوکه دیاراستینه و هه می ژی وی چه ندی دیار دکه ن کو هه ولدانا هولوکوستا کیشا کوردی بو ل عیراقی ژلایین رژیمه به عسا ژنافچویژقه ، دسه ره دانا سه روک وه زیرین عیراقی بو واشتنن ل دویف داخوآزا سه روکی نه مه ریکا ترامپی نه و هه می نه رشیف قه گه رانده به غدا.

دیسان قه ده غه کرنا هاتن و چونی دناقبه را گوندو باژیران، قه کیشاننا خواندنگه هو نه خوشخانا ژ گوندان و برینا هیژا کاره بی و نه هیلانا برنا که ره ستین خوارنی و چاندنی ژ باژیران بو گوندان و ده سنیشانکرنا هیله کا سور و سنوردای بو ده قه ریڼ رزگارگری (محذور امپی) ، تنی ره فتارو سه ره ده ریا سیاسه تاحکومه تا عیراقی دگه ل ده قه ریڼ رزگارگری گرتن و کوشتن و سیداره دان بو بی پرسیارو به رسف ، نه قه هه می ب جینو ساید دهیته ل قه له م دان و دچنه دخی چوارچوځه ی دا.

دماددی 2یی قی ریکه فتناما ژنه ته وین ئیکگری ده رکه فتی دیار دکه ن کو جینوساید هه ر کاره که یان کریاره که هه مبه ر ژناقبرنا هه ر کومه کا مروقان بیت یان پشکه ک ژ کومی بیت چ نه ته وه بیت یان ره گه ز بیتن.

ل دیف به ندی قی ریککه فتنامی ئه ف کارو کریاره بقی
شیوه ینه:

کوشتن و ژناقبرنا ئه ندامین گروپه کی.

ده ست دریژی و ئیشاندنا ئه ندامین گروپی ژلایی له شی
یان بیرو هزران ، یان گیانی قه.

ژیرئییخستنا وی گروپی یان کومه لی ژ قه ستا بو ژیر
بارودوخه کی سه خت و دژوار دا یی ژیارئ ، مه ره م ژئ
بو ژناقبرنا وی گروپی.

ب کار ئینانا شیوین نه مروقانه وه ک زاروک نه بونی دناق
وی گروپی دا.

قه گوهاستنا زاروکین گروپی بو گروپه ک دی ب خورتی.

دیشان دبه ندی 3یی هه مان ریککه فتنامی دا هاتیه نه
کوشتنا راسته وخو به لکو ئه ف به نده سزای دئییخسته سه
روان کارو کریاران ژ وانا :

جینوساید.

پیلانگیران بو جینوسایدی.

هاندانا راسته وخو یا ئاشکه رابو جینوسایدی.

هه ولدان بو ئه نجامدانا جینوسایدی.

پشکداربون د جینوسایدی دا.

ئە قە ھە می دکریارین ئە نفالین ره ش دا دژی گە لی کوردی موسلمان ب ئاشکرای هاتنه کرن و رژیم عیراقی کریارین خو ب ئە رکه کی نیشتمانی ل قە له م دان و گە لی کورد ب کافر نیشا جیهانی ددا نه خاسمه جیهانا عه ره بی ، ئە قە ھە می به لگه نه کو رژیم عیراقی دقیت ل دويف به ندین ریککه فتناما سالاً 1948 بپته سزادان کو زیده گاقیه کا ئاشکه را بو سه سه ر کری و مافین مروقی پیشیل کرین ، هه رچه نده ل ده سپیکا وه رگرتنا ده سهه لاتداری ل سالاً 1963 و ل 1968 چه ندین کوشتارین کومکوژی ئە نجامدانا بو نمونه ، کومکوژیا سلیمانی ل 9 / خزیرانا / 1963 و کومکوژیا گوندی سوریا ل قە زا سیمیلی ل 16 / 9 / 1969 و چه ندین کومکوژیین دیتر کو هه می ب جینوساید دهینه ل قە له م دان ، سه ره رای هه می گە لی کورد بو سوته مه نیی وه لاتین به رژه وه ند په رستان ، زیده باری قی چه ندی رژیم به عس دژوارترین تاوانین دژی مروقاتیی دچوارچوقی سیاسه تا خو یا شوفینی دا ددریژه دیروکا خو یا خویناوی دا ئە نجامدانا .

جینوساید تاوانه کا هوف و درندانه یه دژی مروقایه تی دياسا نیف ده وله تی دا چنکو ژبو قرکرنا کومه له کی ب نه خسه و پلان و ب کریار دهیته ئە نجامدان.

نه لمانيا بوجارا ئيكي ل سالا 1915 که ره ستين کيميايي و
 ژه هراوي (گاذا کلور) دژي هه فیه یمانا ب کار ئينا ، پشته
 شه ري جيهاني ئيكي ب دوماهیک هاتي چه ند وه لاتان
 پشکداری دئیمزاکرنا ريککه فتناما نيّف ده وله تي يا سالا
 1925 دا قه ده غه کرين سه ره رای قي قه ده غه کرنی وه
 لاتی ژاپون دشه ري دا دژي چيني ب کار ئينا ، ديسان
 ئیتالیا نه ف چه که ل سالا 1935 دژي حه به شا ب کار ئينا
 ، ل 1915/4/22 ل شه ري جيهاني ئيكي نه له مانا گاذا ژه
 هراوي ، کلور ، دژي فه ره نسيان ب کار ئينا ، دويقدا
 ئينگليزا ل 1915 / 9 / 25 ب کار ئينا ، ل 4 / 34
 1915 ، سولتان عه بدولحه ميد ئي ئوسمانی جينوسايد
 دژي نه رمه نيان ب کار ئينا و نيژيکی مليون و نيّف
 جينوسايد کرن و 800 هزار ئاواره بون ، دناقه را ساليّن
 1945 - 1939 دشه ري جيهاني دووي دا پتر ژ 18
 مليون هاتنه جينوسايد کرن ژ جوهيان و روسياو پولونياو
 فره نساو هوله ندياو يوگوسلاقيا .

ژيده ر وه سا ديار دکه ن کول سالا 1933 بوجارا ئيكي (
 رافايل ليمکين) دادوه ره کي پولوني يه دکونفرانسه کي
 دال مه دريدی ل وه لاتی ئيسپانيا په يقا جينوسايد ب کار
 ئينايه ، جينوسايد ژدوو برگان پيک دهيت (Genoa)
 ئانکوره که ز ، (Ci de) واته کوشتن ، ديسان ل سالا
 1944 ب نقيسين يا هاتيه تومارکرن.

ل سالا 1987 سه رژمیڤیا گشتی یا سه رانسه ری ل
عیراقی هاته کرن ، رژیما به عس و ده سهه تدارین عیراقی
چه ند مه به سته کین سیاسی هه بون ژقی سه رژمیڤی ،
ژوانا پشتی پروژی سی گوچکین خو ل ده قه رین
کوردستانی په یره و کرین ، هه روه کی علی حسن مجید
دکومبونه کا خودا دگه ل به رپرسین حیزبا به عس ل که
رکوک ل 15/ 4/ 1989 ده می بخیرهاطنا حسن علی
عامری کری کو دی بیته

ئه مینداری گشتی یی نقیسینگه ها باکوری (مسؤول مکتب
تنظیم الشمال) ، گوت : ئه وا من قیای بکه م و یا پیډقی
بهیته کرن من کر ، ده می ئه ز هاتیمه که رکوک عه ره ب و
تورکمان ب تنی ریژا % 51 ئاکنجی یین که رکوک بون ،
من نه قیانا هه ر تشته کی کر ، من 60 ملیون دینار مه
زاختن هه تا گه هشتینه ره وشا نوکه، نوکه ژی یا ئاشکه
رایه بو زانینا هه وه ئه و عه ره یین مه ئیناینه که رکوک
ریژه بلند بو ، بو 60 % .

ئه گه ری دووی پشتی جقاتا سه رکرداتیا شوره شی یا
رژیما به عس ب ئیمزا سه ددام حسین ل دویف بریارا
ژماره 160 ل 29 / 3 / 1987 سه لاتیان داینه علی حسن
مجید کو بیته ده سهه لاتدار ل ده قه رین کوردستانی و
هه می ده زگه هیین ئه منی و له شکه ری و ئیداری بکه قنه
ده ست ، ئه و بول 20 / 6 / 1987 ل دویف بریارا ژماره

4008 فه رمان دا بو ده سنیشانکرنا هیلا سور ل ده قه ریڼ
رزگارکری و دابراندنا گوندان ژعیراقی و هه ر که سی بیین
ده رحال بکوژن ، چنکو نه عیراقینه و ناڅین وان نه که
فتینه دتوماریڼ سه رژمیڼی دا .

هه رده می به حس ل سه ر جینوسایدی دهیته کرن ده
رحال ، سه ددام ، ستالین ، هیته ر ، موسولونی دهینه سه ر
زمان ، لی مه به ستا مه ل قیره تنی سه ددام و رژیما به
عسه ، چنکو ملله تی کورد راسته و خول سه رده ستی سه
ددام و حیزبا به عسا عه فله قی هاتینه قرکرن ، پروژی
کورد قرانی ژلایی به عسیان قه پروسه کا دریژ خایه ن بو ،
ب پلان و به رنامه نه خسه بو دهاته دان ، قوناغ قوناغ
جی به جی دکر ، هه ر ژ پروسا ده ریخستنا کوردین فه یلی
ژعیراقی بو ئیرانی که ئیرانینه، دویقدا جینوسایدکرنا
بارزانیان هه تا گه هشتیه قوناغا ئه نفالان و کیمیا بارانا،
ویرانکرنا ب هزاران گوندین کوردستانی و خرڅه کرنا خه
لکی بی ده سهه لات دئوردیگایین خورتی و زوره ملی دا ،
لی سه ددامی گور بگور دوان هزاران دابو کو دی هه می
مروڅین کورد ژناق به ت ب ریکا چه کی کیمیایی، لدویف
وی نه خسه و پلانا دارشتی یا کو هه می ده قه ریڼ
کوردستانی قه گرتی، سه ددامی هه می سنورین تاوانا به
زاندن، تاوانین وی ژتاوانین هیته رو نازیان دشه ری
جیهانیی ئیکئی دا و ئه مه ریکا دشه ری دووی جیهانی دا
مه زنتربون، چنکو وان وه لاتان جینوسایدو کوشتارین ب

کوم دژی ملله تین دیتر ئه نجام دا، لی سه ددامی دژی گه لی خو بکار ئینا، دژی ره گه زناما عیراقی بکار ئینا، هه می هه ولین رژیما به عس ژبو نه هیلانا نه ته وا کورد بوو ل سه ر رویی عه ردی بریکا پروژین کورد قرانی و سیاسه تا خو یا خویناوی، چ هزر بو جفاکی نیف ده وله تی نه دکر.

جینوساید زاراقه کی که قنه پشتی شه ری جیهانیی دوووی هاتیه بکار ئینان، ژلایی رافیل لیمکین، دبنیات دا پولونی یه، لی ب ره گه ز نامی ئه مه ریکی یه، پشتی شه ری جیهانیی دوووی پلا راویژکاری ل وه زاره تا جه نگی یا وه لاتین ئیکگرتی یین ئه مه ریکا پی هات بو به خشین. لی ئه نفال ناقه کی نوی یه، ناقه کی دی یی جینوسایدی یه، چ ل سالا 1983 یان دناقبه را سالی 1987 1988 -هاتیه بکار ئینان لدویف به رنامه کی دارشتی.

پشتی شه ری هه شت سالیی بدوماهیک هاتی ل دیف بریارا 598 یا جقاتا ئاسایشا نیف ده وله تی، سه ددامی ل به ر بو ب ئیک جاری خو ژئاریشا کوردی ته نا بکه ت بریکا ئه نفال ده قه را به هدینان، چنکو هه ره شت قوناغین ئه نفالان، قوناغا ئیکی بون ژ پروژی کورد قرانی، چنکو هه ره شت قوناغا ل ده قه رین رزگار کری ده ست پیکن، قوناغا دوووی دا ژ باژیران ده ست پیکه ت و یی کورد با چهند، پله و پوست هه با، نه دهیلا و لبه ر بو کوردان ل سه ر وه لاتین عه ره بستانی به لاف بکه تن، بابی ببه ته

سودان ، کوری بیه ته یه مه ن، برای بیه ته سومال ، خیزانا
کوردی بقی ره نگی ته راو به را بکه تن ، دامه زراندا جقاتا
هه فکاریا عه ره بی ل سالا ۱۹۸۹ هات بو دامه زراندن، سه
ددامی بخو سه رپه رشتی ل سه ر دکر وه ک نمونه.

ئەنفال دناقبەرا قورئان و دىروكى دا

ئەنفال د خەيالین مروقى دا، مروف ھەرى رەشبىنە ، چنكو قركنا مروقىن كورد يان ژى گەلى كورد چ پەيوەندى ب ناقي ئەنفال قە نىنە ، ئەنفال بەحسى دەسپىكا ئىسلامەتیی دكەت ل سالا دووی پشتی مشەختی، پشتی شەرى بەدری ب دوو ھەيقان، ئەنفال بو بەلاقركنا دەستكەفتان ھاتىە دناقبەرا موسلمانان كو ھژمارا وان يا وى دەمى 313 شەركەر بون دگەل پىغەمبەر (س. خ)، پشتی ژ بىابانى دەرباز بوين و سى روژا قەكیشای ھەمبەر لەشكەرى قورەيشيان كو ھژمارا وان (950) شەركەر بون ب ھەمى چەكى خوڤە ، بەروقاژى ل ئەنفالا سالا 1988، (200) ھزار لەشكەرى چەكدار يى مەشق داى ب مودرىنترين چەك دگەل سەدان فەوجين جاشا و ب پشكدارىا ھىزىن ئەسمانى و زرىپوش و چەكى كىمىيى ھەمبەر چەند ھزار ژ ھىزىن پىشمەرگى كوردستانى ، خودان چەكەكى سقىل .

سورەتا ئەنفال يا پرى پەيف و زاراڤىن رەق و خوينا وى يە ، (يساقون الى الموت، يقطع دابر الكافرين، ولو كره المجرمون سالقى فى القلوب الذين كفروا الرعب، فاضربوا فوق الاعناق، و اضربوا كل بنان، شديد العقاب، جهنم و

بئس المصير، فلم تقتلهم ولكن الله قتلهم، فامطر علينا حجاره من السماء، فذوقوا بما كنتم تكفرون)، ل هه می گوتهار و هیرشین خودا سه دامی دکتاتور ئەف په یف و زاراقه بکاردئینان هه مبهەر دوژمنی خو، چ دچوارچوقی شه ری هه شت سالیی دا دناقههرا عیراق و ئیران ، چ ل ده می ئەنفالان دا ، (حجاره من السجیل) واته بومبه رانکرنا بریکا فروکین ئەسمانی ، طیر الالبیل، هیرشین فروکان، هوسا هیرشین خو ب ئەنفال ناقرن، لی ئەنفالا سالا 1988 دژی ناسنامه کی بوو ، ناسناما نه ته وا کورد ، دژی ئاخه کی بوو ، ئەوژی کوردستانه.

دهستنیشانکرنا سوره ته که قورئانا پیروز ژلایی رژیما به عس قه ده رحه ق ملله ته که موسلمان گه له که رامانا بخو قه دگریت ، که سوپایی عیراقی شه ری دژی کافر و بی باوه ران دکه ت ، واته ملله تی کورد ب کافر ل قه له م دا و بو جیهانا عه ره بی دا نیاسین ، دیسان ژلایی ملله تی کورد قه ، گه له که بیزار و دل ته نگن ژقی زاراقی چنکول ژیر سیبه را سوره تا ئەنفال هاتینه هنگاقتن ، ژبه ر هندی ئەنفال ل ده ف مروقی کورد هیما و سومبولی ویرانکرن و کوشتن و قرکرنی یه ، سه ره رای ملله تی کورد ژ هه می عه ره بستانی بو ئایینی خو موسولمانتره و ئایینی خو یی پاراستی و جه وهه ری کوردایه تی ئیسلامه ، لی تا نوکه زانایین کورد یین ئایینی ئیسلامی نه شیاینه بدرسته هی شروقه بکه ن چ بریکا قه کولینین زانستی یان بریکا مینه ری ، وه کو پیدقی رولی

خو نه دیتیه ، بو گه هاندنا په یاما خو ، یا راسته قینه ده رباره ی راستیا نه نفالی و به راورد کرنا نه نفالا سالا دووی مشه ختی دگهل نه نفالا سالا 1988 زاینی ، و بو جه ماوهری کوردی موسلمان راستی به رچاڅ کربا ، چنکو نهغه نه رکی وانه ، ههروه کی که نعان مه کیه د پهرتو کا خودا دلره قی و بی دهنگی دا دیژیت ، (نه نفال رویدانه ک نینه ژ نه سمانا هاتبیته خواری ، به لکو دیروکه کا دریژا دلره قیا به عسیز مه به رامبه ر کوردان) .

دیروکا ئیسلامه تی عه ره بان گه له ک ده سکاری تیدا کریه ، نقیسه ری عه ره بان وه کو د به رژه وه ندا خودا دیروکا ئیسلامه تی تومار کریه ، نه نفالا به ری شه ری موسلمانان ل شه ری به ری ، ئوحدی ، نه حزاب ، دگهل قوره یشیان واته دگهل عه ره بان ، ئافره ت نه نفال نه دکرن ، قوره یشی نه د کوشتن به لکو دگرتن و ئیخسیر دکرن پاشی ئازاد کرن چنکو عه ره ب بون ، نه ف چه هنده یا چویه د میشکی عه ره بان دا و یا جیه گیر بوی ، ل سالا 1988 سه دامی ناقی هیرشین خو ب نه نفال ناقدکرن ، کورد ب کافر ل قه له م ددان ، ئافره ت و هه می ده ست که فتین د ئوپه راسیونین نه نفالان دا ب ده ست که فتین هه می حه لال کرن بو له شکه ری خو ، لی ل سالا 1990 ده می سه دام چویه دکویتی دا و داگیر کری ناقی هیرشین خو کره (ام المعارك) ، چ ئافره ت نه گرتن ، نه کوشتن ، دیسان ل ده می داعش موپسل و ره قه داگیر کرین ل سالا 2014 ، بوچی ئافره ت

نه گرتن و نه کوشتن ، بوچی بتنی ئافره تین کوردین ئیزدی
برن و تالان کرن ، ل بازارین موپسل و رهقه کرین و فروتن
پئی هاتنه کرن ، ئیخسیرین کورد کرنه دناق قه فه سا دا ل
جادین موپسل گیراندن پاشی سه رژیر کرن .

ئه قه ژی د زقریت بو تیگه هشتنا عه ره بان که جیهاد
قه گوهاست بو شهر و فتوحاتان ، نه ته وین نه عه ره ب ل
ژیر ناق و پهردا ئایینی ئیسلامی ژناقبرن ، به روفاژی ل
سالا 1991 ده می سه رهلدانی ب هزاران سه رباز و
له شکه ری عیراقی وه کو دیل که فتنه دناق دهستی خه لکی
سه رهلدایی کوردستانی لی نه کوشتن به لکو نان و خوارن
دانی ئه قه ژی د زقریت که تیگه هشتنا کوردان تیگه هشتنه کا
قورئانی و مرو قایه تیبه .

ل قیره ده می ئه نفال وه کو زاراقه کی قورئانی دبیته
ده سپیکا تیگه هشتنی ل پروسه کا له شکه ری یا قر کرنی، ژبو
هندی راسته و خو قورئان بپته به رپرس بو ئه قان
کارو کریاران و رویی خو پی سپی بکه ن وه کو وه سا
به عسی هزر دکه ن و بو رایا گشتی یا ئیسلامی و
عه ره بستانی نیشان دای ، رهه و ریشال و ده مارین
ئایدولوژیا به عسیرم هه می که رب و کین و دلره قی و
سه ردابرنه ، خاپاندنه ، بو نمونه هه ر جهه کی باش ناقین
خراب لی دده ینان ، ناقیت خراب، زاراقین باش ل سه ر
دده ینان ، وه کی خه سته خانا و مزگه فتا جهین پیروزن،

ناقین خراب وه کو سه دام ، قادسیه قه عقاع ، ددانانه سه ر،
روکیٔ و موشه کا ناقین حسین عباس، دهینانه سه ر،
سه ر بازگه هیئ له شکهری ب ناقی خالد بن ولید ناف دکرن ،
پروژی کورد قرانی و کیمیا بارانا ب ناقی ئەنفال ناف دکرن
، ناقی کومیانیین خو یین ئاقه دانکرنی ب ئەنفال ناف
دکرن .

هه می جقاکی نیف نه ته وهیی و وه لاتین زلهیز ئاگه هداری
هیرشین ئەنفال و کیمیا بارانا بوون ، ئاگه هداری گورین
بکوم بیون ، لی مخابن رسوانه کرن و بی دهنگی پاراست و
چ هه لویست وه رنه گرتن .

ئه گه ر ئەم به راوردیه کی دناقبه را ئەنفالا به ری و ئەنفالا
نوی یا سالا 1988 دا بکهین ، گه له ک جوداهی تیدا هه نه ،
ئەنفالا به ری بو قه گه راندنا مال و سامانی موسلمانان بو ژ
قورهیشیین زوردار، لی ئەنفالا به عسیان ژبو ژناقبرنا
نه ته وه ک موسلمان بوو ، ئەنفالا به ری ل جهه کی هات کرن
دگوتنی به در ژبو پاراستنا مه دینی و مزگه فت پاراستن ، لی
ئەنفالا به عسیان ب هزاران گوندو مزگه فت و مه زار
و که نیسه و جهین پیروز و یرانکرن و ب سه دان هزار قورئان
و په رتوکیئ ئایینی و پیروز سوتن و ژناقبرن ، ئەنفالا به ری
ل دهشته کا چول و به یاردا رویدا ، لی ئەنفالا به عسیان ل
گه له ک جهان ریدا ، ب سه دان کیلو مه ترین چوارگوشه یین
رووبه ری عه ردی کوردستانی و یرانکرن و ب هزاران گوند

دگهل عهردی راستقه کرن ، ئه نفالا بهرئ چه ند روژه کا درئژی پی هاته دان ، لی ئه نفالا به عسیان نیژیکی حهفت هه یقان قه کیشا ، ئه نفالا بهرئ کهل و په لئین دناف مهیدانا شه ری دا که فتینه دهستی موسلمان دا حهلال کرن، لی ئه نفالا به عسیان ، کهل و په لئین هه می گوندان و مهرو مالات تالانکرن، ئه نفالا بهرئ (70) حهفتی شه رکهر ژلایی موسلمانان قه هاتنه گرتن و ب دیل و ئیخسیر هژمارتن ، لی ئه نفالا به عسیان ، نیژیکی دوو سه د مروقیین بی تاوان گرتن و بی سه روشوینکرن و دگورئین بکوم دا بن ئاخکرن ، ئه نفالا بهرئ بهرگری بوو هه مبهر هیرشه کا سوپایه کی زوردار، لی ئه نفالا به عسیان هیرشا سوپایه کی زوردار بوو بو سه ر مروقیین بی دهسهلات و بی تاوان، ئه نفالا بهرئ پیغه مبهری (س . خ) دیلین شه ری ب سه ر مالان دا به لاکرن و گوئی (استوصوا بهم خیراً) ، واته دگهل وانا باش و چاک بن، لی د ئه نفالا به عسیان دا دیل و گرتی دگورئین بکوم دا ب ساخی بن ئاخکرن ، ئه نفالا به عسیان، نه رویدانه ک سروشتی بوو ، نه بورکان بوو ، نه ئیشا کولا تاعونی بوو ، ئه نفالا به عسیان به ره می سیاسه تا شوفینیزمیا به عسیان بوو هه مبهر گه لی کوردی موسلمان و بو ئه نجامی قرکنا ب دهان هزار مروقیین کورد یین بی تاوان و بی دهسهلات .

ئه نفال زاراقه که ب هه می تهرز و عورفین خوقه عه ره بی یه ، په یقه که بو هاندانا شه رکهران دا هاتیه ب کارئینان،

وهكى د قورئانئى دا هاتى ئه نفال بو جه لال كرنا دهست
 كهفتان و شهري فتوحاتا وهكو شهري به دري دژى خيل و
 لايه نين نه موسلمان و نه عه رهب و ب سهرداگرنا مال و
 سامانئى وان هاتيه بكارئينان ، عه رهبان گه لهك دهست كارى
 د ئاين و ديروكى دا كريبه وهكى وانا قياى بخو بكارئينايه ،
 د فهرهنگا عه رهبان دا بتنى عه رهب موسلمانن و قورئان
 ب زمانئى عه رهبى هاتيه خواري ، ده مي عه رهب د كه قنه د
 شهران دا يان تهنگاقيهك ب سهردابهييت وهكو موسلمان
 بهري خو ناده نه لايه نئى هه مبهري خو، هه روهكى دشهري
 هه شت ساليئى دا عيراقئى زاراقئى مه جوسيه ت دژى
 ئيرانيان ب كاردئينا ، ژلايهك ديقه كورد ب ئه جنه دانه
 نياسين ، لئى يا درست عه رهب و جيهانا عه رهبستانئى ژ
 هه مى ملله ت و نه ته ويئن سهر عه ردى پاشكهفتى تره و
 هه مى گروپين توندره و و ئيسلاما سياسى دناق هناقين
 عه رهبان دا ژدايك بوينه ، لئى نقيسه رين عه رهب
 شاره زايه كا باش هه يه بو خزمه تكرنا نه ته وا خو ، زيده برى
 كو هه رده م ئاينئى ئيسلامئى وهكو مه تال بكاردينن
 هه مبهري لايه نئى هه قدژ ، سهره راي خامين وانا بي وژدانن
 ، تايبه ت رژيما به عس وهكو هه لگرا په ياما عروبه تئى
 هه روهكى دايه زانين ، گه لهك په سنا عروبه تئى دكه ت و
 درويشمين بريقه دار (امه عربيه واحده – ذات رساله خالده
) ، هه رچه نده وهكو سهردابرنه كه سه دام جيهانا عه رهبى د
 خاينيت ، گروهه ژى ده مي ل سالا 1991 وه لاتئى كوئيت

داگیرکری و ئاماده‌کارین داکو چند وه‌لاتین که‌نداکی ژی وه‌کو سعودیه و ئیمارات داگیربکه‌ت و خو بکه‌ته ئیمبراتوری عه‌ره‌بستانی .

ب کارئینانا په‌یقا ئه‌نفال ئه‌وژی جوره‌ خاپاندنه‌ک بو هه‌مبه‌ر جیهانا عه‌ره‌بی ، بتنی رازی بونه‌کا ده‌روونی بو باوه‌ریا عه‌ره‌بان بده‌ست قه‌ بینیت، وژدانا عه‌ره‌بان کری هه‌مبه‌ر کریارین خو یین چه‌پهل و خامین بی وژدان که‌فتنه‌ دخزمه‌تا تاوان و کریارین سه‌دام و رژیمای وی دا بو شیلاندنا دیروکا ئیسلامه‌تی و کراسه‌کی نوی ل دویف چه‌زا وانا قیای لبه‌ر کر و هه‌می بنه‌مایین مافی مروقی پیشیلکرن ، جیهان هه‌می هه‌مبه‌ر ئه‌قان کریارین درندانه یین دژی مروقایه‌تی بیده‌نگی پاراست تایبه‌ت جیهانا ئیسلامی، که‌ چما بیده‌نگ مان و چ هه‌لو‌یست وه‌رنه‌گرتن ، ریگری ل هه‌ولین سه‌دام و رژیمای به‌عس نه‌گرتن هه‌مبه‌ر براندنا نه‌ته‌وا کورد یا موسلمان لسه‌ر ده‌ستی سه‌دام و رژیمای وی ، که‌ چه‌وا دبیت ملله‌ته‌کی موسلمان و هنده موسلمانه‌تیا خو پاراستی ، سوره‌ته‌کا قورئانا پیروز یاکو پتر ژ 1400 هزار و چوار سه‌د سالان لسه‌ر تاکی بکه‌تن و ئافره‌ت و مال و سامانین موسلمانین کورد بو شه‌رکه‌رین خو حه‌لال بکه‌تن ژبلی چه‌کی .

پشتی بورینا 32 سالان لسه‌ر کاره‌ساتا ئه‌نفالان ئه‌م کورد نه‌شیاینه‌ خو بو وه‌لاتین ئیسلامی بده‌ینه‌ نیاسین که‌ ئه‌م

نەتەوہک موسلمانین و ھەولین قەرکنا ئەقی نەتەوا
موسلمان ژلایئ سەدامی و رژیمای وی قە دەھاتنە دان، کە
جیھانا ئیسلامی ژلایئ سەدامی قە دەھاتە خاپاندن، ئەقەژی
ئەرکی ئیکەتیا زانایین ئیسلامی یە ل کوردستانی، دقیابا
ب ئەقی ئەرک و رولی رابا و بریکین دبلوماسی شاندىن
خو ھنارتبانە وەلاتین ئیسلامی و جیھانا عەرەبی، مللەتی
کوردی موسلمان بو دابا نیاسین .

ئەنفال دېلگە نامىن موخابراتا ئەمەرىكا دا

گەلەك پىرسىيار دەينە پيش بوچى كارەساتا ئەنفالان يابى
وئىنە بو، جىهان و جقاكى نىف دەولەتى ھەمبەر قى
مەرگەساتى بى ھەلوپىست بون، بېدەنگيا وەلاتىن زلھىز و
ناقەندىن جىھانى يىن خودان بىيار پىشتەقانى و پالپىشتەك
بون ل تاوانىن رژىما بەعس و دەست ھەلاتدارىن عىراقى،
بوچى قەدەرا كوردان ھەردەم دىتە سوتەمەنى
شەرەنىخىن بەرژەو ھەند پەرستان و ھەژمونىن دەرەبەگاتى
و مەنگەنىن عەقلى خىلەكى و ھزرىن گەنى .

ئەرى جىھانا دوو جەمسەر و موخابراتا ئەمەرىكا ئاگە ل
ھىرشىن ئەنفالان ھەبوو، د بەرسقان ئەقان پىرسان دا بەلى،
چىكو گەلەك ژ مېدىا و گوڧار و روژنامىن جىھانى ل وى
گەرمە گەرمى بەحس ل ئەقان ھىرشىن درندانە يىن
عىراقى دژى گەلى كورد كرن، لى ب سسى و بى وژدانە
ھەلوپىست پەردە پوش دكرن سەرەراى گەلەك جاران
سەركردىن كوردستانى وەكو مەسعود بارزانى و مام
جەلال تالەبانى د ياداشتنامىن خو يىن ھەوار ھاتنى دا بو
جىھانى بەحسى ئەقان ھىرشىن درندانە دكرن و داخازا
راگرتنى دكرن ، لى دى مفا بون، دەھمان دەمدا سوپايى

رژیم ژناقچویی ب ئاشکرایي بهحسی وەرار و پيشکهفتنن خو دکرن د ئوپه راسیونین خو یین ئەنفلان دا لی مهسه لا بکارئینانا چهکی کیمیایی یی قهدهغهگری ل دويف پروتوکولین نیف دهولهتی خو بسهر قه نه دبر و بیدهنگی پاراست، ژبه ر قان ئەگه ران ژي وه لاتین بهرژه وهند په رست و زلهیز ئەف چهندی بو وانا به هانه بو، واته زاراقی ئەنفال ب ئاشکرایي نه کهفته د فه رهنگا کار به دهستین ئەمه ریکا دا سه ره رای کو چاقدیری ل عیراقی و شه ری ههشت سالیی دادکرن .

پشتی ده ربازبونا سیزده سالن ل سه ر کاره ساتا ئەنفلان ل سالا 2001 ژنوی (دئقید نیوتن) بالیوزی ئەمه ریکا ل به غدا یی وی سه رده می د چاف پیکه فتنه کا خودا د بیژیت (ئەنفلان چ کاریگه ریا خو نه بوو)، ل قیره دیار دبیت که ئیدارا ئەمه ریکا راسته وخو ئاگه ه ژ ئوپه راسیونین ئەنفلان هه بویه وه چ کارتیکرن ل سه ر سیاسه تا وان دگه ل ده سه لاتدارین عیراقی نه کریه، پروژین کورد قرانی و جینوسایدی بو وانا نه خه م بوینه و زاراقین ئەنفلان دناق دوکیومینتین موخابراتا ئەمه ریکا دا ل به ر چاف نه دئیکستن سه ره رای کو لوی ده می ب شیوه ک به ربه لاق په یقا ئەنفال د میدیا و ئوژنامین عیراقی دا به حس لسه ر دهاته کرن و دکرنه سه ر دیر و مانشیت .

بو نموونه ل روژناما (الثوره) ل 1988/4/3 وهكو مانشيت دياركريه (خهلكي سلیمانی و ههولير و دهوك سلاف ل ئوپه راسيونين قاره مانين ئه نفالان دكه ن)، ب ئاشكرايي به حس ل قاره مانيا جاش و موسته شاران و رولي وان د ئوپه راسيونين ئه نفالان دا دكر، ئاماژه ددا ئه گهر رولي وان نه با سوپايي عيراقئ نه دشيا سه ركه فتنان د ئه نفالان دا ب دهست قه بينيت، ژ لايهك ديغه موخابراتا ئه مهريكا (CIA) ئاشكرا دكه ت كو ئه وان ئاگه ه ژ ويرانكرا گوندان هه بويه تايهت د ئوپه راسيونين ئه نفالان ده قه را باديناندا و په نابرنا خهلكي لي قه ومايي بو سه ر سنورين وه لاتين دراوسي چنكو ئه وانا ويئي ويرانكرا گوندان و ره قينا ئه قئ خهلكي بريكين هه يقين دهست كرد ويينه دكرن، ده رباره ي خهلكي دورپچ كرى و هاتينه گرتن و دويف دا به ره ق گورين بكوم برين خو بسه ر قه نه برن و بيدهنگي پاراست.

پشتي ئوپه راسيونين ئه نفالان ل هه يقا ئيلونا 1988 بدوماهيك هاتين كاربه دهسته كي وه زاره تا ده رقه يا ئه مهريكا لسه زاري مه سعود بارزاني قه دگوه يزيت، ده مي قئ سه ركردئ كورد نامه ك بو خافير پيريس ديكويلار هنارتي و تيدا دبيژيت (ئه و خهلكي لناف كه مپين سه ربازيدا گرتين ره وان هئ جهه كي نه ديار هاتينه كرن مه ترسي لسه ر چاره نقيسي وان هه يه)، ژ لايهك ديغه كاربه دهسته كي دي يئ موخابراتا ئه مهريكا (ستيقن

پیلیتایه ر) ل سالا 2001 د چاف پیکه فتنه کا خودا دیاردکته ت ئه و خه لکی کورد ئه وین ب خورتی لسه ر جهو وارین وان هاتینه راگوهاستن بو ژیری و ناچه راستا عیراقی و ل بیابانان نیشته جی کرین پاشی هاتینه بی سهرو شوین کرن، دبیژیت مه سه له ئه قه نینه، مه سه له دراستی دا ئه وه ئه ف خه لکه یی هاتینه قه گوهاستن بو باژیرین نوی و هه فچه رخ ئه وین ده سه له لات دارین عیراقی ل ده قهرین کوردان دروست کرین ، واته حه لاندنا نفشی کورد و نه هیلانا ناسنامانه ته واکورد و جینوساید کرنا خه لکی کوردستانی هند بو وانا نه یا گرنگ بو هه مبه ر به رژه وه ندین وان دگه ل ده ست هه لاتدارین عیراقی و کریارین کومکوژیان پی حیبه تی و سه رسام نه دبون .

بالیوز نیوتن ل دویف وی پله و پوستی ل به غدا هه ی ئاشکه را دکته کو ئه وان دزانی گوندین دهینه ویرانکرن و خه لکی گوندان بو بیابانان دهینه قه گوهاستن، ئه ف بوچونه ده ف وانا دروست ببو که ئه ف خه لکی هاتینه گرتن و بو بیابانا قه گوهاستین هه می هاتینه کوشتن و بن ئاخ کرن، دیسان ئاشکه را دکته ت کو ب هه مان شیوه ئه وان دزانی چ بسه ری بارزانیان هاتیه ئه وین سالا 1983 هاتینه گرتن، ب کورتی دشین بیژین هوکارین لاوازیان زانیاریین ئه مه ریکا ده رباره ی ئه نفالان و ده ستی نه وه ردانا وان قه دگهریت کو پتر ئیدارا ئه مه ریکا مژویلی سیاسه تا خو بو، چاقدیریا شه ری هه شت سالیی دکر، ژ لایی خو قه عیراقی

ژی بهرژه‌وه‌ندی ئه‌مه‌ریکا ل ده‌قه‌را که‌ندا‌قی دپارا‌ستن،
ئه‌ف چه‌نده ژێ خویا دکه‌ت کو به‌رژه‌وه‌ندی هه‌فیشک و
ئالیسه‌نگ د‌بونه‌ جووت، ل دو‌یف سیاسه‌تا ئی‌دارا ئه‌مه‌ریکا
که‌ کورد هه‌فیه‌یمانین ئیرانی بون دوی شه‌ری هه‌شت
سالیی دا هه‌ر کاره‌کی کاربه‌ده‌ستین عی‌راقی ده‌رحه‌ق
کوردان دا کری ب کیشه‌کا نافخویی دزانی و ل قه‌له‌م ددا.

بهرژه‌وه‌ندی هه‌فیشک دنا‌قه‌را عی‌راق و ئه‌مه‌ریکا دا بوینه
ئه‌گه‌ری ده‌رئه‌نجامین کاره‌ساتین خویناوی و کوش‌تارین
بکوم و فه‌رمانین ق‌رک‌رنی کاره‌ساتین مه‌زن ده‌رحه‌ق
ملله‌تی کورد.

نه‌ بونا ده‌زگایه‌کی ئه‌رشیف‌کرنا تاوانین رژی‌ما ژنا‌چویی ل
کوردستانی باندوره‌کا خرابه‌ بو دانه‌ نیاسینا ئه‌قان
که‌ یسان وه‌کو جینوساید لسه‌ر ئاستی نیف ده‌وله‌تی و په‌ک
خستنا هه‌ول و بزاقان کو ب ده‌هان سال بون رژی‌ما به‌عسا
عه‌فله‌قیا گوربه‌گور لسه‌ر بنه‌مایین عه‌قلیه‌ته‌کا شوفینی
هاتیه‌ په‌روه‌رده‌کرن و ب سه‌ره‌ده‌ریه‌کا دکتاتوری ره‌فتار
هه‌مبه‌ری خو دکر و خو دسه‌پاند.

بوچی ئه‌م کورد هه‌رده‌م دبینه‌ سوته‌مه‌نیین به‌رژه‌وه‌ند
په‌رستان، هه‌رده‌م ره‌فتار و سه‌ره‌ده‌ریی لسه‌ر بنه‌مایین
عاتفی دکه‌ین، چه‌وال ده‌می خو ئه‌مه‌ریکا و وه‌لاتین زله‌یز
بهرژه‌وه‌ندی خو دگه‌ل عی‌راقی دپارا‌ستن، ب مخابنی قه‌
نوکه‌ ژێ هه‌مان سیاسه‌ت ل کوردستانی یا ده‌یته‌ په‌یره‌و

کرن و بهرژه وهند یین دهینه پاراستن و نهفالجی و
نهجامدهرین نهفالن دهینه پاداشت کرن.

ئەنفال و ئایدولوژیا بە عسیرم و شەرعیەت

هەر دەمی ئەز قورئانا پیروز دخوینم و دگەھمە سورەتا ئەنفال ، دلگرانی و دوو دلی ددەرونی من دا پەیدا دبیت که چما مللەتەکی موسلمان و موسلمانەتیا خو پاراستی بویە قوربانی ئەقی سورەتی و هاتیە قرکرن ژبەر هندی ئەز دسەر قی سورەتی را دچم دلی من ناگریت بخوینم، دیمەنین گورین بکوم و ئەشکەنج و سوتن و ویرانکرنا گوندان و حرحرا جاش و ئەنفالچیان دقان لاپەران دا ل بەر چاقین من دکەفن کو ئەقی سورەتی شەرەف و هەمی مال و سامانی مللەتی کورد بو ئەقان تاوانبارن حەلالکری، هەر چەندە هەمی ئەو خەلکی دناف ئەنفالان دا چ ئەنفالکری، چ ئەنفال بوی نەدزانی ئەف ئوپەراسیونین لەشکەری و موخابراتی ژلایی رژێما بە عسی قە بو ژناقبرنا وان ب ناقی ئایەتەکا قورئانی (ئەنفال) هاتیە بناقکرن ، کەسەک وەکو (سەدام حسین) هەندە کەرب و کین ژ مروقین کورد و ئاخەک ب ناقی ئاخا کوردستانی ژئ هەلگرتی و ل پشت میزا خو فەرمانین قرکرن وان دەریخیت و تەیرین خو یین ئەبابیلی بەنیرین بو نەهیلا نانا قی کورد و کوردستانی و نە هیلانا ناسناما نەتەوا کورد ، مروقی کورد ، گەلی کورد ب کافر بەراورد بکەت که کورد هەر ژ هەبونا خو دژایەتیا ئایینی ئیسلامی

دکن ، قورٹان وهکو مہرجہ عہ کی ٹایدولوژیا ٹایینی
 شرعیہ ت دایئ بو ٹوپہ راسیونین خو داکو بو ٹیمانداران
 بدہ تہ دیار کرن ٹہ و یئ جیہادی دکہ ت دژی کافران ،،

وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُ لِلَّهِ فَإِنْ
 انْتَهَوْا فَإِنَّ اللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ بَصِيرٌ، (سورہ تہ نفال ٹایہ تہ
 39) ، ہیرشین خو یین کیمایی و لہ شکہ ری بہ راورد کرن
 دگہ ل سوپایی مہ لائیکہ تان و شیر و تیرین ٹیسلامیان د
 شہری بہ دری دا ، دہمان شیوہ و مہ بہ ست گازا کیمیاوی
 و ژہ راوی ب سانہی دی مروقان ژناق بہ ت ، اذ یوحی
 رَبِّكَ إِلَى الْمَلَائِكَةِ أَنِّي مَعَكُمْ فَثَبَّثُوا الَّذِينَ آمَنُوا و سَأَلْتِي فِي
 قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّغْبَ فَاضْرِبُوا فَوْقَ الْأَعْنَاقِ وَاضْرِبُوا
 مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍ، (سورہ تہ نفال ٹایہ تہ 12)، ٹہ قہ ژی ژبو
 ہندی داکو شہر کہر و سہرباز وجاش و موستہ شاران دنیا
 و پشت راست بکہ ت کہ ہیز وشیانین خودایی مہ زن ل
 پشتا وانہ ، ٹہ قہ ل دہمہ کی دا کو ہیرشین بہ عسیان ب
 ہیرشین قارہ مانانہ یین ب ناقی ٹہ نفال ب ناق دکرن ، لی
 قارہ مانی د ہندی دا بو ٹہ ف پروسہ دژی خہ لکی سقیل و
 بی چہ ک دہاتنہ کرن ، ہہ می مزگہ فت و جہین پیروز ویران
 دکرن و ژناق دبرن ، ہہر چہ ندہ ہیرشین خو ب پشت
 گیریا قورٹانی ٹہ نجام ددان ، ٹہ قہ ل دہمہ کی دا کہ پرانیا
 مالین کوردان ل گوندان قورٹان ب پارچہ قوماشہ کی
 کہ سک وهکو پیروزیکہ ہہ لاویست بون ، لی ہہ می ژناق
 برن .

د سهر قی ههمی را نه گهر ب درستهی و ب هویر بینی
سه حکهینه دیروکا مروقایه تی دی بینین یا پره ژ تاوانین
قرکرنی و توندو تیژی ، به لکو هه تا قی سهردهمی نه م تیدا
دژین نه ف کارین درندانه دژیا نا مروقایه تی دا مشه دهینه
بکارئینان هه رچهنده نه ف سهردهمه ب سهردهمی مافی
مروقان هاتیه نیاسین .

لی پتريا نه ف پروسه و ئوپه راسیونین قرکرنه مروقان د
سه دی بیستی دا هاتینه بکارئینان ، له ورا دشینین بیژین
سه دی بیستی ژ سه دین هه ره تاریین مروقایه تی بویه و ب
سه دی جینوسایدی هاتیه ناسکرن ، قرکرنه ب ملیونان ژ
جوهیان و نه رمه نیان و ب هزاران وه لاتین کورد دق
سهردهمی دا ، لی بکارئینانا ترس و سه همی و توند و
تیژی یا بویه مژارا سهره کی یا ناقه ندین مافین مروقی و
قه کولینین زانایین دهرونی و بایولوژی و یاسا ناسان ، که
بوچی هنده ک ملله ت دق سهردهمی مافی مروقی دا دبنه
قوربانی سیاستا قرکرنی .

قرکرن یان نه هیلانا ره گهزی مروقان ب شیوه کی گستی
پشکه که ژ توندو تیژی ، به لکو مه ترسیتترین جوری تاوانا
یه دژی مروقایه تی دهیته پهیره وکرن ، ژ بهرکو نارمانج
ژقی چهندی ژ ناقبرنا ره گهزه کی یه ، ب ریکا پیشکه فتیتترین
ته کنولوژیا سهردهم و ب ئاوایه کی به رفرهه ، بو نمونه پتر
ژ (6) ملیون جوهی یین نه وروپی دا لسهر دهستی نازیان

کو ب هولوکوست هاتیه ناسکرن، و (2) ملیون ئه رمه نی و زیده تر ژ (2) ملیون و نیف وه لاتیئ که مبودی و (800) هزار ته تسی یین ره واندی و پترژ (250) هزار کوردان د سهدی بیستی داهاتینه قرکرن ، لی سهره رای قی چهندی تاوانین قی سهرده می جوداهیه ک هه بویه ژ تاوانین سهدین پیشتر ژ بهرکو ئەف تاوانا بهر ب ده قهرین تایبته هاتینه ئاراسته کرن و ژلایئ گروپه ک تایبته دهاتنه پهیره وکرن ، سه خمه راتی ژناقبرنا گروپی هه قذر .

قرکرن یان ژی جینوساید ژ بهرکو تاوانه کا نیف نه ته وهیی یه گه له ک گرنگی ژلایئ ناقهن دین نیف نه ته وهیی قه پی هاته دان و بکارئینانا چه کین کومکوژ هاتنه قه ده غه کرن، لی دسه ر قی چهندی را سهر پیچی ل سهر په یماننا ما نیف نه ته وهیی تایبته په یماننا ما ل 22/9/1948 یا قه ده غه کرنا تاوانین قرکرن و سزادانا ئه نجامده ران، لی قرکرن یا بهرده وام بو .

قرکرن د دیروکا گه لی کورد دا یان ژی په یوه ندی یا گه لی کورد ب قی تاوانا قرکرنی ب درسته هی قه دگهریت بو سالیئ 1987-1988 هه رچه نده بهری قان سالا ژی قرکرن هه بویه، لی ب درسته هی ژقان هه ردوو سالان ده ست پی دکته ل سهر دهستی رژیم به عسا ژناقچویی که درنده ترین رژیم بویه ل سهر رویئ عهردی ، چنکو ئەقی رژیمی ب شیوه ک بهر فره ه چه کی کومکوژ یی قه ده غه کری

ب دژی گهلی کورد بکارئینا و زاراقی ئەنفال ژنوی کهفته
دناڤ لاپهرین فەرهنگا زمانی کوردی دا ، لی پروسا
ئەنفال ژلایی رەهەندیڤ سیاسی و سەربازی و ئابووری و
ئایدولوژی ئەگەر قەکولینان ل سەر بکەین دیاربتن کو
پروسا ئەنفال کومهکا ئوپەرasiunین جودا جودا پیک
دهات کو چەندیڤ سال بون نەخشە و پلان بو دهاتنە
دارشتن بو ژناقبرنا مورکا نەتەوا کورد ، ژبەر هندی ئەم ب
درستاهی نەشیڤین د چەمکی ئەنفال بگەهین چنکو تا نوکه
ب درستاهی قەکولینین ئەکادیمی و زانستی ل سەر
رەهەندیڤ تاوانا ئەنفال نەهاتینە بەرهم ئینان و جقاکی
نیڤ نەتەوهیی ژی گرنگی پی نەدایە و د چ کونفرانسیڤ
وهکو پیدقی ژی ل سەر نەهاتینە ئەنجام دان ، ئەگەر
هاتبنە کرن ژی بی ئەنجام بوینە و راسپارده بوینە حوبری
سەر وەرەقی چویە د چوار چوقی گەندەلیی دا .

تاوانا ئەنفال تاوانەک بی وینە بوینە د دیروکا مروقایەتی
دا ل ژیر پەردا بی دەنگیا جقاکی نیڤ دەولهتی دهاتنە
ئەنجام دان و پەیرهوکرڤ ژلایی رژیمەکی دژی وهلاتیڤ
خو، تاوانا ئەنفال نە تاوانەک سادە بوینە ، بەلکو تاوانەک
گشتی و ب کوم بو، هەمی بنەمایڤ قەرکنا بکوم دژی
خەلکی کوردستانی بکاردهات ، دناڤ دا هەمی مافیڤ
مروقی دهاتنە بن پی کرن، هەمی مافیڤ ژین و ژیاری و
مانی ژناڤ دبرن ، تاوانیڤ رژیما عەفلهقیا ژناڤ چویی
گەهشت بونە لوتکی دژی هەقوہلاتیڤ خو یڤن بی

دهسهلات، ژبه ر قان نه گهران نه شين نه نفالان ب هه می دیاردین دیروکی و جفاکی و سیاسی گری بدهین هه تا ب درستاهی نه چیته د کویراتیا نایدولوژیا به عس دا، چنکو نه نفالان هه ر ژیده رهك هه بیت ، هه ر ره هو ریشاله کا دیروکی یا نایدولوژی هه بیت و پیقه یا گریدای بیت ، بیت بوینه پشکهك ژ که لتوری به عس، که نعان مه کیه د په رتوکا خو (دلره قی و بیدهنگی) دا دبیریت.

نه نفال رویدانهك نه بویه ژ نه سمانا هات بیته خواری، به لکو دیروکا دریژ و که قناره یا رهفتارین به عسیان یا دل ره قی هه مبه ر کوردان ، هه رده م هه ولدا ملله تی کورد وه کو پشکهك ژ نه ته وا عه ربه بی ددا نیاسین ، هه روه کی د ده ستوری ده می یی به عسیان دا یا سالا 1970 وه سان نامازه پی هاتیه دان که کوردان د قالاهیا نه ته وه یی و که لتوری یا پیکهاتی گه لین عیراقی دا هیچ جههك نه گرتیه ، که عیراق پشکهك ژ نه ته وا عه ربه بی و تنی د ده ستوری وان دا جینوساید مافی کوردانه و به رده وام سیاستا سی گوچکین خو ، عه ربه بکرن - به عسیکرن - قه گوه استن، لکوردستانی پهیره ودکرن، دزانین کوردستان مه لبه ندی شارستانیته تی یه و سه ر عه رد و بن عه رد ئاخهك زی رین و پری سامانین سروشتی یه .

کریارین نه نفالان هه ولدانه کا ستراتیزی رژیما به عس بو ، بو ژناقبرنا سه رجه م ره هه ندین ژیا نا مروقایه تیا گه لی

کوردستانی، گهلهك کارتیکن دجقاکئ کوردی دا کر و
 شوینوار ل پشت خو هیلان، چ ژلایئ بی سهروشوینکرنا
 مروقان، یان ژئ پهیداکرنا ب دهان کیشه گرفتین جقاکئ
 و ئابووری و سایکولوژی تاكو ئه فروکه دناق دا دنالین،
 وهکو پیدقی ئه نفال نه هاتیه ئه رشیفکرن و ب درسته
 قه کولین ل سهر ره هه ند و کاریگه ریئ ئه نفالان نه هاتینه
 ئه نجام دان، ئه م وهکو کورد نه شیاینه قئ تاوانا مه زن نیف
 نه ته وهیی بکهین، و ژلایئ نیف دهوله تی قه بدهینه
 نیاسین، راسته رژئما ژناقچویی کریار و پروسئین خو بناقئ
 ئه نفال ناقکرن داكو شه رعیه ته کا ئایینی بده تی و ملله تی
 کورد وهکو هوڤ و درنده بده ته نیاسین بو جیهانی تایه ت
 جیهانا عه ره بی، لی دقئت ئه م کورد ب هه مان عه قلیه ت
 قئ زاراقئ بکار نه ئینین، دقئت زاراقئ جینوساید، قرکرن
 بکاربینین چنکو ئه نفال ب هه می پیقه ریئ خوڤه دچپته
 دخانا جینوسایدی دا، دیسان ئه وئین پشکداری دقان
 ئوپه راسیونان دا کرین وهکو ئه نجامده ر دقئت بچینه دخانا
 تاوانبارئین جه نگی چنکو جینوساید تاوانه کا نه خشه
 کیشای بوو، بو ئه نجامدانا سیاسه ته کا دیارکری بو ژناقبرن
 و نه هیلانا گروپه کی یان کومه کا خه لکی دیارکری قه دگریت
 ، ژبه ر هندی ئه نفال ل دویف چه مک و زاراقئ جینوساید
 تاوانه کا درندا نیف نه ته وهیی یه، ب هه می پیقه ریئ یاسا
 نیف دهوله تی قه ئه نفال کریاره کا جینوساید.

ئەمەریکا و ئەنفالا بادینان

هه شت سالان شه ر دناڤه را عێراق و ئیران هاته به رپاکرن ، نیزیکی ملیونه ک مروف دناڤه را هه ردوو وه لآتان دا هاتنه کوشتن ، بیی لایه نه ک موفادار بیتن ژبلی خوساره تی ، زوربه ی وه لاتین پروژ ئاڤا و ئە وروپی و ئە مه ریکا و جیهانا عه ره بی هاریکارو پشته قانیا عێراقی دکرن دهه می بواران دا . ژنشکه کئ قه بریارا ژماره 598 ده رکه فت بو راوه ستاندنا فی شه ری وئیرانکه رل 8 / 8 / 1988 ، سه ددام حسین ورژیمای وی سه رکه فتنا خو دڤی شه ری دا راڤه هاند ، چه ندین سه روک و سه رکردین عه ره بان گازی کرنه به غدا ، بو وانا دا خویاکرن کو عێراقی

دقان هه شت سالان دا به رگری ژ ده رگه هی روژ هه لاتا
 عه ره بستانی کریه و عیراقی عه ره بستان یاژ ئیرانی
 پاراستی و ئاهه نگین سه رکه فتنی گیران . هه ردوو وه
 لاتان ل 20 / 8 / 1988، بریارا جقاتا ئاسایشا نیف نه ته
 وه یی جی به جیکر و ریکه فتنه ئاگر به ستی ئیمزا کرو
 دوماهیك بقی شه ری خویناوی یی بی ئارمانج ئینا، ئه مه
 ریکا وه سا تیگه هشت کو پشتی شه ر راوه ستاندنی
 عیراق دی شالاوین ئه نفالان دژی کوردان راوه ستینیت،
 عراق و دهقهر دی بنه شاما شهریف چنکو عیراقی دابو
 دیارکرن که کورد پیشکه ک بون ژفی شه ری و هه قبه
 یمانین ئیرانی بون بو پارچه کرنا عیراقی ، لی هه قده م
 دگه ل راوه ستینا شه ری هه شت سالیی رژیما عیراقی به
 ری هه می هیزو سوپاو چه کین خو یین گران ژبه روکین
 شه ری قه کیشانه ده قه را به هدینان و دریژی دا ئوپه
 راسیونین ئه نفالان و قوناغا ئه نفالان دوماهیی راگه هاند
 ، ل دویف وی پلان و به رنامی پیشوه خت دارشتی قیا ئه
 قی جاری دوماهیی ب کیشا کوردی بینیت و خو ژکوردان
 ته نا بکه تن ، وه لاتین روژئاقا و ئه مه ریکا وه سا تیگه
 هشتن کو سه ددام و رژیما وی دی بخو سه ربورا ژشه ری
 هه شت سالیی وه رگریت ، ئه ف شه ری دریژ دی بو سه
 ددامی بنه په ندو عیبره ت ، لی وه سا ده رنه که فت ، جاره
 ک دی شالاوین ئه نفالان و کیمیا بارانا دژی کوردان ده ست

پیکرن ، زانین ئە قان هیرشان چ په یوه ندی ب ئیرانی قه نینن.

شالوا ئە نفالا دوماهیئ ، قوناغا ده قه را به هدینان ل 25 / 8 / 1988 ، ده ست پیکرن ، پتر ژ 200 هزار سه ربازین مه شقدای و هیژین ئە سمانی و ب پشکداریا 171 فه وجین جاشا ب پلان و به رنامه ک دارشتی هیرش کرنه سه ر ده قه را به هدینان ، دقئ ئوپه راسیونئ دا هه می گوندین ده قه را بادینان ویرانکرن کو نیژیکی 663 گوندان بون ، دگه ل عه ردی راستقه کرن ، زیده باری کیمیا بارانکرنا چه ندین گوند و ده قه ران ، ب ده هان هزار خه لکئ سقیل مانه دناق له پین سوپایی عیراقئ دا و هاتنه قه گوهاستن بو که لهین مرئ ، ب هزاران هاولاتی ژموسلمان و کریستیان ن و ئیزدیان هاتنه بیسه روشوینکرن و چاره نقیسی وان بو یئ 182 هزار ئە نفالکریان ، پتر ژ 40 هزار که س وه کو پاشمایین ئە نفالان بو ده شتا به رانه تی ل پاریزگه ها هه ولیرل جه ژنه کان و گرده چال و به رحیشر هاته قه گوهاستن و دورپیچکرن ، نیژیکی 60 هزار وه لاتی شیان خو ژقان هیرشین درندانه رزگار بکه ن و په نایی ببنه ناف ئاخا تورکیادا ، زیده باری ل وهلاتئ ئیرانی دگه ل گه هشتنا ئە قی خه لکئ لی قه ومای بو ناف ئاخا تورکیا دا ، ده سهه لاتدارین تورکیا هه ول دا تاوانین رژیما عیراقئ قه شیرن ، وه سا دا دیار کرن کو عیراقئ چ چه کئ کیمیایی دژی کوردان ب کار نه ینایه ، نه

هیلای ریخراوین مروقایه تی و چاقدیرین سه ره خو یین بیانی بینه دناق ئە فی خه لکی دا و ریگری لی کر . پشتی پیلین په نابە ران چوینه دناق سنوری تورکیا دا ، مه سه له ل ژیر کونترولا حکومه تا تورکیا ده رکه فت و ره هه ندین نیف نه ته وه یی بخوڤه گرتن ، چنکو پیلین ئاواران ئاسایشا نیشتمانیا تورکیا ئیخسته دمه ترسیی دا ، ژلایه ک دیقه تورکیا ئە ندامه دقولپا ناتو دا و دوست و هه فیه یمانا ئە مه ریکا یه . قوناغا ئە نفالان بادینان بو رایا گشتی یا جیهانی دیارو ئاشکه رابوو که سه ددای دقیت تولین خو ژ کوردان قه که ت و دقیت کوردان برینیت بریکا ئوپه راسیونین ئە نفالان، ژلای خوقه عیراقی پشتگیریا هیزین ئوپوزسیونا ئیرانی دکر وه کو مواهیدی خه لق کو قی هیزی روله کا مه زن مل بملی سوپایین عیراقی هه بو د ئە نفالان دا، دیسان ب هه مان شیوه ئیرانی ژی پشته قانیا هیزین پیشمه رگه ی دکرن یین هیزین کوردی . پشتی قوناغا ده قه را به هدینان ، ئە مه ریکا هه ول دا ئە قی مه سه لی پشت گو نه هاقیژیت و لیزقرینه کی دسیاسه تا خودا بکه ت ، ل 3 / 9 / 1988، گابریل گلاسی، بالیوزی ئە مریکا ل عیراقی نامه کا نه رازی بونی یا وه زاره تا ده رقه یا ئە مه ریکا راده ستی کاربه ده سین وه زاره تا ده رقه یا عیراقی کر، تیدا ناره زایی و نیگه رانیا وه لاتی خو ئە مه ریکا نیشان دا سه باره ت شالاوین ئە نفالان و کیمیا بارانا ل ده قه را به هدینان ، لی قی چه ندی چ کارقه دانین خول

ده ف عيراقی نه بون و پويته وگرنگی پی نه دا، روژا
 دويقدا باليوزی نه مه ريكا دگه ل نزار حه مدونی جيگرئ
 وه زيروي ده رقه یی عيراقی کومبوو، گوتی هه وه چه کئی
 کیميایی دژی گه لی خو یی کورد یی بکار ئینای ، به رسقا
 عيراقی نه و بو کو قان روژان دا دی خو ژ کیشا کوردان ته
 ناکه ن، دهه مان کومبون دا هه ردوو لا به رده وامي دانه
 گرنگیا په یوه ندیان دناقبه را هه ردوو وه لاتان دا . دئه
 نجامی هه لسه نگاندا بارودوخین نه نفالا بادینان ، بو نه
 مه ريكا دیار بوو کو عيراقی چه کئی کیميایی دژی کوردان
 بکارئینایه و ب ريكا فی چه کی مفایه ک مه زن ژئی دیتیہ
 بو ژناقبرنا کوردان، لی نه دا دیارکرن کا هه تا چ رادده نه
 ف چه که هاتیہ بکار ئینان ، سه ره رای فی چه ندی نه مه
 ريكا به رژه وه ندین خو پتر رژه ر تشته ک دیتر گرنکی
 داسه ر، هه لویستی نه مه ريكا به رامبه ره هیرشین عيراقی
 بو سه ر گه لی کورد زوری لاواز بو، تنی دگوت هه وه چه
 کئی کیميایی یی بکار ئینای ، نه دگوت هه وه دژی خه لکی
 سقیل یی بکار ئینای ، کارتیکرنین فی چه کی دیار نه دکرن
 ، چ به حسی کومکوژیا نه دکر، ج به حسی بی سه
 روشوینان نه دکر کومکرنا پاشماین نه نفالان دناق که
 لهین مرنی دا و بی سه روشوینکرنا 182 هزار
 کوردستانیان بریكا ئوپه راسیونین نه نفالان نه قه هه می
 به حس نه کرن ، جورج شولتز ، وه زيروي ده رقه یی نه مه
 ريكا دگه ل سه عدون حه مادی ، وه زيروي کاروبارین ده

رڤه يئ عيراقئ كومبوو ، دکومبونئ دا شولتزی هوشداری
 دانه عيراقئ کو وانا به لگين بهيز لبه ر ده ستن که عيراق
 چه کئ کيميايي دژي کوردان بکار ئينايه و ئه گه ر عيراق
 لسه ر قئ چه ندي يا به رده وام بيت ره نگه کارتئکرنئ ل
 سه ر سياسه تا ئه مريکا بکه تن هه مبه ر عيراقئ و ده رز
 بکه قنه هه قيه يمانيا وان دگه ل عيراقئ ، سه عدون حه
 مادي ئه ف چه نده ره تکره بئ بنه مال قه له م دا ، گوتئ
 عيراقئ ماف هه يه سه روه ريا خو پاريزيت ژهه ر پيلانه
 کا نافخويئ و ده ره کئ بو پارچه بونا عيراقئ ، شولتزی
 دبه رسقئ دا گوته حه مادي ، کوردان بگرن و دادگه هبکه
 ن نه کو بکوژن و کيميا باران بکه ن . ژلايه ک ديڤه ئه مريکا
 دگه ل 9 وه لاتين ديتر داخواز ژ نه ته وئئ ئيکگرتئ کر
 تيمه کئ تايبه ت بهنيرنه عيراقئ ، لئ عيراقئ ره تکره ب
 ده ستتيوه ردان دکاروبارئئ نافخويئ عيراقئ ل قه له م
 دا . بارودوخين مافئ مروقي ل سه رانسه ري عيراقئ
 هاتنه پيشيلکرن و بنپيکرن ، دوانزده وه لاتان دکومسيونا
 مافئ مروقي ل نه ته وئئ ئيکگرتئ پشتگيريا خو بو ده
 رکرنه برياره کا بله ز و توند نيشان دا بو پيکئينانا ليژنه کا
 تايبه ت بو قه کولينئ ده رباره ي ره وشا مافئ مروقي ل
 عيراقئ ، لئ ئه مريکا رازي نه بوو دگه ل قئ ليژنئ سه ره
 دانا عيراقئ بکه تن، به روقاژئ سه روکئ امريکا ، جورج
 بوش يئ باب دوپاتي ل سه ر خورتبونا په يوه نديئن وه
 لاتئ خو دگه ل عيراقئ کرن . دناڤ کونگرئسي و جقاتا

پیران دا هه لویستین هه قدر هه بون هه مبه ر شالوین ئه
 نفالان و کیمیا بارانان دژی کوردان تایبه تی پشتی راوه
 ستاندنا شه ری عیراق و ئیران ، که عیراق جاره ک دن ده
 ست ب هیرشین سه ربازی کریه بو سه ر ده فه ریڼ کوردی
 ، بو سه ده می کو ب ده هان هزار وه لاتین کورد په نایی
 بینه وه لاتین دراوسی ، تایبه ت تورکیا ، فی چه ندی کارفه
 دانین خو هه بون دناقا جقاتا پیران دا سه باره ت ره
 فتارین حکومه تا تورکیا هه مبه ر ئا وارین کورد ئه وین
 ژمرنه کا مسوگه رزگار بوین و خو گه هاندیه ناف سنوری
 تورکیا دا ، دا دیارکن کو ده سهه لاتدارین تورکیا وه کو په
 نابه ره فتار دگه ل فی خه لکی نه کریه ، تنی وه ک ریوار
 ره فتار دگه ل کریه ، ئه ف چه نده ژی بویه سه ده می
 هندی ئه ف خه لکه ژهاریکاریین مروقایه تی بی به هر بین
 و دنه خوشترین بارودوخ دا بژین . دگه ل گه هشتنا په نابه
 ران بو ناف ئاخا تورکیا دا و ل چه ندین ئوردیگا دا نیشته
 جی بوین ، وه کو ماردین ، دیار به کر ، موش ، گه فه ر ،
 چه ند سیناتورین ئه مریکی شیان سه ره دانا خه لکی لی
 فه ومای بکه ن ل ناف قان خیفه تگه هان دا تایبه ت ل
 دیاربه کر، دادیارکن کو 30 هه تا 40 که س دناف شوقه
 کا سی ژوری دا دژین ، ده سهه لاتدارین تورکیا ری ناده ن
 ئه ف خه لکه ده ربکه قیت و بیهن یا لی مالق کری ، خیفه
 تگه وه کو سه رباز گه لی هاتینه، ژلایه ک دیقه حکومه تا
 تورکیا په یماناما خو دگه ل کومسیونا بلندا مافین مروقی

بسہ ر نہ تہ وین ئیکگرتی هه لوه شانده، ئه فه هه می بونه ریگرو ئاسته نگ هاریکاریین مروقایه تی نه گه هنه ناف قی خه لکی دا، دیسان سه ره دانا ریخراوین مروقایه تی و دیلوماسی بو ناف خیفه تگه هان سنوردار کرن . کاربه ده ستین تورکیا دگه ل حکومه تا عیراقی ریکه فتن کو دقیت کوردین عیراقی مفای بخو ژ ده لیقا لیبورینا سه ددامی وه ربگرن و بقه گه رنه عیراقی ، ژلایئ خوقه په نابہ ران بو ریخراوین بیانی دا دیار کرن که حکومه تا تورکیا هاریکاریان نا گه هینیته وانا و یین دوریچ کرین و ناهیلن ده رکه فن، تنی دا نه چار بکه ن ب فه گه رنه عیراقی ، دهه مان ده م دا عیراقی شانده ک هنارت بو تورکیا ژچه ند سیخورو دویقه لانکان بو فه گه راندنا وانا بو عیراقی ، لی ب ره فا خورا نه گه هشتن .

ناقه ندو گروپین داکوکیکار ل مافین مروقی گه هشت بون وی باوه ریئ ئه گه ر ئه ف خه لکه بقه گه رنه عیراقی مه ترسی ل سه ر ژیانان وان هه یه ، دی توشی چاره نقیسه کی نه دیار بن ، ژبه ر فان ئه گه ران دوپاتی ل سه ر پاراستنا په نابہ ران کرن، دسه ره دانا خودا بو وه لاتی سوید ، سه روک مام جه لال تاله بانی دکونگره کی روژنامه قانی دا دیار کرن که پینج هزار گوندین کوردستانی هاتینه ویرانکرن ژلایئ عیراقی فه بریکا شالاوین ئه نفالان ، چه کی کیمیایی هاتیه بکار ئینان ، ب ده هان هزار خه لکی سقیل ره قینه و په نا برینه وه لاتین دراوسی ، دیسان مام

جه لال راگه هاند که حکومتا تورکیا بویه ریگر بو گه هاندنا هاریکایین مروقایه تی بو په نابه ران ، ئاما ژه دا که حکومتا تورکیا یا دوو روی یه ، ژلایه کی قه دقیت بریکا وه رگرتنا په نابه ران بو وه لاتین روژ ئاڤا خو وه ک خیرخوازه ک نیشان بده تن ، ژلایه ک ديقه ، هه ول دده ت هیچ شوینواره کی که ره ستی کیمیایی ل سه ر لاشین قوربانیان نه هیلیت ، ئه ف چه نده دده ته خویاکرن که لیکتیگه هشتنه ک دناڤه را عیراق و تورکیا دا هه یه ، تورکیا که فته ل ژیر باندورو گه ف و گفاشتنا سه ددامی. ژ گفاشتنین شاندین ریخراوین مروقایه تی یین نیف نه ته وه یی ل سه ر حکومتا تورکیا بو دویفچونا ره وشا په نابه ران دناڤ چادرگه هان دا ، شاندی ریخراوین نوژداران پیخه مه ت مافی مروقی php شیا خو بگه هینیته ناڤ ئه قان په نارین لی قه ومای دا ژبو دیارکرنا راستیان ، ل دور بابه تی بکار ئینانا چه کی کیمیایی ژلایی عیراقی قه دژی کوردان ، شاندی ناقبری شیان چاپیکه فتنی دگه ل 27 که سان بکه ن وه ک شاهد حال و گروقه ، پستی حکومتا تورکیا رازی بوی ل ژیر گفاشتنین نیف نه ته وه یی ، بو وانا دیار بو که عیراقی چه کی کیمیایی ل روژا 25 / 8 / 1988 ب کار ئینایه ل ده قه را به هدینان ، ژلایی خوقه نه ته وین ئیکگرتی داخواز کر

قه کولین ل سه ر قی بابه تی بهیته کرن ، لی عیراقی ره تکرو نه هیلا تیمین نیف نه ته وه یی بچنه عیراقی و سه ره

دانا وان جها بکه ن ، یین که فتینه به ر هیرشین چه کئی
 کیمیایی ، ب به هانا که کورد هاوه لاتیین عیراقی نه و ئه
 ف مه سه له ، مه سه له کا نافخویا عیراقی یه و بتنی ب
 عیراقی قه گریدایه . ل دویف وان راپورتین هاتینه بلند
 کرن بو نه ته وین ئیکگرتی ل نیویورک ، دیار بو که عیراقی
 ب شیوه ک به رفره هو بیمنه تی چه کئی کیمیایی بکار
 ئینایه و چ جوداهی نه کریه هه مبه ر خه لکی سقیل و
 پیشمه رگه ی دا. درنداتیا هیرشین سوپایی عیراقی و یین
 کیمیایی بونه سه ده می کوچکرنا بکوم یا خه لکی بو وه
 لاتیین دراوسی یین عیراقی ، دیسان ریگری کرن ل تیمین نه
 ته وین ئیکگرتی قه کولینی دبابه تی دا بکه ن ، زیده باری
 نه سزادنا عیراقی ل دور ب کار ئینانا چه کئی کومکوژو قه
 ده غه کری دژی کوردان ، ئه ف چه نده بونه ریخوشکرنه ک
 گه له ک وه لاتیین دیترا چه کئی قه ده غه کری به رهه م بینن
 . ئه مه ریکا و جفاکی نیف نه ته وه یی گه هشت بون وی
 باوه ریی کورد ل سه ر ده ستی سه ددایمی یی دهینه
 جینوساید کرن ، ب شیوه ک نه راسته وخو ددا دیارکرن که
 ئه نفال ب هه می ساخله ت و پیقه ریڻ خوقه جینوسایده
 ، لی چ پینگاف نه هاقیتن بو سزادانا سه ددایمی و رژیما وی

ئایدیولوژیا به عسيزم و كه لتورئ باژيران

كه لتورئ به عسيزم هه ر ژ ده سپيكا گه شه كرنا وئ دژايه تيا
جقاكين پيشكه فتى كريبه ، هه ردهم دبو به ربه ست بو
پيشيلكرنا مافين جقاكى و نه ده يلا هيچ پينگا فه ك به ره ف
پيشقه ببه ت ، پتر گرنگى ددا خرغه كرنا چين و تويزين
جقاكى ل باژيران و كه رتين چاندنى ويران دكرن ، واته
په يره وكرنا سياسه تا چولكرنا گوندان و گرنگيدان ب
خه لكى باژيران تايبه ت ل كوردستانى ئه ف جوره سياسه ته
دهاته په يره وكرن پتر ژ ده قهرين ديتريين عيراقى ، هه ر
چه نده دبیت ل ده قهرين شيعه نشين ژى دهاته ئاراسته كرن
و ب مليونان دارقه سپ و خورما ل ژيرى و ناقه راستين
عيراقى دهاتنه ژناقبرن ، واته په يره وكرنا سياسه تا
شوفينيزما به عسيزم ل ناف باژيران جوداتر بو ژيا گوندان
، ژبه ركو دزانين گوند سوتهمه نى ژيده رين شوره شانه ئه ف
چه نده وئ ناگه هينيت كو رژيما به عس جوره نه رماتيه ك
دگه ل خه لكى باژيران نيشان ددا ، به لكو ژبه ر چه نده
ئه گه ران بوو ، ژوانا به عسيان وه كو فلاش باك پاشه روژا
خو دناف باژير و باژيركين كوردستانى دديت پتر ژ گوندان
و دئ پتريا زال بيت لسهر جقاكى ده سهه لاتا وئ پتر دئ يا
شدياى بيت ، ئه و ده سهه لاتا لسهر بنه مايئ توندوتيزيئ و
مروف كوژيئ هاتيه دانان ، و ره هو ريشالين خو به لاف

کرین دناڤ جڅاکه کئی گرتی دا و ئیفلچکرنا مروقیڼ ئه وئی
 کومه لگه هی دچوارچوئی سیهه ره کا وه هی دا ، ژلایه ک
 دیقه ده سهه لاتداریڼ به عس دزانیڼ کو نه شین هیزا خو ل
 ده قهرین گوندنشینین چالاک بکه تن، بو نمونه ده زگه هیڼ
 میدیایی وه کو تیله قزیون دزانیڼ چه ندا کاریگه ربیت
 کارتیکنی ل خه لکی گوندان ناکه تن چنکو خه لکی گوندان
 مژویلی چاندنی و که سپ و کاریڼ خو بون ، مژویلی
 قه ژاندنا روناها شوره شی بوون ، دزانیڼ ب سانا هی
 ناگه هنه کویراتیا ده قهرین کوردی و ئاسیگه هیڼ چیا یان ،
 که مروقی کورد پتر ب عهردی و عه شیره تگه ریڼ تنی
 ئاسته نگ په یدادکرن و ژ ژیا نا روتینیا باژیران دا دبرین
 فشار دروستکرن داکو جڅاکی گوندنشین په نایی بو ژیر
 ده سهه لاتا وان بهن ل باژیران ، به لکو ب سه دان
 کومه لگه هیڼ زوره ملی و خورتی ئاڅادکرن و خه لکی
 گوندان تایبهت یین سهر سنور دوری ده سهه لاتا وان ل
 ئه فان کومه لگه هان دا خرڅه دکرن و ب قه ره بوئی رازی
 دکرن ب مهره ما هندي بتنی ژ شوره شی و پيشمه رگاتیڼ
 بیڼه دابرین .

ب سیاستا عاتیفا قه ره بوئی میښک و عه قلی گوندنشینان
 به نجدکرن ، دروستکرن دورهیله کئی کومه لگه هی و
 باژیرگه هی بو خه لکی گوندان تایبهت ته خا جوتیار و
 کاسپکاران ل ژیر سیهه را ژه هراوی یا به عسیزم دا ل ژیر
 په ردا بی ده نگیا جڅاکی نیڅ نه ته وهی دا پتر رژیم پال دا

بهرده و امی ب قی سیاستا شوفینز می بده تن ، ئیرادا خو
 ل به ژنا مروقی کورد دا ب ئالینیت چنکو خه لکی گوندنشین
 سته مکاری قه بیل ناکه ت و ناکه قیته ژیر رکیقا
 ته عداکاری و نه قیت بیته بهند و سوته مه نی شهرو
 شوران ، یی دناق جقا که شارسرانی دا دژیت و ژیانای وی
 ل گوندان یا پشتراسته و دابینگریه و ئەف ژینگه ها دناق
 دا ژیبای دگهل خو یا هه لگرتی و بویه پشکه ک ژ گیانی وی ،
 ژبه ر هندی هه ر هه ول و بزاقه ک ، هه ر بریار و مه رسومه ک
 ژلایی ده سه له لاتدارین به عسیزم قه ده رکه قیتن ژبو نه هیلانا
 ئابوو ری گوندان بوو ، تایبته بریارین دسالین هه شتی و
 هه فتی دا ده می علی حسن مجید ناسیار ب علی کیمیای وی
 ده سه له لات ل پاریزگه هین کوردستانی وه رگرتی ، چهند
 بریار و مه رسوم ده ریخستن بو دابرینا گوندان ژ باژیران و
 دروستکرنا هیله کاسور ، به لکو گه له ک وه لاتیین بی گونه
 بونه قوربانی قی سیاستی یا ویرانکرنا جقاکی گوندنشین
 بو ئاراسته کرنا پروژی سیاستا سی گوچکین خو تا
 گه هاندیه مه رگه ساتا ئەنفال و هه می تولین خو ژ خه لکی
 کوردستانی قه کرین .

ده سه له لاتدارین به عسیزم دقیان ژینگه هه کا زه لال ژه هراوی
 بکه ن و ژینگه هه کا کومه لگه هی یا تاری دروست بکه ن ،
 کومه لگه ها کوردی ئیکجاری ب هه لوه شینیت و به ره ف
 نه مانی ببه ت تایبته پستی ئوپه راسیونین ئەنفالان ب
 داوی هاتن و جقاتا هاریکاریا عه ره بی دناقبه را چهند

وهلاتين عه ره بي دروست بوي و عيراقئ سهر و كاتيا ئه قئ جقاتئ كرى ، لهر بوو خيزانين كوردى و كوردستانئ لسهر وهلاتين عه ره بستانئ به لاف بكن و ب ئيكجاري خو ژ ئاريشا كوردان ته نا بكن ، به روفاژئ ب مليونان خيزانين عه ره بي بينيته كوردستانئ ، لئ شهري كه نداقيئ دووي بو ريگر بو په يره و كرنا ئه قئ پروژه ي .

به عسيان سياسه تا فه گوهاستنا جقاكئ كوردستانئ ب بينگا فه كا جه وههري دزانين بو دهسته موركرنا جقاكئ كوردى ، ئه وژئ هه ولدانه ك بوو ژبو نه هيلانا ناسناما نه ته وا كورد ل سهر رويئ عه ردئ ، يان فه گوهاستنا ژ ده فه ره كئ بو ده فه ره كئ بوو ، به لكو ويئرانكرن و ژناقبرنا ژينگه هه كئ بوو ، ژلايه ك ديغه هه وليئ ده سه ه لاتدارين به عسيزم ژبو فه فه تاندنا په يوه نديين عه شيره تگه ري بوون ، په يوه نديين ئاغا و تاكين عه شيره تئ بوون ، ئه وژئ بريكا دامه زراندا فه وچين جاشا ، چنكو تئكه ليكرنا سيسته مئ عه شيره تگه ريئ ب سيسته مئ سهر بازي وه كو گونجاندا عه شيره تئ يه ب هئزا سوپاي فه ، ديسان نه هيلانا داب و نه ريتين عه شيره تئ يه ، لئ ئه ف فه وچين جاشا ژبو ده سه ه لاتدارين به عسيان فه چ جوداهي نينه دناقبه را جاش و پئشمه رگه ي ، چنكو هه ردوو كوردن ئه ف جوره فه وچين جاشا نه مليشياتين ته قلیدی يين عه شيره تئ نه ، نه يه كه يه كا راسته قينا سوپايا نه ، به عسيان بريكا ئه قئ يئكه اتا دروستكري مروقي كوردئ گوهارت بريكا ئه زمونا

راسته قینا خویا سیاستا عه فله قی ، ژینگه هه کا دیتر
 دروستکر مروقی کورد دناق دا بژیت و بیروباوه رین
 کوردینی و باب و کالان ژبیرا بیهت ، دیسان
 دهسه لاتدارین به عسیزم شیان دربه کی مه زن ل
 دهسه لاتیا عه شیره تی بدهت ، نه وژی دروستکرنا
 دهوله ته کی یه که تیدا هه می هیژ دچوار چوقی حیزب و
 سه روک دا خرغه بکهت چنکو شکاندنا دهسه لاتا
 عه شیره تگه ری ، عه شیره تگه ری ژ ژینگه هه کی بو
 ژینگه هه کا دی دگهوریت ، عه شیرهت بریکا ئاغا که پتیریا
 سه روک عه شیره تا موسته شار بوون دی بنبه باله ک ژ سوپای
 و سه روک عه شیرهت ژ دی بنبه باله ک تایبتهت و دی چنه
 دناق دهزگه هیین سیخوری دا ، نه ف چهنده ژ دیبته
 نه گه ری هه لوه شاندا دهسه لاتا عه شیره تی دناق
 کومه لگه ها کوردی دا.

ژبو هندی بچینه دکویراتیا ژیده رین نه نفالان دا ، دقیت
 ویره ک بین هه می پهردا ل سهر نهینیا لادهین ، هه می
 هوکارین نه نفالان ل بهر چاف بکهین و بهرچاف بدانین ،
 نه نفال بوچی رویدا ، کی بوون نه نفال راکرین ، راسته
 نه نفال ب بریار و مه رسومین (سه دام حسین) هاته
 نه نجام دان و کوردستان هاته هنگافتن و سه دام و رژیم
 وی پی هاتنه گونه هبارکن ، بهس نابیت نه م نه قی بخو
 بکهینه به هانه و تنی (سه دام حسین) ی گوربه گور
 تاوانبار بکهین ، چنکو ب سه دان خاین و خوفروشین کورد

دهست دگهل ئه‌قی پروژئی کورد قرانی هه‌بوون، سه‌ره‌رای ناڤین وان وه‌کو تاوانبار ژلایی دادگه‌ها بلندا تاوانین عیراقی قه‌ ده‌رکه‌فتینه و باش دئاشکرانه ، لی مخابن پشته‌ی سه‌ره‌لدانا سالا 1991 ئه‌قان تاوانباران ژلایی چهند حیزبێن کوردستانی قه‌ خو پاراستینه و ل ژیر چهند که‌فلوژانگان دا خول هشیار دایه ، به‌لکو به‌رپرسانی ژی بو وان هاتیه‌ دان، واته‌ شوینا به‌ین سزادان و ره‌جماندن، هاتنه‌ خه‌لاتکرن و پاداشتکرن .

قوناغین پشته‌ی ئه‌نفالی کو بینه‌ په‌ند و عیبه‌رت بو خه‌لکی کوردستانی بونه‌ بگره‌ و قه‌کیش و شه‌رین نافخویی و براکوژیی ژئی په‌یدا بوون ، ب هزاران قوربانی ژئی که‌فتن ، ب هزاران خه‌لک جارەك دن ئاواره‌ بون و ب هزاران زاروك بونه‌ ئیتیم و بونه‌ قوربانی شه‌رین نافخویی و ململانی به‌رژه‌وه‌ندی لایه‌نین سیاسی ، کوردستان جارەك دن بو جهی هه‌فرکی و ململانی و دوژمنین خو ژبیرکرن و دژایه‌تیا هه‌قدوکرن ، درویشمی یان کوردستان یان نه‌مان به‌ره‌ف ئاقاره‌کی نه‌دیار و چاره‌نقیسه‌کی به‌رزه‌ هات کرن ، واته‌ ژیان بومن ، مرن بو ملله‌ت و نه‌ته‌وه ، پشته‌ی سه‌ره‌لدانی چهند گروپین به‌رژه‌وه‌ند په‌رست گلوپین که‌سک هه‌لکرن و هه‌ر لایه‌نه‌کی خو گه‌ه‌انده‌ هیزه‌کا هه‌ریمایه‌تی و ده‌ستکه‌فتین پشته‌ی سه‌ره‌لدانی پیئالینک لی دان ، واته‌ نه‌ بومن ، نه‌ بوته‌ .

مه وهكو كورد چ سه ربور و عيبرهت ژ كاره ساتا نه نفالان
وهرنه گرتن، شوينا نه نفالان بكهينه هيقيني برائيني و ئيك
ريزيا لايه نين سياسي، نه جامده رين نه نفالان هاتن
پاداشتكرن و ههستين نه ته وهي هاتنه هنگافتن و ههستا
ئينتيمه كه سايه تي به رهف حيزبي بوني هاتنه ئاراسته كرن .

ئافره تا كوردو قوربانی دان

ئاتاف و هوقاتیین رژیمن عیراقی یین ئیک ل دویف ئیک ده رهه ق گه لی کورد ئه نجام داین دجه رگ برن و وژدان هه ژینن ، چنکو هه ر ئاتافه کا ب سه ر گه لی کورد دا هاتبیت کارتیکرن ل سه ر ژیا نا جقاکی کوردی کریه دهه می بواران دا و کومه کا کیشه و گرفتان ل پشت خو هیلاینه ، واته هه ر مه رگه ساته کا ب سه ر گه لی کورد دا هات بیت ئافره ت بویه قوربانی و خو دایه ر ، دهه مان ده مدا ژتورو دابو نه ریتین جقاکی خو ده رنه که فته ، گه له ک جارن پولی دایک و بابی گیرایه و خیزانا هه رفاندی راگریه و خیزانه کا ساخله م و به خته وه ر ئافاگریه ، سه ره رای تیکچونا بارودوخین دناق دا دژیت با وه ری بخو هه بویه و یا خوراگر بویه . ژلایه کدیقه به رده وام دوژمنین گه لی مه هه ول دایه ره گه زی نیر واته زه لامی نه هیلیت و برینیت چنکو ئه گه ر زه لام نه ما مروقی کورد زیده نابن وه کو دهزرا وان دا و سه رژیمنیا گه لی کورد ژی زیده نابیت و ئافره ت ژی دی خرش بیت 31 . ساله ئافره تا کورد وه کو قه ریژا ئه نفالان دناق ده رده سه ریین مه زن دا دنالیت و حه لیایه تنی زاروکیین خو په روه رده دکه ت و هزرا شوپکرنی ل ده ف نه مایه سه ره رای گه نجاتیای وی ، چنکو گه له ک ئافره ت هه نه دبیت تنی بو ماوی ساله کی یان کیتر لده ف هه قژینی خو مابن پاشی هاتینه ئه نفالکرن و بیسه روشوینکرن ، لی شوپکرن لده ف هاتیه مراندن تنی مژویلی په یداکرنا پیدقیین خیزانا خویه یا هه لوه شیای وه کو به رمایکین ئه نفالان سه ره رای بی هیزبونا وی چنکو یا پیدقی زه لامی یه ،

لئی ہر ٹافرہ تہ ئہ قروکہ دقئ سہ رده می جیہانگیری
 داژمافین خو یا بہ رزہ و بی بہ ہر و مافین وی دہینہ
 پیشیلکرن و دبیتہ ہہ لگرا خہ م و خہ یالان و جہ رگ سوتی
 دناف جقاکی خودا ، ئہ ف چہ ندہ ژئ بویہ ئہ گہ ری زیدہ بونا
 ریژا بیژنی دناف کومہ لگہ ہی دا ، لی ئہ گہ ر مروف بہ
 راوردیہ کی بکہ ت دناف توژا ئہ نفالان دا وہ ک نمونہ دی
 بینیت ریژا رہ گہ زی نیر دبیت 45% بیت و ریژا رہ گہ زی می
 55% بیت ئہ قہ ژئ قہ دگہ ریت بو ئہ گہ ری سہ رہ کیی کیم
 ہژمارا ژدایک بونی بو ہہ بونا ریژہ کا کیم ژ رہ گہ زی می
 دژیی زاوژی دا ، (45 - 55) سالی ، واتہ دقئ ژیی دیارکری
 دا ٹافرہ تی بچویک نابیت و پشتی ہینگئ خرش دمینیت ،
 لقیرہ رژیما بہ عسا ژنافچوی تا راددہ ک دسیاسہ تا خو یا
 شوفینی دا سہ رکہ فت ل ژیر پہ ردا بیدہ نگئ و کہ رو لالا
 جقاکی نیف دہ ولہ تی دا کو ئہ م کورد ہہ رده م بویہ سوتہ
 مہ نیین بہ رژہ وہ ند پہ رستان . قئ چہ ندی کارتیکرنہ کا زور
 ل سہ رکومہ لگہ ہا کوردی دا کریہ تاییہ تی ٹافرہ تی کو ہہ
 رده م یا خہ موکی و قہ جنقاندی و دل سوتی یہ چنکو داب و
 نہ ریتین جقاکی ہند ری نادہ تہ ٹافرہ تی ٹازادانہ بژیت و
 داخازا مافین خو بکہ ت ، دہ رکہ فتنا ٹافرہ تی ژمال ، شویکرنا
 وی ، کارکرنا وی ، چقاکی مہ ب چافہ ک سہ یرو عہ یبی لی
 دنیریت ، ہہ می دہ رگہ ہین ژیانئ ل بہ ر سینگئ داخستینہ و
 بی ہیقی مایہ ، خہ مگین و ہہ لاویستی مایہ ، روژانہ روی ب
 روی ٹاریشین جقاکی دبیت و دناقدا دکہ لیت چنکو یا بی دہ
 سہہ لاتہ و رہ پ رہ پا دلئ وییہ تاییہ تی ٹافرہ تا گہ نج ،

چنکو هه می هه ولان دده ت تنی نه که قیته به ر به حس و ده قین خه لکه کی و خودپاریزیت . ئە قه هه می ئاریشه نه کریارین ئە نفالان ل پشت خو هیلایین و چه ندین خه له کین په یسکا خیزانا کوردستانی ژیک قه قه تاندین ، ئە قروکه گه له ک خیزان هه نه داپیرو باپیر سه میانین وانن و به رپرساتیه کا ژتاقه تا وانا پترکه فتیه دستوی واندا کو دهه مان ده م دا ئە و پتر پیدقی چاقدیری نه ، قی چه ندی ژی وه کریه ئە ف که سانه ژخاندن و ره وشه نبیری دویر بکه قن و بی به هر بین و ب ره وشه نبیره کا خیله کی په روه رده بین و ریکارژیانی ل به رهاتیه به رزه کرن و پاشه روژه ک ره شبین لبه ر سینگه یه و تاما ژیانن نزانیت . لئ 31 سال بورین ل سه ربویه رین ئە نفالان ، هیشتا برینین پاشمایی و به رمایکین ئە نفالان ساریژ نه بوینه و ره نگه ب ده هان سالیین دیتر کارتیکرینن خو دی هه بن.

هه ولین چه لاندنا ناسناما نه ته واکورد و نه رماتیا هه لویستی سه رکرداتیا سیاسیا کورد

دگوتاره کا خودا علی حسن مجید ، ناسیار ب عه لی
کیمیایی ل ده می کومبونه کا تاییه ت دگه ل هژماره کا
موسسه شارو نامر مه فره زه و به رپرسین بالا ده ست یین
رژیم عه فله قیا گور ب گور ل سالا 1987 دیژیت - ل
هاقینا بهیت چ گوند ل قیره و ویراهه نامین ، هه ر ژنوکه
ئارو شه کرو گازی و کاره بی و هه می پیداویستیین ژیانی
دی ل وانا برم و ژیانی ل وان کمه دوزه خ - ، براستی چ
گوت ئه نجام دا ، ئه نفال راکرن ، جینوساید ئه نجام دا ،
ژیان نه هیلا ، گوند هه می ویرانکرن ، کانی و سولین په
قاندن ، مزگه فت و دیر و مه زارو جهین پیروز دگه ل عه
ردی راسته کرن ، ره زو بیستان سوتن ، مال و سامانی
کوردستانی تالانکرن و بخو چه لاکرن ، ملیونه ها مین بی
نه خشه و ب شیوه ک به ره لایی و درندانه چاندن ،
جوداهی نه ئیخسته پیشمه رگه و خه لکی سقیل ،
شارستانی تالانکرن ویرانکر ، برا کره دوژمنی برای .
ئه قه هه می ده رهه ق گه لی کورد هاته کرن و جیهان و وه
لاتین زلهیز که رو لال مان ، قی چه ندی کاریگه ریا خو تا
نوکه مایه و ترس ل سه ر ژیان خه لکی هه یه و ب ده هان

سالیڻ ديتر دی کاریگه ری و شوینواریڻ خو هه بن ، نه ف
 ره فتارو تاوانین به عسیڻ عه فله قی ده رهه ق خه لکی
 کوردستانی کرین کوپیه ک زه لال بو ژ ره فتارو تاوانین
 نازیڻ هیتله ی ده رهه ق خه لکی ئیسرائیل ، واته نه نفال
 و هولوکوست دئیک به رگ دا هاتینه کرن . پرسیار ل قیره
 نه وه ئیسرائیلیان مفا بخو ژکاره سات و مه رگه ساتین خو
 وه رگرت بونه خودان کیان و ده وله ت ، ژلایه ک دیقه نه و
 وه لاتی نه ف کاره ساته دژی وان ب کار ئینای نه وژی وه
 لاتی نه لمانیایه کو نوکه میراتگری نازیانه واته میراتگری
 ده سهه لاتا به ری خویه دا ن بقی هولوکوستی کریه و
 داخوآزا لیبورینی ژگه لی ئیسرائیل کریه و تانوکه به رده
 وام قه ره بوا گه لی ئیسرائیل دده تن بو قوربانین وان
 یین هولوکوستی و موزه خانه کامه زن تایبه ت وه کو
 ریژگرتن ل نه لمانیا دروست کریه ، نه قه ژی قه دگه ریت
 بو کارکرنا ره قه ندا ئیسرائیل ژده رقه و هیزبونا لوبیی
 ئیسرائیلی بو ناساندنا هولوکوستی بو پرایا گشتی یاجیهانی
 و ناقه ندین نیف ده وله تی . لی مخابن مه وه کو کورد مفا
 بخو ژ سه ربورو کاره ساتین خووه رنه گرتینه ، نه م نه
 شیاینه سه ره ده ری دگه ل نه نجام و نه نجامده ران بکه
 ین ، واته نه م هه رده م ب چاقه ک دلوقانی و مروقایه تی
 سه ره ده ری دگه ل بویه رو نه نجامده ران دکه ین ، نه
 شیاینه شیاینه نه قان کاره ساتان بو جیهانا ژده رقه بده
 ین نیاسین و به رگی جینوسایدیی بکه ین به ر ، تنی پستی

مه رگه ساتا ئه نفلان ئه م كورد مژويلی پاراستنا به رژه وه نین به رته نگین حیزبایه تیینه و هیدی هیدی قان کاره سات و رویدانان ژبیرا خو دبه یین و چ کارین وه کو پیدقی بو نه هاتینه کرن سه ره رای مه زناهیئا ئه قان کاره ساتان و ئه نجام و کاریگه ریین وان دهه می بواران دا ، واته وه کو پیدقی نه هاتینه ئه رشیفکرن و دوکیومینتکرن و قه کولینین زانستی و ئه کادیمی وه کو پیدقی نه هاتینه کرن دشیین بیژین هه رکاره ساته کال سه ر ملله تی کورد هاتی کرن کاره ساتا به ری وی هاتیه پشتگو هاقیتن ، قوناغا شه ری تیرورستین داعش بو نمونه کو کاره ساتا ئه نفلان تا راده یه ک هاتیه پشتگو هاقیتن ، سه ری ریژو نوازشی دچه مینین بو قوربانیین هه می قوناغا ، ب دیتنا من ئاکامین خراب دکه نه سه ره وش و ژیا نا که س و کارین قوربانیان تایبه ت دبواری جفاکی و ده رونی دا .

سیاسه تا سه رکرداتیا سیاسی یا کوردستانی هه مبه ره ئه قان رویدانان یا لاوازه ، دبلوماسیه تا کوردستانی ل سه ر ئاستی جیهانا ژده رقه کا بو ناساندنا ئه قان کاره ساتان وه کو پیدقی نه کریه ، نه شیایه دلوقانیا وه لاتین جیهانی نه مازه جیهانا عه ره بی و ئیسلامی بخو رابکیشیت ، سه ره رای هه بونا ب ده هان قونسولخانین وه لاتین جیهانی ل کوردستانی و پشکداریا پیشمه رگه ی دشه ری دژی تیرورستین داعش دا دگه ل هه فیه یمانان ، لی تانوکه چ ژقان وه لاتان داخوازا لیبورینی ژخه لکی کوردستانی و ده

سه لاتا كوردی نه كریه . ب مخابنیفه دبیرم ئه م كورد زیكا
 كاره سات و قوربانیدانا ژبیرا خو دبه یین، ملله تی كورد هه
 ر دبیته قوربانی ململانین سیاسی یین به رژه وه ندین
 حیزبایه تی و كار بو هزرا ده وله تا كوردی ناكه یین و به رده
 وام ب ریكا خیانه تی و خیانه تكارا پیئالینكا ددانینی و
 پروژه و به رنامه و ئه جندی دوژمنان جیبه جی دكه یین ،
 گورانکاریین ب سه ر دقه ری داتین مفای ژی وه رناگرین ،
 پرین خیانه تی و خیانه تكاریی یین بهیز دهینه دروستكرن
 .بلا ژبیر نه كه یین كول ده می ئه نفالان سه ددامی
 دیکتاتور چه ند كار دكرن ژبو كرینا وژدانا خامین عه ره بی
 بو حه لاندن و نه هیلانا ناسناما نه ته وا كورد و دانه
 نیاسینا ملله تی كورد وه كو هوق و درنده تایبه ت ل سه ر
 ئاستی جیهانا عه ره بی و عه ره بستانی به لكو تا رادده ك
 سه ركه فتن دقی پروژه ی دا ئینا و میسکی زوربه ی وه
 لاتین عه ره بی به نج كرو به ره ف خو راکیشا) . منذر
 الموصلي (، نقیسه ره كی سوریه دهه می گوتارو
 نقیسینن خودا دژاتیا كوردان دكه ت و به رده وام به ره
 قانیی ژ تاوانین عه فله قیان دكه تن ، دپه رتوكا خودا -
 القضية الكردية في العراق ، البعث والاکراد - سه رهلدانا
 سالا 1991 یا گه لی كورد ب پیلانین بیانیا ل قه له م دده
 تن ب گه له ك سه رقه له مكین كریت و بی وژدانه په رتوكا
 خو دنه خشینیت ، ئه ف نقیسه ری شوفینی و کریگرتی
 کیمیا بارانا هه له بچا شه هید ب نه وه یی ده ردئیخیت ،

دیسان ل کوقارا - الوطن العربی - دا به لاقریه و
 کوردستان کریه مامکه ک و ترانین خو ب ناقی پیروزی
 کوردستانی کرینه و تیدا هاتیه (بریتانیا که لاندن - فره
 نسیا لقاندن - ئه مریکا خوارن)، کی دزانیته ئه قه چیه ؟
 به ر سف ژی کوردستانه ، هه ر چه نده من ریز بو جه ند
 نقیسه ریڻ عه ره ب و عیراقی هه نه وه کو هادی عامری و
 که نعان مه کیه و گه له کین دیتر کو به را ئه تا خو
 ژناسنامه و نه ته وا خو یا عه ره بی کرینه ژئه نجامی وان
 زورداریڻ ب سه ری گه لی کورد هاتین کرن و دبیزن هه ر
 ده می ئه م کورده کی دبیین شه رم خو دکه ین ، هه ست
 ب شه رمه زاریئ دکه ین . ل سه ر ئاستی سه رکردین عه
 ره بان ، معمر قه زافی سه روکی لبیا یی به ری تنی وی به
 ره قانی ژمافین گه لی کورد کریه و هه لویسته کی
 جوامیرانه هه بویه هه مبه ر دوزا ره وایا گه لی کورد .
 پیدقیه سه رکرداتیا سیاسی کوردستانی به رده وام کار
 بکه ت بو ناساندنا ئه قان کاره ساتان ل سه ر ئاستی
 جیهانی و نیف ده وله تی وه کو جینوساید سه ره رای ده
 رکه فتنا چه ند بریارین گرنگ ژدادگه ها بلندا تاوانین
 عیراقی د به رژه وه ندا گه لی کورد دا لی تا نوکه بوینه
 حوبری سه ر وه ره قی و ئه م کورد نه شیاینه ژبه ر به رژه
 وه ندو ململانین حیزبایه تی حکومه تا عیراقی نه چار بکه
 ین وان بریاران جی به جی بکه تن چ وه کو داخازا
 لیبورینی یان قه ره بوا قوربایان و زه ره رمه ندا ن سه ره

رای پشکداریا مه کوردان دده سهه لاتا عیراقی و په رله
مانی دا ، لی چ کار نه هاتینه کرن تنی به رژه وه ندین
حیزبایه تی هاتینه پاراستن و ده ست بو هندی هاتینه بلند
کرن.

هه وار و بانگه وازيا سه روک مه سعود بارزانی دناق هولا جقاتا پيرين ئه مه ريكا دا

شه ري ويرانكه ري هه شه سالان قه كيشاي دناقه را
عيراق و ئيران ، ل ده مي شه ري سار دا و جيهان يا دوو
جه مسه ر، ل دويف بريارا ژماره 598 يا جقاتا ئاسايشا
نييف نه ته وه بي ژنشكه كي قه هاته راوه ستاندين ، ل 20
/8/ 1988 هه ردو وه لاتان ريككه فتنا شه ر راوه ستاندين
ئيمزا كر . شه ر هاته راوه ستاندين ، ئيمام خومه يني راگه
هاند كو پيكهاتن دگه ل عيراق و سه ددامي وه كي قه
خارنا په رداغه كا ژه هري يه، لي ژنه چاري يه ، ژلايي
خوقه سه ددامي سه ركه فتنا عيراق دقي شه ري دا راگه
هاند و ئاهه نكين سه ركه فتني ل سه رانسه ري عيراق
هاتنه کرن، لي سه ددام هه ر ما ل سه سه ره قى و ئيك
و دووا خو ، به رده وامي دانه ئوپاراسيونين ئه نفالان دژى
ملله تي كورد ، ئه نفالا قوناغا ده قه را به هدينان ل دويف
پلان و به رنامه ك پيشوه خت دارشتى وه كو ئه نفالا
دوماهيى (خاتمة الانفال) راگه هاندو ده ست ب هيرشين
درندانه کرن ل سه ر ده قه را به هدينان ، دقيا قى جاري
خو ژئاريشا كوردى ته نابكه ت . دناقا جقاتا پيرين ئه مه
ريكا دا ئه ف مه سه له هاته گه نكه شه کرن كه حكومه تا
عيراقى جاره ك دى ده ست ب قركرنا كوردان كريبه و ب ده

هان هزار وه لاتیین کورد په نا بریه وه لاتیین دراوسی دگه ل عیراقی و بهزاران وه لاتی ماینه دناف له پین سوپایی عیراقی دا وبی سه روشوین بوینه ، کاره ساتین جه رگبر هاتینه پیش و رویداینه و کوشتارین بکوم هاتینه نه نجامدان ، چه کئی کیمیایی یی قه ده غه کری دژی کوردان هاتیه بکار ئینان، چه ند سیناتوران داخواز ژسه روکی جقاتا پیران کر بریاره کا بله ز ده ریخن بو راوه ستاندنا قان هیرشان ، یان ژی جقاتا ئاسایشی و نه ته وین ئیکگرتی ئاگه هداربکه ن قه کولینی دقان رویدان و پیشهاتان بکه ن سه باره ت کومکوژیین کوردان و نه قان کریارین حکومه تا عیراقی رسواو ئیدانه بکه ن . سیناتورین پارتا کوماری دجقاتا پیران دا ، بانگه وازیا سه روک مسعود بارزانی ئیخسته به رده م جقاتا پیران داو داخواز کر گرنگی ب قی بانگه وازیی بهیته دان و پشت گو نه هیته هاقیتن . ناما سه روک مسعود بارزانی به ریژان . جه نابی خافیر پیریز دوکویلار ، سکرتری گشتی نه ته وین ئیکگرتی . جه نابی نوینه ری ئیکه تیا سوقیاتی ل جقاتا ئاسایشی جه نابی نوینه ری ویلایه تین ئیکگرتیین نه مه ریکا ل جقاتا ئاسایشی . جه نابی نوینه ری به ریتانیا ل جقاتا ئاسایشی . جه نابی نوینه ری کومارا گه لی چین ل جقاتا ئاسایشی . جه نابی نوینه ری وه لاتی فره نسا ل جقاتا ئاسایشی . بابته ت - شه ری ره گه زی و جینوسایدیا کوردان.

به ریژان : سلاف و ریژ ، مه دقیت سوپاسی و پیژانینین
 خو ده ربیرین هه مبه ر هه ولین هه وه بو ب دوماهیك
 ئینانا شه ری عیراق و ئیران و رزگارکونا خه لکی قان هه
 ردوو وه لاتان ژ کاره ساتین مروقایه تی دقان هه شت
 سالی بوری دا ، هیقیدارین دادپه روه ری و ئاشتیانه کا
 دریژ خایه ن دناقبه را عیراق و ئیران دا بهیته ئاراو ئاره
 زویا خه لکی عیراقی بو ئازادی و دیموکراسی و مافی
 مروقی بیته دی . ریکی بدنه من ئه قان چه ند راستیان
 بینمه بیرا هه وه ، هه روه وه کی به ری نوکه مه ئینایه بیرا
 هه وه کو شه ره کی دی دژی کوردان ل عیراقی بریقه یه .
 هه ر ل ده ستپیکا سالا 1981 یی بریقه دبه ن و ئه ف شه
 ری شوفینی دژی کوردان ل نیسانا سالا 1987 وه ره هه
 می شیوازیجینوسایدی بخوقه گرتینه ، سوپایی عیراقی
 چه کی جوراو جوریی کومکوژیی تایبه ت چه کی کیمیایی
 یی بکار دئینیت ، هه روه کی جیهانی ل ناچه راستا هه یقا
 ئاداری یا ئه ف سالا ب چاقین خو دیتی ، مه دقیت وی چه
 ندی ژی زیده که ین کول ده مه کی ئه فی شه ری به رده
 وامیا خو هه یه ، کاربه ده ستین عیراقی سیاسه تا تیرورو
 ژناقبه نا خه لکی عیراقی ، ج کورد ، چ عه ره ب ، یان که
 مینه نه ته وه په یره و دکه ن ، ده وله تا عیراقی ئه فی شه
 ری خویناوی دژی خه لکه کی بریقه دبه ن کو ژهه می
 مافین وان بی به هر کرین و تنی داخوازا مافین خو یین نه
 ته وه یی دکه ن ، کول دویف هه می پره نسیپین نیف نه

ته وه یی و په یماننامین مافی مروقی ، مافین ره وانه .هه
 ژی ئاماژه پیکرنی یه کول ده مه کی میدیایین نیف نه ته
 وی ل سه ر زاری پسروران و شاره زایین نه ته وی یین
 ئیکگرتی راگه هاند ی کو هیژین عیراقی چه کی کومکوژ
 دژی خه لکی سقیل ل هه له بچه و ده قه ریڼ دی یین
 کوردستانا عیراقی بکار ئینایه ، دهه مان ده مدا ده وله تا
 عیراقی دژی خه لکی سقیل ل گوندین کوردستانی بکار
 ئینایه ، بو نمونه ، ل 30 ، 31 هه یقا ته باخا ئه ف ساله ،
 گوندین جو ما باليسان و هیران و سماقولی ل باکوری هه
 ولیر ب چه کی کیمیایی بومبه بارانکرین ، هیرشین بقی
 شیوه ی ل 2ی ته باخی ل گوندین ئارای ، سه رو ، زاوا ، ل
 نیژیکی سنوری تورکیا ئه نجامداین . دراستی دا بکارئینانا
 چه کی کیمیایی دژی خه لکی مه هه تا ده می نقیسینا ئه
 قی داخوازیی هه ریا به رده وامه ، ئه گه رجقاتا ئاسایشی
 هنده ک پینگافین ژهه ژی نه هاقیژیت ئه م باوه رین عیراق
 تاوانه کا مه زن دژی کوردان ئه نجام بده ن ، تاوانه کا دژی
 مروقاتی ، ده وله تا عیراقی شه ری جینوسایدی ب گه له
 ک که ره ستین جوراو جور بریقه دبه ن ژوانا :

1 - بکارئینانا چه کی کیمیایی به رفره هی ل 4 / 14
 1987 / وه ره ده می عیراقی بو جارا ئیکی گوندین شیخ
 وه سانان و ده هان گوندین دیتر کیمیا بارانکرین .

2 - راگه هاندنا پتريا گوندين كوردنشين و ده ردورين باژيران ، وه كو ده قه رين قه ده غه كرى، تيدا فه رمان ب هيژين چه كدار هاتيه دا ته قى ل هه مى مروف و ناژه لان بكه ن3 - كاكلرنا پترل سى هزار گوندو باژيرو باژيركان و دوير خستنا ئاكنجيپن وان بو كومه لگه هيپن خورتى و زوره ملئ ، گروهه كئ ئه قى خه لكى ئاواره و ده ربه ده ر قه گوهاستينه بيابانين باشورى عيراقى و دنه خوشترين بارودوخ دا دژين .

4 - سوتناره زو باغ و بيستان و دارستانان.

5- توندكرنا ئابلوقا ئابورى ل سه ر ده قه رين هاتينه قه ده غه كرن ب ئارمانجا ژناقبرنا ژيانا خه لكى وان ده قه ران.

دريژه پيدانا سياسه تا ئه شكه نجى و سيداره دانا بكوم . سه ر قى چه ندئ را شالاوين سه ربازى بو سه ر گوندين كوردنشين ل پاريزگه هيپن كه ركوك و سليمانى و هه ولير ل بهارا سالا پار ، كاربه ده ستين حكومه تى ب ده هان هزار بنه مال ده سته سه ركرن ، زاروك و دانعه مر ژخيزانان جوداكرن و هيلانه دناف كه مپان دا ، زه لام ژى بو جهه كئ نه ديار هاتنه قه گوهاستن و چاره نقيسى وان نه دياره ، دهه مان ده مدا ژنين گه نج بو جهه كئ دى قه گوهاستن ، كومه كا هه والين به حسنه كرى ل سه ر بارودوخى ژيانا وان گه هشتينه مه . به ريز سكرتيرى گشتى . به ريزان ئه ندامين هه ميشه يى جقاتا ئاسايشى .

به ره ی کوردستانی عیراق کو ژ 6حیزبا پیکدهیت ،
داخواری ژهه وه دکه ت :

1 - فشاری بیخنه سه ر عیراقی داگو هیرشین خو یین چه
کی کیمیایی دژی خه لکی کوردستانی راگریت

2- هه ولین خو بیخنه کاری ، شه ری ره گه زی، جینوساید
دژی خه لکی مه راوه ستیت، پروسا عه ره بکرنی و
شیوازیین دیتر گهورینا سیمایی نه ته وا کوردستانی بهینه
راگرتن ، خه لکی خو جهی کوردستانی بقه گه رنه گوندین
خو ، ریگه چاره کا دیموکراسی و دادپه روه رانه و
ناشتیخوازانه بو کیشا کوردی بینن . ریکی بدنه من بقه گه
رینه وان سوزو به لینن کومه لا گه لان داین بو پاراستنا
مافین نه ته وا کورد ده می باشوری کوردستانی ب عیراقی
قه هاتیه گریدان .

3- فشاری بیخنه سه ر ده وله تا عیراقی، ریژی ل مافین
مروقی و نازادیا تاکه که سی سقیل یین هاوه لاتی
عیراقی بگریت و سه رجه م زیندانیین سیاسی بهینه
نازادکرن . جاره کادی ریژو سوپاسیین مه قه بیل بکه ن .

مسعود بارزانی ریبه راتیا سیاسی یا به ره ی کوردستانی،
عیراق هه قیچ لیستا شالوین سه ربازی یین هیژین
عیراقی دناقبه را 15 / 4 / 1987 و ده سپیکا ته باخا
1988 کو تیدا مفا ژچه کی کیمیایی وه رگرتی .

2- ده قی بریارا ده وله تا عیراقی کو تیدا فه رمان دایه
هیزین خواهه می مروف و ئا ژه ل و ل ده فه رین قه ده غه
کری ل کوردستانی ژناق ببه ن.

مینومینت هیمائی گه لپن سته ملیکریه

ئه نفال ، کومکوژی ، گورپن ب کوم ، عه لی کیمیاوی ، ئه نفالچی ، ئه ف زاراقه هه می ل دوماهیا سالپن هه شتیان دا ملله تی کورد ژنوی نیاسین و که فتنه دفه رهه نگا کوردی دا و دیروکه کا ره ش و پر شه رمه زاری بو دوژمنپن گه لی کورد تومار کرن . ل سه ر ده می ده مان دا ل بیرامه هه میانه چاخی ئه م زاروک ل گوندان دژیاین ، وی چاخی ژیان چه ندا خوش بو ، گوندپن کوردستانی هه می دئاقه دان بون و په یوه ندپن جفاکی زور پین ب هیز بون ، مروقی هاش بورینا ده می نه دبو ، لی تشتی گه له ک سه یرو ب سه هم و ترس ل ده ف زاروکپن گوندان ل چاخی زاروکینیی ئه و بو ده می ژمال ده رکه فتبان که س و کارپن وان دا ئاگه هدارکه ن و بیژنی خو نیژیکی گورستانا گوندی نه کهن چنکو مروقا دهه لاویسیت ، یان گونه هه کا مه زنه که ره سته کی مزگه فتی ده ست ب که نی و بی ده ستنقیژ ده ستی خو ب که نه په رتوکپن پیروز ئه گه ر دی ئینه هنگافتن . ئه فه و چه ندین دیمه نپن دن وه کو فلاش باک تا نوکه دمیشکی مه دا جهگیر بوینه و داب و نه ریتپن که قنپن کورده واریی و ئایدو لوژیا ژه نگا عه شیره تگه ریی و مروقیپن ب ناف ئایین په رپس وی سه رده ی ئه م سه ردا دبرین و بو مه ره م و به رژه وه ندپن

خو وه كو ئالاف ب كار دئیناین . ده می ئه نفالین ره ش ل
 سال 1988 ل سه ر کوردستانی دا هاتین ، ب هزاران گوند
 ب ده ستین دوژمنی به عسیزم هاتنه کاکلکرن ، ب هزاران
 مزگه فت و دیرو ته کیاو مه زارو جهین پیروز هاتنه سوتن
 و ویرانکرن ، ب سه دان هزار قورئان و ئینجیل و په
 رتوکیئن پیروز یین ئایینی هاتنه سوتن و ژناقبرن ، ب
 هزاران گورستانین ناقدار و ب ترس و گورو کیلیین شیخ
 مه شایيخا ویران بون ، ب هزاران شوینوار نه هیلان ،
 شارستانییه کا کوردستانی هاته ژناقبرن ، ب ده هان هزار
 ژن و زاروک و دان عه مرین بی گونه هو ده سهه لات هاتنه
 ئه نفالکرن و دناف که لهین زورداریی دا هاتنه ئه شکه نجه
 دان و دابلعاندن ، ب ده هان هزار مروقیئن سقیل هاتنه بی
 سه روشوینکرن ، ئه ری مروقایه تی ، ئیسلامه تی ، مافیئن
 مروقی ، وژدان ل کیقه بون ، ده نگی بلند گویا و مینبه ریئن
 مزگه فتان و زه نگلین دیرا ژی بلند نه بون ، تنی سوجده بو
 بی وژدانیی دبرن و دوعاو لاقا بو سه ددامی گوربه گورو
 قادسیی دکرن . ئاغاو به گ و به گله ریئن مه یین ب ناف
 کورد و ملله ت فروش و دین و ئیمانین وان پاره ، کوچک و
 ته لاریئن خو ب کلو خ و هه ستیکین ب شه هیدین
 کوردستانی ئاقادکرن ، هه ر ئه قروکه ژی مفادارن ، به
 رمایک و پاشمایین ئه نفالان ژی پشت گو هاتینه هاقیتن .
 لی دیروک روژانه نه فره ت و له عنه تا دبارینیت ، دبیژیت
 ئه نفالچی هه ر ده م سه رشورن ، خول بن چ که قلوژانک

قه شیرن و ل هشار بده ن دی دیروک وان شه رمه زار که
ت . ئە قجا بلا هه می شیانیڻ مه هه میان ژبو خوشکرنا
ژین و ژیارا که س و کارین سه ربه رزین شه هیدان و ئە
نفالکریان بیتن ، هه ول و بزاقین مه ژبو دادگه هکرنا ئە
نجامده ریڻ ئە نفالان بیتن ، ژبو قه گه راندنا روفاتین ئە
نفالکریان بیتن ژبیابانیڻ عه ره بستانی ، ژبو ب هیز کرن و
ریکخستنا ناف مالا کوردی بیتن ، ژبو قه ره بوا قوربانی و
زه ره رمه ندین کوردستانی بیتن ، ژبو ئاقه دانکرنا وه لاتی
مه یی بریندار بیتن ، ژبو ئاڤاکرنا ب سه دان مینیومیڻتان
بیتن ل با ژیرو باژیرکین کوردستانی بیتن . ل هه رجهه کی
ئە نفال لی رویدای ، ل هه رجهه کی کوشتاره کا ب کوم
لی هاتیه ئە نجامدان ، فه ره مینیومیڻته ک ل سه ر ب
هیته ئاڤاکرن و دیروکا ملله تی مه ب ئە مانه ت بو جیهانی
و به ره بابین مه یین پاشه روژی بهیته نقیسیڻ و
تومارکرن.

کورد و کومارا ترسی

ژ بی دهنگی کاره سات دووباره بهردهوام دبن، ئەف بی دهنگیه دبنه ریڤکخوشکه رهك بو ئەنجامدانا مه رگه ساتین جهرگ بر و دژی مروقایه تییی و ئەنجامدهر ئەفی دهلیقا بی دهنگی ب دهرهت دبینن و بهردهوامی ب تاوان و درنداتیا خو ددهن، ملله تین بی دهسهلات و سته ملیکری ل ژیر پهردا ئەفی بی دهنگی دبنه قوربان، ئەف چهنده ژی قه دگرت بو بهرژه وهند په رستی، واته بلا ملیونان مروف ناف بچن بتنی بهرژه وهندی بهینه پاراستن.

دهسهلاتدارین عیراقی یین ئیک ل دویف ئیک ترس و توندوتیژی و کوشتن و تیروور بهرنامین وان یین سه رهکی بون د چوارچوقی عیراقه کا دکتاتوری دا، تایبهت ل سه ردهمی دهسهلاتدارین به عس کو فهلسه فهیا هزری و شیوازین به رهه م ئینانا تاوانین جینوسایدی ههر دهسپیکا گه شه کرنا خویا دهسهلاتداریی سه پاندنا سیاسه تا خو یا خویناوی بو، بو کونترول کرنا جقاکی عیراقی بو ل ژیر جهنگ و سیبه را خو د چوارچوقی ئیک په یاما عه ره بی دا، ب به هانا ئیکگرتنا عروبه تی ل دویف هزرین وان یین گه نی بقی چه ندی و ب ریکا گوتار و بریارین خو یین توندوتیژی و دل ره قیی سیاسه تا خو شورکره دناف جقاکی عیراقی دا

و په نا بو ههر کارو شیوازیڼ نارهوا دبرن و ناراسته ی
 جفاکی کرن ب ریکا گه فان ، به لکو چهن دین دهزگه هیڼ
 سیخوریی و مخابراتی دامه زران دبوون، جفاک ل بهر ئیک
 دکره ره شه و میړ نه دشیلا دهف هه قژین و خیزانا خو
 باخښت، برا دکره دوژمنی برای، دهزگه هیڼ سیخوریی زور
 ب هیژ و بهرهم داربون ل سهر ئاستی روژه هلاتا
 ناقه راست، زهند و باسکین خو وهکو قاره مان نیشا جیهانا
 عهره بی ددان ب ریکا فیل و فنډین خو یین خاپاندنی،
 عهره بکرن و به عسیکرن و تی ئالاندنا شیوازیڼ په یامین
 زقرین عهره بی و به لافکرنا گوتارین توندوتیژی و
 دامه زران دنا کومارا ترسی بو دناف جفاکی عیراقی دا چنکو
 جیهانا به عسیان جیهانه کا ترس و سه همی بو خه لکی
 عیراقی نه چاردکرن سوجدی بو بهن و میشکی وانا بهنج
 کربون ب ریکا ئه شکه نه جده انا ترسی، دبیت ههمی
 پیداو یستین ژيانا وهلاتیان لهر خوش کربن و ههمی
 ئاسانکاری و پیدقییت ژيانا روژانه بو دابین دکرن و د
 سه قایه کی ترسی دا تنی جفاک یان وهلاتی په نایی بو
 دژایه تیا وان نه بهن و ملکه چی فه رمان و ئیرادا وان بین ،
 ب عیراقا عهری فه گری بدهن و میشکی وهلاتی وهکی
 وانا بقیت ب په یامین خو یین رهق و عیراقچه تی جهگیر
 بکن ، یاکو دیژنی ب پاراستنا ئاسایشا نه ته وهی بریکا
 دهزگه هیڼ خو یین مخابراتی و هه والگیری یین تابهت بو
 به لافکرنا ترسی و سه همی دناف جفاکی عیراقی دا چنکو

به عسل سهر ئه قان بنه مایان هاتیه چیکرن و چ پویته د مافی مروقی و مافی هاوالاتی بونی نه ددا، به لکو ئه ف ههر دوو دهزگایین شوفینی و دیکتاتوری کاری وان زیره قانیا دهزگایین میری و ریخراوین جه ماوهری بون ، زیده باری به لاکرنا ئایدولوژی و رهوشه نیریا به عسیاتی .

ژلایهك ديقه له شكهري عيراقی ههر ژ دامه زراندا خو وه كو ئالاقهك ژ لایي دهسه لاتدارین به عسیان قه بو كوشتنا وه لاتیان یین نافخویی دهاتنه بکارئینان ب تایبته وه لاتیین کورد ل ده قهرین کوردستانی، دیسان بو قه براندن و قه مراندنا بزاقین شوره شگیری یین گهلین کورد و شانین ریخستیین نهینی و سهرداگرنا گوندان و پشکینا مالان، تایبته ئه و گوندین هیلینین شوره ش و شوره ش گیران، به لکو دقان هه وان دا گه لهك وه لاتیین سقیل و بی گونه ه دبونه قوربانی و نیچیرا ئه قان هو قین درنده و ده ف بخوین و دهاتنه گرتن و بی سهرو شوینکرن.

رژیم به عسل گه لهك هزر بو گه لی کورد و ئاییندی کوردستانی دکرن ، گه لهك ژی دترسیا ژ بهر هندی ئاخا کوردستانی ههردهم ببو جهی هه فرکیی و مل ملانی ببو مهیدانا داگیرکه ران ، دشیان ناسناما نه ته واکورد لسه ر رویی عهردی نه هیلین ب ریکا پروژین خو یین جینوساید و کوشتارگه هان و توب بارانکرنا ده قهرین دویرل دهسه لاتا وان و چولکرنا گوندان ژلایي خه لکی قه بو ژیر دهسه لاتا

وان و خر قه کرنا ئەقی خەلکی د کومه لگه هین زوری ملی و خورتی دا ، ئەف پروژە پشتی سالا 1976 که فته کاری و ب سەدان کومه لگه هین خورتی هاتنه چیکرن و خەلکی گوندان لی ئاکنجی کرن ، چنکو دزانی گوند ژیدەرین شوره شانه ، ئەگەر گوند نەمان شوره ش ئیدی نابن وه کو د هزرین وان دا ، سەرەرای ئەقان ههولا و نهخش و پیلانا ملله تی کورد هەرما خوراگر و بەردهوامی دا خەبات و تیکوشینا خو یا شوره شگیری و ملکه چی ئیرادا دوژمنان نەبوون ، لی سیاسه تا شوفینین به عس کوپیه ک بو ژسیاسه تا هیتلەر و نازیان بوژناقبرنی و ئەزمونا نازیان ل سە ملله تی کورد تاقیکرن، سوپایی عیراقی مل ب ملی دهزگه هین سیخوری یین رژیم عه فله قی بو ئالاقه ک دناق له یین سیاسه تا به عس دا بو بجه ئینانا فه رمانین وان یین قرکرنا گه لی کورد بونه هیلانا مروقی کورد و ویرانکرنا ب هزاران گوندین کوردستانی کو ب مخابنی قه تا نوکه ژی دامه زراندا سوپای چ ل عیراقی چ ل کوردستانی ب فه رمی دهیته ساخ کرن و ئەف روژه دبیته بهین قه دان.

ئایدولوژیا به عس چ وه کو هزرا عه ره بی ، چ وه کو هزرا سوشیالیستی ب ئاشکرای دژی هیزین خیله کی یین که قنه په رست و گروپین ئایینی که فته کاری ، وه کو پراکتیک رژیم و شیوازین ستراتیژی بکارئینان ، یا ئیک کونترولکرنا دهزگه هین حکومه تی بو ژیر ده سه هلاتا وان و به لاقکرنا رینمایین ترسی بریکا بژاندا فه رمان و نقیسینین خو بو

سەر فه مانگه هین میری بریکا ئایدولوژیا خو یا هزرین شوفینی که جقاکی عیراقی ب گشتی وه فاداریا خو بو سهرکردایه تیا به عس دیار بکهن ، هیزا خو یا عه شیره تگیری وه کو سیگوچکا تکریت - موسل - رومادی و هه فیه یمانین خو دناق ئورگان و هیزین له شکهری و دهزگایین نهینی دا شورکر و به لاقرن ، گه له ک گرنگی دا لایه نی سونی تایبته تکریتیان بو ترساندنا جقاکی عیراقی و راکیشانا دلسوزیا خه لکی عیراقی بخو، به رو قازی قی چه ندی دهزگه هین ئاسایشی تایبته یین شیعی ئیخستینه ل ژیر کونترولا خو و بیده نگ کرن ، به لکو زانایین ناقدارین شیعی ژناقبرن و کوشتن و جهی وانا هنده ک زانایین ب دیف دلی خو دهست نیشان کرن، لی شیعین ده رقه یی عیراقی بقان هه ول و فه رمانین رژیما به عس رازی نه دبون و دانپیدان پی نه دکرن.

ژلایه ک دیقه جقاکی کوردی ژی خو ژی خافل نه دکر ، به لکو گه له ک سه روک خیل و عه شائیرین کوردان ژی بریکا سیخورین خو ژناقبرن و دکوشتن ، قی چه ندی وه دکر کو دوو به ره کیی بیخه تته دناق جقاکی کوردی داو ئیک دوو گونه هبار بکهن، دیسان دامه زراندا فه وجین جاشا تایبته ل ده سپیکا سالین هه شتیان دا پتر ژبو وی مه ره می بو جقاکی کوردی ته راوبه را بکه تن و دوژمنکاری بیخه تته د جقاکی کوردی دا، واته هیزین پيشمه رگه ی و سه رکردایه تیا سیاسی کوردی که رب و کینی ژ وان وه لاتیان هه لگریت

ئەوین قەستا ئەقان فەوجا دکەن و برای بکەتە دوژمنی
 برای، ژلایهکی دیقە ئەو وەلاتیین کورد ئەوین ژقان
 سوپایین عێراقی دا درەقن و خو لێهەر لەشکەر گیریا
 عێراقی نە دگرت، داکو قەستا دەقەرین رزگارکری و ناف
 پێشمەرگە ی نەکەن، بلا قەستا ناف ئەقان فەوجین جاش
 بکەن ، واتە رژیمی دوو چیچک ب بەرەکی د کوشتن
 پارەکی نە د هزر دا ئیخستنه دخزمەتا فەوجین جاش و
 موستەشاران دا وگەلەک ئاسانکاری بو دابین دکرن
 تاییبەتی د چوارچووقی شەری هەشت سالیی دا دناقبەرا
 عێراق و ئێران، چنکو عێراق پتیریا مژویلی بەروکین شەری
 بوو دگەل ئێرانی و دەقەرین کوردستانی ژ ی بوھیزین
 جاش و موستەشاران هیلان، هەر چەندە خو ژ ی خافل
 نەدکر، لئ ل سالا 1987 چەند بریارو مەرسۆمین دژوار
 ودرندە ژ لایئ علی حسن مجید ناسیار ب علی کیمیایی
 دژی خەلکی کوردستانی دەریخستن ژوانا بریارا ژمارە 28-
 3650 ل 1987/6/3 و دەقەرین رزگارکری ئیخستنه ژیر
 دووریچا ئابووری کو هەمی گوند بەینە بەردان و قەستا
 ژیر دەسەهلاتا وان بکەن ، قی چەندی ژ ی گەلەک ژ خەلکی
 کوردستانی بو قوربانی قی سیاسەتی پستی دەقەرین
 رزگارکری کە مەربەست کرین وھیلا سور بو دانای ،
 داکوخەلکی گوندان توشی برسی و بی ژیانی بیت و
 کوردینی لێهەر چاقان رەش بکەن و دەست ژ کوردینی و
 شۆرەشی بەردەن و ل دویف چینی نانی و ژیاری بگەرن ،

چنکو دامه‌زراندنا فه‌وجین جاشا ژى وه‌کو دامه‌زراندنا
هیزه‌کی بو هه‌ر ژلایى کوردان فه‌ دژی شوره‌شا کوردی و
بری‌کا سه‌روک خیلا دا‌کو وه‌لاتیین کورد و جقاکی کوردی
ل‌به‌ر ئیک بکه‌ته ره‌شه و په‌یسکا خیزانا کوردی ب
هه‌لوه‌شینیت و ئیکه‌تیا هیزین کوردی تیک بده‌ن و گیانی
ده‌ره‌به‌گاتیی په‌یوه‌ندیین عه‌شائیریی ساخ بکه‌ن و ل
ده‌قه‌ریین کوردستانی بری‌کا دوژمناتیا عه‌شائیریی و
ساخکرنا قان ته‌رز و ری‌زا جقاکی کوردی ته‌راو به‌را بکه‌ت و
پاشقه بیخن وه‌یدی هیدی بیروباوه‌ریین شوفینیا خو
دمه‌ژیی گه‌نجی کورد دا‌چاند ، تا نوکه ژى ره‌وشه‌نبیریا
به‌عسیاتیی ئیک ژ ئاریشین مه‌یه ل کوردستانی و گه‌له‌ک
که‌س هه‌نه مخابنیی ب سه‌دام ورژیما وی دبه‌ن.

کهلتوری ئه نفال و ئایدولوژیا شوفینزما عه ره بی

ملله تی کورد ئیکه ژوان ملله تین جیهانی دیروکه کا پری
قوربانی و کاره سات و مهرگه ساتین خویناوی هه ی کو
دناف ئاخ و وه لاتی خودا ژیان لی بویه دوزه خ و ژ هه می
مافین خو بی به هر، سه ره رای کو هه رده م خورا گربویه و
هیچ جاره کی په نا نه بریه کارین تیروری و دژی مرو قایه تی
، به لکو به ره قانی ژ ماف و ئاخا خو کریه ، لی دوژمنین
کورد و کوردستانی هه رده م قیایه ئاخا پیروزا کوردستانی
داگیربکه ن ، ژ بهرکو دزانین کوردستان سه ر عه ردو ژیر
عه رد ئاخه ک زیرین و ده وله مه نده و جهه کی ستراتیژی یه و

مهلبه ندى شارستانيه تى يه ، له وما ته ماعكاران هه ول ددان
شارستانى و ديروكا ملله تى كورد به رزه بكه ن .

ژلايهك ديقه چهندين ريكهفتن ژلايى ئه قان وه لاتين
هه ريى و دراوسى دهاتن ئه نجامدان بو گهورينا نه خشى
سياسى كوردستانى نه خاسمه لسهردهمى شهري ساردا ،
واته هيشتا جيهان يا دوو جه مسهر گه لهك ملله تين بى
دهسه لات بو نه قوربانى به رژه وه نديين نيڤ دهوله تى و
سياسيى شوفينى ، ژوانا ملله تى كورد ، كو بدرنده ترين
شيوه رهفتار و سه ره دهري دگهل هاته كرن تايبه تى لسهر
دهستى رژيما به عس سياسييه تا كورد قرانى پتر هاته
په يره و كرن ، شوفينزما عه ره بستانى تايبه تى ل عيراق و
سوريا دوى هزرى دابون كو ئاخا كوردستانى ئاخه كا
عه ره بستانى يه و كورد ژى دى به هرن و مي هقان لسهر
ئه قى ئاخى به لكو گه لهك تير و خيلىن كوردان ئه ويى لسهر
سنورى قان هه ردوو وه لاتان ناسنامين وان بزورى گوهارتن
بو سه ر نه ته وا عه ره بى و ئايدولوژيا خويا شوفينى تى
ئالاندن تايبه تى شوپشتنا ميشكى وان .

ژلايهك ديقه رژيما به عسا شوفينزم به رده وام بريكا سياسيا
خو سى گوشه كين به عسيان (عه ره بكن ، به عسيكن ،
قه گه هاستن) كه فته گيائى خه لكى كورد و ژهه مى و مافين
وان يين نه ته وهى بى به هر كرن كو ئه قه ژى پلان و
به رنامه كى دارىشتى بو ژلايى دوژمن و داگيركه رين

کوردستانی قه ب دهان سال بو بو قی چهندي پیلان
 ددانان و چهندين حیزب و پارتین کارتونی بکه قلوژانکهك
 شوفینی دناڤ باژیرین کوردستانی دا دامه زراندن
 سه ره رای کو هیچ جاره کی ده سهه لاتدارین عیراقی یین
 ئیک لدویف ئیک بچاقه کی دلوقانیی بهری خو نه ددا که سی
 کورد وه کو وه لاتییه کی عیراقی به لکو دق چوارچوقه ی دا
 وه لاتیی کورد د عیراقی دا ماف نه بو هیچ تشتهك لسه ر
 نا قی بهیته نقیسین و تابو کرن تاییه تی ل مو یسل و
 که رکوک و دیالا ، دیسان وه لاتیی کورد ماف نه بو ل چ
 جهین گرنگ بهینه دامه زراندن ، دیسان چهندين نقیسین و
 مه رسومی ن تاییه تی دق چوارچوقه ی دا دژی کوردان
 ده رکه فت بون واته کوردان د عیراقی دا مافی
 ها ولاتیبوونی وه کو یین عه ره ب نه بو ، وه کو مافی ن
 سیاسی نه ته وه یی ، له ورا ژ نه گه ری قی سیاسه تا شوفینی
 وه لاتیین عه ره ب و کورد ل گه ل ئیکدا بون ره شه و
 دژایه تیا هه ق دوو دکرن ، چنکو سیاسه تا به عس ل عیراقی و
 سوری ئاراسته ی وه لاتیین عه ره بستانی ده اته کرن که کورد
 دوژمنین عه ره بانه و قایروسه کن که فتینه گیانی وان و
 مرو ف خوه رن ، به رو قازی عه ره ب نه ته وه ك که قنن لسه ر
 روی عه ردی و نه ته وه ك نیژیکی خودایی مه زنن
 چنکو قورئان بزمانی عه ره بی هاتیه خواری .

رژیما به عس ل عیراقی هه ر ژ دامه زراندا خو تاییه تی
 ده می وه رگرتنا ده سهه لاتی پروژین کورد قرانی کرینه

به‌نامین خویین سهره‌کی و ب ناگرو ئاسنی که‌فتینه گیانی
خه‌لکی کوردستانی تا گه‌هشتیه شالاوین ئه‌نفالین ره‌ش و
دقیان ئه‌قی جاری دوماهی ب کیشا کوردی بدهن د
چوارچوقی شالاوین ئه‌نفالان دا ..

د شالاوین ئه‌نفالان دا بو جارا ئیکی ل جیهانی چه‌کی
کیمیایی یی قه‌ده‌غه‌گری هاته بکارئینان ژلایی وه‌لاته‌کی قه
دژی وه‌لاتیین خو ، کو ئه‌قه‌ژی نه‌خشه و پلانه‌کا دارئیشتی
یو ژلایی رژیم به‌عسا ژناقچوی قه بهاریکاریا چهند
وه‌لاتین عه‌ره‌بی و ل ژیر په‌ردا بی ده‌نگیا جقاکئ نیف
ده‌وله‌تی و جیهانا ئیسلامی کور رژیم به‌عس تا رادده‌کی
مه‌زن مفا ژره‌وشا ئه‌قی بی ده‌نگیی وه‌رگرت بو ئه‌نجامدانا
پروژئ کورد قرانی و هه‌ولدان بو نه‌هیلا نا‌سانما نه‌ته‌وا
کورد ، به‌لکو تا ژینگه‌ها کوردستانی زورا هاریکار بو ژبو
ژیانا کومه‌لگه‌ها کوردی و خوراگری و به‌رخوه‌دانا کوردان ،
ژبه‌ر هندی رژیم چه‌په‌لا عه‌فله‌قیان به‌ری هه‌ر کاره‌کی
ده‌ست دا ویرانکرنا کوردستانی ب دارو دارستان و ئاف و
کانی و سولین و ژینگه‌ه قه واته پیکهاتیین ژینگه‌ها
کوردستانی هه‌می هاته تیکدان و ژناقبرن و ژیده‌رین
سروشتی هاتنه ویرانکرن ، ئه‌قه‌ژی ژ هزرین به‌رژه‌نگین
په‌یره‌و و پروگرامی شوفینزما به‌عسیان بو لسهر هاتیه
ئا‌فاکرن و په‌روه‌رده‌کرن ، نمونه‌ژی بو‌قی چه‌ندی می‌شیل
عه‌فله‌قی گوربه‌گور دچهند گوتارین خودا ئاماژه دایه که
کورد ل عیراقی و سوریا مه‌ترسینه لسهر ئاسایشا نه‌ته‌وا

عهره بی ل عهره بستانی ، ژبه ر هندی هه رده م رژیم به عس
نایدولوژیا خو یا شوفینزم دقیا بیخنه دناق میشکی که سی
عیراقی تایبه تی که سی کورد بریکا ترس و سه همی و
دویرئیخستنا وان ژ هزرین کوردایه تی و نه ته وایه تی
به رو قازی ب که سانی نه زان و نه ره وشه نبیر ، که سانی
خراب و خائین و کری گرتی ل قه له م دان ، هه ر وه کی
ناقین زوربه ی هیرشین خو یین زوردار ب ناقین پیروز بناق
دکن و ناقین جهین پیروز ب ناقین چه په ل و خراب بناق
دکن .

ئه م دشین بیژین کو رژیم به عس درنده ترین و
مه ترسیتین رژیم و حیزب بول روژه لاتا ناقین که تا
نوکه ژی زورا بزه حمه ت و ئه سته مه نه مانا قی هزرا
شوفینی بیته ده ر ژ میشکی که سی عیراقی دا کو لسهر
هاتینه په روه رده کرن ، چنکو یا بویه ژیده ری تیروری و
روژانه کارو کریارین تیرورستی دناق عیراقی دا لسهر
ده ستی ئه قان گروپ و که سانی لسهر هزر و نایدولوژیا
به عسین زمان هاتین په روه رده کرن دهینه ئه نجام دان ،
ئه قی چه ندی ژی گه له ک هه ول و بزاق پی دقین تایبه تی
سه رکردایه تیا سیاسی کوردی هه ول بدن بریکا
دبلماسیه تا خو وه لاتین عهره بان میشکی وان بشوت و
دلسوزیا وان بو ملله تی کورد رابکیشن چنکو ئه و چه ندین
سال بون رژیم به عسیان ئه ف وه لاته ژی سه ردا دبرن و
دخپاندن ، که کورد ملله ته ک هه مه جی و کافرن ، بو نمونه

ژی ناقین هیرشین خویین جینوسایدی ب (ئه نفال)
 ناقرن و ب قی زاراقی دا شه رعیه ته کی بده ته کریارین خو
 یین چه پهل و قورئان کره مورجه عیه ته کا سهره کی بو
 ئەقان هیرشان و کورد بونه قوربانی بهرژه وهند په رستان
 یاکو دئه نجام دا (182) هزار مروقیین سقیل و بی گونه ه
 ل کوردستانی بونه قوربانی ئەقی سیاستا شوفینی پتر ژ
 (4500) گوند ویران بون ، زیده باری ئەنفالکرنا (10)
 هزار کوردین فهیلی (8) هزار بارزانیان و شه هیدکرنا (5)
 هزار خه لکی هه له بچا شه هید .

له ورا یا فه ره ئەم کورد هه ولین مه زن بکهین و سهر بورا
 بخو ژ رابردووئ خو وه ربگرین و کاره ساتین خو وه کو
 فلاش باک هه رده م بیخینه بهر چاقین خو تایبه تی بو
 نه هیلانا هزرین شوفینی و نه ته وه په رست بین و کوشتنا
 ئەقان هزران و کریارین به عسیان ده ره ق گه لی کوردی
 موسلمان و بو رایا گشتی و کومه لگه ها نیف ده وله تی
 تایبه تی جیهانا عه ره بی بریکا دبلوماسیه تا کوردی بدهین
 خویاکرن و جاره کادی نه ئینه خاپاندن ب چ ناقین
 ئیسلامی یین پیروز چنکو ددیروکا مه دا گه له ک جاران ب
 ئەقان ناقان ئەم هاتینه سهردابرن و خاپاندن چه ندین
 سهرکردین کورد نه ته وا خو یا کوردی کریه قوربانی ئایینی
 ئیسلامی و خو ژ بهرژه وه ندین نه ته وایه تی دایه پاش ،
 جاران دوژمنین گه لی مه ئەم کورد به رداینه ئیک و دژایه تی
 دناق به را کوردان دا پهیدا دکر تایبه تی بریکا دامه زراندا

فهوجین جاش و خوفروشا و ئەم کورد سەردا دبرین بەلکو ئەف هەول و بەرنامی دوژمنین کورد و کوردستانی تا نوکە یی بەردەوامە و گەلەك خائین و خوفروش تا نوکە دژایەتیا مللەتی خو دکەن و چوینە دناف گروپین دوژمنکاری دا و دقین ئەقی ئەزمونا مه یا دیموکراسی ل کوردستانا ئازاد تیکبەدن و ژناق ببەن.

گەلەك وەلاتیین عەرەبان و موسلمان و وەلاتین هەریمی ل دەمی هیرشین ئەنفالان دا پیروزباهی ئاراستە ی سەدامی گۆربەگور کرن بو ژناقبرنا کوردان و جیهان هەمبەر ئەقی کارەساتا وژدان هەژین کەرو لال و بی دەنگ مان و چ هەلویست وەرنەگرتن ژبەرکو کار بەردەستین بەعسیان دعیراقی دا دسالین هەشتیان دا ، دچوارچوقی شەری هەشت سالیی دا دلسوزیا زوربە ی وەلاتین جیهانی و کومەلگەها نیف دەولەتی بخو راکیشا و داھاتیی گازا عیراقی هەمی وەکو دیاری و بەرتیل پیشکیشی سەرکردین ئەقان وەلاتان دکرن داکو بی دەنگ بین لسەر کاروکریارین وان یین درندانە و چ هەلویستان وەرنەگرن ملیارات دولار سالانە بو ئەقی سیاسەتی دمەزاختن ، بەلکو ئەف بی دەنگیە وەکرکو رژیما بەعس ل عیراقی پتر هاریبیت تاییبەتی پستی هاتیە نیاسین کو لەشکەری عیراقی لەشکەری پینجی یە ل جیهانی ، چ دەم نەبوری وەلاتی کویتی داگیرکر دقیا عەرەبستانی بکەتە ئیک پارچە ، لی ئەو چی بو یابسەری هاتی و برەقا خورا نەگەهشتن ژنوی

وژدانا مروقایه تیی هاته هه ژاندن و ئه نفال و هه له بچه
که تنه سه ر ئه زمانئ خه لکه کی و بونه مانشی تین روژنامه و
گوڤار و میدیایان ، بکه ر و ئه نجامده رین ئه نفالان ژئ
گه هشتنه سزایین خو و گوربه گور بون ، ئه نفال و هه له بچه
دوو ناسنامین نه ته وا کوردن ، هه تا هه تایی دئ مینن
خاله کا رهش ب ناف چاقین ئه نجامده ر و ئه نفالچیان ڤه .

گورین بکوم ، هوکار و کاریگه‌ری

دچارچوقی دهسه‌لاتداریا رژیما به‌عسا ژناقچوی هەر ل ده‌سپیکا دامه‌زراندنا وی ل سالا 1963 که‌فتیه گیانی خه‌لکی عیراقی ب گشتی و خه‌لکی کوردستانی ب تایبه‌تی، کوشتن و سیداره‌دان و ئەشکه‌نجه‌دان و به‌رزه‌کرن و بی سهروشوینکرن و ترس و توندو تیژی کرینه به‌رنامین خو یین سهره‌کی یین روژانه ، تایبه‌ت ل سالا 1968 ب دروستاهی دهسه‌لات که‌فتیه ده‌ست ب شیوه‌ک به‌رفرهه ئەف به‌رنامی خویی شوفینی ب شیوه‌ک پراکتیک ئەنجام دا ، ب سه‌دان هزار مروف کرینه قوربانی سیاسه‌تا خویا

درنده و شوفینی ، ده‌قه‌رین کوردنشین و شیعه‌نشین ژیان ل خه‌لکی وی دابری و چه‌ندین بریار و مه‌رسوماتین تایبەت ژلایئ دەسه‌لاتدارین عیراقی تایبەت دەزگایین سیخوری و موخابراتی ده‌ریخستن بو نه‌هیلانا مروقی کورد و شیعه ئەوین ملکه‌چی ئیرادا وان نه‌بوین و چوک بو سیاسه‌تا وان نه‌داناین ، ئەفه هه‌می ل ژیر په‌ردا بی ده‌نگیا جفاکی نیف نه‌ته‌وه‌یی و ب هاریکاری و پالپشتیا چه‌ندین وه‌لاتین عه‌ره‌بی و ئیسلامی، دشیین ئاماژه ب وی چه‌ندی بکه‌ین کو پتريا ئا‌خا عیراقی تایبەت ژیری و نا‌قه‌راست بوینه گورستان و عیراق ل سه‌ر ئەقان گورین بکوم و هه‌ستی و کلوخین سه‌را هاتینه ئا‌فاکرن .

پشتی روخانا رژیما به‌عس ل سالا 2003 ، هیدی هیدی گورین بکوم هاتنه دیتن و ئاشکراکرن ، ئەف گورین بکوم پتريا وان ل ده‌قه‌رین شیعه‌نشین ل ژیریا عیراقی هاتینه دیتن تایبەت ل سنورین سی‌گوشا پاریزگه‌هین سه‌ماوه و دیوانیه و ناسریی نی‌زیک سنوری سعودیه ، دیسان ل چه‌زه‌ر ل پاریزگه‌ها میسل، ئەف که‌له‌ین مه‌زن ل دوماهیا سالی‌ن چه‌فتیان دا هاتینه ئا‌فاکرن ل دویف نه‌خشی ئیکه‌تیا سو‌قیاتی یا به‌ری، ئەف که‌له‌ ل گه‌له‌ک ده‌قه‌رین عیراقی هاتینه ئا‌فاکرن، ژ دوو قاتا پیک ده‌ین، ب شیوی لا‌کیشه هاتینه ئا‌فاکرن ، پروژه‌کی نه‌خسه کی‌شای بوو بو نه‌هیلانا مروقی کورد وه‌کو پروژی کورد قرانی ، پتريا ئەقان که‌له‌ین دوژمنکارانه ل ده‌وک و سه‌ماوه و میسل و

دیوانیه هاتینه ئاڤا کرن، د چوارچوقی شهری ههشت
سالیی دا، عیراقی مفا ژقان کهلهان دیت بو دیلین ئیرانی
بکارئینان، دیسان ل سالا 1988 بو نه نفالکریان بکارئینان .

دهرکهفتنا گورین بکوم ل سهر شاشین میدیایین عیراقی و
کوردستانی و جیهانی ب شیوهک ئاشکرا پیشیلکرنه کا
مافین مروقی بوو رژیما به عسیا خویناوی دهره ق گهلی
عیراقی ب دریزاهیا دهسه لاتا خو پی رابوی ، ب سهدان
گور هاتنه دیتن ، ههر گوره کی نیژیکی (120) سه دوو
بیست قوربانی تیدا هه مبیژ کرینه ، ل 2019/7/12 ئەم
بخو وه کو چالاکفانه ک دبواری تاوانا نه نفال و جینوسایدی
دا وه کو شاندى ههریما کوردستانی مه قهستا ژیریا
عیراقی کر ل پاریزگه ها سه ماوه ، بو ماوی چه ند روزا ل
ویری مه قهستا چه ندین ده قهرین بیابانین پاریزگه ها
سه ماوه کر ، بهری بگه هین که لها نوگره سه لمان ب سهر
هژماره کا گورین بکوم هه لبوین ، ده مژمیر ده هی بهری
نیقرو چوینه هنداقی نه قان گوران ، پشتی تیمین شارهزا و
پسپور یین نه کادیمی ژلایى وان قه نه ف گوره هاتنه
ههلدان ، ب مخابنی قه ههر گوره کی نیژیکی (120)
سه دوو بیست روفات هه مبیژ کربون ، نه ف روفاته
قه دگهرنه نه نفالکریین ده قه را گهر میان تایبهت ژن و زاروک
بون وه کو ژ هه ستیک و کلوخین سه را و جل و بهرگ و کهل
و په لین قوربانیاں دیار ، لی تشتی بالکیش و سه رنج
راکیش نه وه پشتی بورینا (31) سیه و ئیک سالان ژنوی

وژدانا عه ره بېن عېراقى، تايبهت خه لكى وان ده قه ران هاته
هه ژاندن بو ئاشكه راكرنا ئه قى تاوانا مه زن .

ل ده سپىكى ئه ف گوره ب شيوه ك به ره لايى هاتنه هه لدان
، تايبهت ژلايى خه لكى شيعه كو پتريا ئه قى خه لكى
شيعه نشين ل ده مى سه ره لدانا سالا 1991 بوينه قوربانى
و ل ئه قان گوران دا هاتينه نخافتن ، ئه ف گوره نه ب
شيوه ك زانستى و ئه كادمى و شاره زايى هاتينه هه لدان ،
ئه قى چه ندى كارىگه ريا خو هه بويه بو نياسينا قوربانيان و
كه سى چ ريگرى ل قى دياردى نه گرت ژبه ركو زوربه ي ئه ف
خه لكى قه ستا ئه قان گورين بكوم كرى خه لكه كى جه گه ر
كوزرى بوون و ب نه ينه كان ئه ف گوره هه لدان، هه ر چه نده
د قيا با ب چ شيوه هه با هات بان راوه ستاندن ، لى چنكو
ده سپىكا روخانا رژيما به عس بوو ، ژلايه ك ديقه هيشتا
عېراق نه كه فتبو ل سه ر چ سكا ، واته ل ژير سيبه را نه بونا
ده زگه هين ده وله تى دا ئه ف كاره ده اته كرن و ئه سته م بوو
ئه ف ديارده به يته راوه ستاندن ، لى هنده ك خه مخورين
مروقايه تى شيان قه ستا مه رجه عى دىنى عه لى سيستانى
بكه ن و بابته تى ئه قان گورين بكوم بگه هينى ، تاكو
فتوايه كى ده ريخيت بو راوه ستاندنا هه لدانا ئه قان گورين
بكوم ب شيوه ك به ره لاي ، چنكو مه رجه عى دىنى كارىگه ريا
خو هه يه ل سه ر جقاكى عېراقى تايبه تى جقاكى
شيعه نشين ژبه ر هندى مه رجه عى شيعى داخاز ژ خه لكى
عېراقى كر كه سه ك نيژيكى ئه قان گورين بكوم نه بيت تاكو

بھینہ پشکینکرن ودی ل دویف راسپارده و چاقدیریا وی
ٹیته ههلدان .

ل دویف وی بهرهه قیا بو گورین بکوم هاتیه کرن ، ل دویف
جهی جوگرافی ، دیاربوو کو پتیریا نهقان گوران ل ژیری و
ناقه راستا عیراقی ئاشکه را بوینه ، کونیژیکی (80) جهن و
پترژ (200) دوو سه د گورین بکومن ، تنی (20) جه ل
باکوری عیراقی هه نه و یین دیتر ل ژیری و ناقه راستا
عیراقی هه نه ، ل دویف راپورتین لیژنین تایبته بو ههلدانا
نهقان گوران ژلایئ پسپور و شارهزا ل ژیر چاقدیریا
نهمه ریکا و لیژنا مافین مروقی یا نه ته ویئ ئیکگرتی و
دهزگه هی شه هیدان یی عیراقی کو ل پاریزگه ها سه ماوه
نه و گورین بکوم لی هاتینه دیتن ههمی یین کوردانن
خهلکی کوردستانی نه ل سال 1988 دقان گوران دا هاتینه
به رزه کرن و بنئاخکرن .

ل دویف راپورتین شارهزا کو دسالین ههشتیان دا پتر نه ف
گوره ب شیوه ک پلان و بهرنامه هات بون دارشتن ژلایئ
دهسه لاتدارین رژیما به عسا ژناقچوی ، کو کولانا ههر
گوره کی بکوم ب کویراتیا (3) سی میتران و دویراتیا (70)
ههفتی کم ژ سه نته ری باژیران و جادین سه ره کی ،
ههروه کی هاتیه دیارکرن ل سه ماوه و که ربه لا ، هنده ک
جاران نه ف گورین بکوم نیژیکی که لهین ئاسی وه کو
تویزاوه ل که رکوک و نوگره سه لمان ل سه ماوه و رزوانیه

ل به‌غدا ده‌سنیشان دکرن ل سەر ده‌ستین شاره‌زایین
ئه‌ندازه‌یی ب سەر ده‌زگه‌هین موخابراتی قه .

جهی ئه‌قان گورین بکوم دهاتنه دیارکرن کو دبیت دناق
په‌راسیین گران دا بیت ، ئانکو چه‌ند گر ده‌ردورین ئه‌قان
گوران دابن داکو زوی ب زوی نه‌ئینه دیتن و ئاشکه‌را کرن
، گورین بکوم یین قوربانیین شیعه جوداتر بون ژ یین
قوربانیین ملله‌تی کورد ، ژبه‌ر کو ل سالا 1988 پلان و
به‌رنامه بو دیارکرنا جهی گورین بکوم و چه‌وانیا کویراتی و
دریژاهیا ئه‌قان گوران هات بوو دارشتن ، لی گورین بکوم
یین قوربانیین شیعه یان رژیمی هند دم نه‌بوو ئه‌قان
گوران ل دویف پلان و به‌رنامی خویی شوفینی بکولن،
ژبه‌ر کو نه‌شیا کونترولی ل سەر وان ده‌قهران بکه‌تن ئه‌وین
سه‌ره‌لدان لی په‌یدابوی تایبه‌ت ده‌قهرین شیعه‌یان، ئه‌ف
گورین بکوم نیژیکی باژیر و جادین سه‌ره‌کی هه‌لکولان ژبه‌ر
کی‌میا ده‌می و هند دکویر نه‌بون ، به‌لکو ل هنده‌ک گورین
بکوم لاش و جل و به‌رگین قوربانیان هاتنه دیارکرن
به‌روفاژی یین کورد.

ئاشکراکرنا گورین بکوم ل هه‌می ده‌قهرین عیراقی ل
دویف جهی جوگرافی و ئالیه‌تی یاسایی یی قوربانیین
ئه‌قان گورین بکوم دکه‌قیده دخانا ری‌ککه‌فتنا نیف ده‌وله‌تی
دا یا تاوانین قرکرنا بکوم ل 1948/12/9 ، عیراقی باوه‌ری
پی‌کری ل 1959/1/20 ، زی‌ده‌باری بجه‌ئینانا به‌ندین هاتینه

دياركرن ل ياسا سزايان يا ئاسايشا نافخويا دهوله تي كو
 عيراقى هه مي ئه ف بهند و ريككهفته پيشيلكرن و
 زيدهگافي ل سهر كرن بو قركرنا مروقين گه لي خو
 دچوارچوقى عيراقى دا ، زيدهباري چهندين جاران بريارين
 ليبوريني دهرديئخستن بو خو رادهستكرنا مروقان و
 دياركرنا بي تاوانيا وان ژ ههر تاوانهكا كربيت ، گروهه ژي ،
 ل سالا 1988 و ل سالا 1991 ، ئه فه وهك نموونه ، به لي
 ههر بريارهكا داي هه مي سهردابرن بوو ، قى چهندي ژي
 رژيمي دوو تاوان پيكهه ئه نجام دان و ل سهرخوكرنه مال ،
 يا ئيكي كوشتنا وهلاتيين خو يين عيراقى ئه فه ژي دچيته
 دخانا تاوانا قركرنا بكوم دا ، يا دووي ليقه بون ولي زقرين
 ژوي بريارا ليبوريني ئه وا داي ، ئه فه ژي پيشيلكاريهك بوو
 ل سهر بهندين ريككهفتنا ياسا نيئ دهوله تي ، كو پيگير
 نه بو ژ بريارين خو .

گورين بكوم وهكو تيگهه دهيته پيناسه كرن كه ئه وژي
 پارچه عهردهكه يان جههكي تايبهته ، روفاتين چهندين
 قوربانيان بخوفه دگريت تيدا هاتينه بنئاخكرن يان ژي
 بهرزه كرن دوير ژ بنه مابين شهرعي و مروقايه تي كو لهر
 چاف بهيته وهرگرتن ، لي ئه ف زاراقه وهكو تاوانهكا دژي
 مروقايه تبي ، قركرن ، يان ژي جينوسايد بو جارا ئيكي ل
 سالا 1915 ژدايك بويه ده مي گه لي ئه رمهن ل سهر
 دهستي توركا هاتينه قركرن ، ب شيوهك ياسايي ل سالا
 1945 ل ده مي دادگهكرنا تاوانبارين شهري جيهانيي

دووئ ل نورنبرغ ، دادگه ها له شكهري بو قئ مه ره مئ هاته
پيكنئنان ، تاوانئ دژي مروقايله تيئ هاتنه كرن ، وه كو
تاوانئ كوشتن ، قركرنئ ، دويركرنئ و هه مي وان كارئ
دژي مروقايله تيئ و خه لكئ سقيل هاتينه ئه نجام دان يان
ژي بو مه ره مه كا سياسي ، ئاييني ، ره گه زي .

هه مي عه ردئ عيراقئ ل ژيري و ناقه راستا وئ گورئ
بكومن ، قورباني ژي هه مي خه لكئ عيراقئ نه و ل سه ر
ده ستئ عيراقيان هاتينه كوشتن و شه هيدكرن ، بو نموونه
ل پاريزگه ها به سرا .

چه ندين گورئ بكوم هاتينه ئاشكراكرن ، قوربانئئ ئه قان
گوران قه دگه رنه شه ري هه شت ساليئ دگه ل ئيرانئ و
سه ره لدانا سالا 1991 ، ل دويف راپورتئ ليژنئ مافئ
مروقي كو نئزيكي (10) جه هاتينه ديتن ، گورئ مه زن ، ل
سه ر ريكا شه لامجه ، ديسان ئه بي خه سيب گورئ بكوم
هاتينه ديتن ، ل پاريزگه ها مه يسان (5) گورئ بكوم
هاتينه ديتن ، قوربانئئ ئه قان گوران قه دگه رنه سالا
1991 و نئزيكي (850) رووفات بون ئه وئئ ژلايئ كه س
و كارئ قوربانيا قه هاتينه ناسكرن ، ئه و قوربانئئ
نه نياس (125) قورباني بوون ،

ل پاريزگه ها سه ماوه ، كو پتريا عه ردئ وئ ده شته ، لي ل
هنده ك جها گرئ مه زن ژي هه نه ، پشكا شيري يا گورئ
بكوم يا لهر ئه قئ پاريزگه هي كه فتئ ، كو پتر ژ (14)

چوار ده جها هاتينه دیتن و پتر ژ (50) پینجی گورین بکومن ، ئەف گوره قەدگەرنه سالیڻ ههشتیان ، دەمی بارزانی ل سالا 1983 هاتينه ئەنفالکرن و ل سالا 1988 ل دەمی ئەنفالین رهش هاتينه ئەنفالکرن و دقان گوران دا بن ئاخکریڻ ، دیسان هندهک ژ ئەقان قەدگەرنه سالا 1991 یڻ سهرهلدانا شهعبانیی ، یا خه لکی شیعهیان لی ئەو جهین گورین بکوم یی خه لکی کوردستانی ل دەمی ئەنفالین رهش دا ل سالا 1983 و 1988 هاتينه دیتن ل ئەقی پاریزگههی وهکو نوگره سهلمان ، زهبی ، مه هاره ، دویری (150) کم ژ سهنتهری باژیری سهماوه ، هندهک ژ ئەقان گورین بکوم یڻ کوردین فهیلی نه ، پاریزگهها ناسریی ژی بههرا خو هه بویه ژ ئەقان گورین بکوم کو تنی دوو گور هاتينه دیتن ، قوربانیڻ ئەقان گوران قەدگەرنه سالا 1991 ، نیژیکی (200) دوو سه د قوربانی د ئەقان گوران دا هاتنه دیتن ، ل پاریزگهها دیوانیی ژی نیژیکی (12) جه هاتينه دیتن و پتر ژ (30) سیه گورین بکوم بخوقه دگریت ، دناقبهرا پاریزگهها سهماوه و دیوانیی و پتريا ئەقان گوران ههستی و کلوخین سهرا و جل و بهرگین قوربانیان ب سهر عهرد قه بیون و ژ دویرقه دیاردکرن ، قوربانیڻ ئەقان گوران یڻ سالیڻ ههشتیان بوون ، تایبهت بارزانیان .

ل پاریزگهها واست ژی نیژیکی (6) شهش گورین بکوم هاتينه دیتن ل قهزا بهدره ، نیژیکی (37) روفات ژی هاتينه ده ریخستن ، قوربانیڻ ئەقان گوران قەدگەرنه سالا

1991 ، ل پاريزگه ها نه جهف (7) حهفت جه هاتينه ديتن ، سه رجه م گورين بکوم قه دگه رنه بو سالا 1991 يين سه رهلدانا شه عبانيي ، دگوره کي دا روفاتين (70) حهفتي قوربانين هاتينه ديتن ، ديسان دگوره کي ديتر دا دناقبه را که ربه لا و نه جهف دا ب دهان روفات زي هاتينه ده ريخستن ، قوربانين نه قان گوران قه دگه رنه سالا 1991 .

پاريزگه ها که ربه لا زي هه بونا خو هه بويه ژ نه قان گورين بکوم ، نيزيکي (17) هه قده جه هاتينه ديتن ، چوار ژ نه قان جهان قه دگه رنه سالا 1991 ، سه رهلدانا شه عبانيي ، ل نه قان جهان (40) چل گورين بکوم هاتينه ديتن، (56) کم دويري سه نته ري بازي ري که ربه لا .

پاريزگه ها بابل ، هه مان پشکا خو هه بويه ژ نه قان گورين بکوم ، ل دويف راپورتين ليژنين تايبه ت يين شاره زا و پسوربن تايبه تمه ند کو مه زنترين گوري بکوم ل سه ر ئاستي عيراقی ل نه قی پاريزگه هي هاتينه ديتن ، ل

مه حاويل ، کو نيزيکي (15000) پانزده هزار قورباني بخوقه دگريت ، نه ف گوري بکوم ژلايي خه لکي شيعه قه هاتنه هه لدان ب شيوه ک به ره لايي پشتي ژناقچونا رژيما به عسا گوربه گور ل سالا (2003) .

ديسان نيزيكي (3200) روفاتين ديتر د چهند گورين ديتر دا هاتنه ديتن ، ل دويڤ ئاختفتنين خهلكي ئهڤي باژيري كو (2350) ژ ئهڤان روفاتان هاتينه ناسكرن ژلايي كهس و كارين وانقه ، ب ريكا جل و بهرگان و بهلگه نامين فهرمي و ناسنامين وانا ، ديسان گورهكي ديتريي بكوم ل باشوري باژيري بابل هاته ديتن ، ل گوندي ئيمام بهكر ، نيزيكي (40) چل روفاتان د ئهڤي گوري دا بوون ، ل ئهڤي پاريزگه هي نيزيكي (9) نهه جهين تايبهت يين ئهڤان گوران هاتينه ديتن و ئاشكراكرن ، قه دگهرنه سالا 1991 .

پاريزگه ها به خدا ، وه كو پايته ختي عيراقى و جهى كومبونا دبلوماسيه تين جيهانى و هه بونا چهندين باليوزخانين وه لاتين جيهانى كو چ جارا كهسى هزر نه دكردي گورين بكوم ل ئهڤي پاريزگه هي ئينه ديتن ، لى بهرى رژيم بهيته روخاندن ب چهند روژه كا رابو ب سيداره دانا (100) سه د گرتي و زيندانيان دئيك گوردا قه شارتن نيزيكي باژيري (سلمان باك) ، پشتي رژيم ژناف چوى ، ئهڤ گوره هاته ديتن و قوربانى هاتنه قه شارتن ل گورستانه كا تايبهت ل باژيري نه جهف ، ديسان ل ئهبي غريب ژي گورين گشتي هاتينه ديتن ، ل زيندانا ئهبي غريب ، ديوارى وي دريژاهيا (10000) دهه هزار م ، قوربانى دناقهه را ساليين ههشتيان هه تا سالا 2003 قه دگهرت ، بىي كهس و كارين ئهڤان قوربانيان تشتهكى ژ چاره نقيسى گرتي و زيندانين خو بزنان ، تايبهت سه ربازگه ها فه زيليى ب سه ر په رشتيا

قوسه‌ی سه‌دام ، کول سه‌ر ده‌ست و ب سه‌ریه‌رشتیا وی
ئه‌ف سیداره دهاتنه ئه‌نجام دان .

ل پاریزگه‌ها که‌رکوک ، نیژیکی (10) دهه‌جه هاتنه دیتن ،
پتیریا ئه‌قان گوران قه‌دگه‌رنه سالا 1991 یین ده‌می
سه‌ره‌لدانی ، چه‌ند گور قه‌دگه‌رنه سالی‌ن هه‌شتیان ده‌می
ئه‌نفالی‌ن ره‌ش ، وه‌کو گورستانا توپزاوا و گورستانا
شورجه .

ل پاریزگه‌ها میسل (نینوی) (4) چوار جه هاتنه دیتن ل
باژی‌رکی حه‌زهر ، ئه‌ف هه‌ر چوار گورین بکوم ب شیوه‌ک
زانستی و ئه‌کادیمی ، ل سه‌ر ده‌ستی‌ن پسیور و شاره‌زا
هاتنه هه‌لدان ، قوربانینی ئه‌قان گوران هه‌می ژی قه‌دگه‌رنه
سالا 1988 یین ئه‌نفالی‌ن ره‌ش و نیژیکی (200) روفات ل
ئه‌قان گوران دا هاتنه هه‌لدان .

دیسان ل پاریزگه‌ها هه‌ولیر و سلیمانی و دهوک ژی گورین
بکوم هاتنه دیتن ، ل پاریزگه‌هین میسان و دیالا و ئه‌نبار
ژی هاتینه دیتن و ئاشکراکرن .

پشتی روخانا رژیما به‌عسا ژناقچویی ل سالا 2003 ،
چه‌ندین گهرین روفاتی‌ن قوربانینی ئه‌نفالان بو باوه‌شا
کوردستانی هاتینه قه‌گوه‌استن ، وه‌کو بارزان ، قه‌زا دوکان
، چه‌مچه‌مال ، رزگاری ، شوره‌ش ، گه‌رمیان ، لی مخابن تا
نوکه چاره‌نقیسی ئه‌نفالکریین ده‌قه‌را به‌هدینان نه هاتینه

ديتن و ئاشكراكرن ، هەر چەندە ل ھاڧينا سالا 1988 ل
سەربازگەھا سەلامىي ھاڧينه ڤەكواستن بو جەھەكى نە
ديار ، كو سەلامىي ڤوماھيك ويزگەھ بو ، بو ئەڤان
ئەنڤالكريان ، ل دويڤ پيزانينان قوربانىين ئەنڤالكريين
بەھدينان دەردورين باژيري ميسل ھاڧينه بن ئاخكرن
دگورين بكوم دا .

لايه نين بهر پرس و سه رپه رشت لسه ر ئه قان گورين بکوم

سه دام حسين بخو سه رپه رشتيا لايه ني ئوپه راسيونا ئه نفالان دکر، وه کو سه رکردی گشتی هیژین چه کدار، لی چه ند ژ سه لایاتین خو ته سلیمی پسمامی خو (علی حسن مجید) ناسیار ب (علی کیمیاوی) کرن ل دویف بریارا ژماره 160 ل 1987/3/29 یا نقیسینا ریڅخستنا باکوری (مکتب تنقیم الشمال) ، هه می دهزگه هیڅ له شکهری و ئه منی و حیزبی و دهزگه هیڅ میری که فتنه دده ست دا دگهل تاوانبار تاهر توفیق عانی وه کو سکر تیږی نقیسینگه هی و تاوانبار رازی حسن سلمان هاریکاری ئه مینداری گشتی سه رکردایه تیا نقیسینگه ها باکوری ، ژبو پروژی کورد قرانی و نه هیلانا مروقی کورد ل سه ر عهردی و نه هیلانا ناسناما کورد ، هه می سوپایین عیرا قی وه کو کوماندوی و هیژین تایبه ت ، یه کین چه کی کیمیاوی و چه کی ئه ندازیاری هه می که قیته ل ژیر ده ستی علی حسن مجید، ل وی ده می عدنان خیرالله یی گوربه گور وه زیږی به ره قانی بوو ، کو دوماهی ل سه ر ده ستی سه دام حسین هاته کوشتن ، دیسان نزار خزر جی وه کو سه روك ئه رکانین له شکهری وی سه رده می روله کی کاریگهر هه بوویه د

ئوپه راسيونين ئه نفالا دا مل ب ملئ على حسن مجيد ، زور به يا ئه قان كريار و ئوپه راسيونين ئه نفالان ب سه رپه رشتيا سلطان هاشم وه كو سه ركردئ فه يله قا ئيك ل كه ركوكئ و يونس محمد زرب سه ركردئ فه يله قا پينج ل هه ولير دهاتنه ئه نجام دان ، ب پشته قانيا قان لايه نين ل خواري دياركري :

- حيزين پاسه وانين كوماري (قوات الحري الجمهوري) .

- ريقه به ريا هه والگيريا له شكه ري يا گشتي (مديره الاستخبارات العسكريه العامه) .

- ريقه به ريا ئه منا گشتي ، (مديره الامن العامه) .

- هيژين هه وار هاتني ، (قوات الطواري) .

- هيژين به ره قانيا نشتيماني (جحافل الدفاع الوطني) .

- له شكه ري ميللي ، (الجيش الشعبي) .

- ليژنا ئه مني .

- ليژنا متابعي .

- فيدائين سه دام .

- ريكر اوين حيزي .

- هيژين موجهدي خهلق بين ئيراني .

- لیوا ایاد خلیل زکی ، سه رمه رشتی ، قوناغا ئه
نفا لا دووی
- فریق اول رکن ، حسین رشید تکریتی ، هاریکاری
سه روکی ده سته یا ئه رکانین له شکه ری
- بارق عبدالله ، سه رپه رشتی هیژین چه کدار ،
قوناغا ئه نفا لا چوار
- فرحان موتلگ ، فه رماندی که رتی ئیستیخباراتا روژ
ئاقا .
- عمید خالد محمد عباس ، فه رماندی که رتی
ئیستیخباراتا روژ هه لات.
- عبدالرحمان عزیز حسین ، ریقه به ری گشتی یی ئه
منا ده فه را ئوتونومی ل ده می ئه نفالان .
- عقید تاهر جلیل جلوش ، به رپرسی نقیسینگه ها
تایبه ت یا علی حسن مجید.
- رائید نزهت توغان تکریتی ، سه رپه رشتی گورین
بکوم و بکوژی کومکوژیا ئه نفالان و به رپرسی پاسه
وانین علی حسن مجید .
- ملازم اول مسعود عزاوی، بکوژی کومکوژیا ئه
نفالان .

- ملازم اول سايب تكريتى ، بكوڙى كومكوڙيا ئه نفالان .
- ملازم حاتم ئه نبارى ، بكوڙى كومكوڙيا ئه نفالان .
- حه جاج ، سه رپه رشتى گرتيخانا نوگره سه لمان.

شهری کەنداقیی دووی ریگری ل تەمامکرنا ئەنفالان کر

کارەسات و مەرگەساتا ئەنفالان ئیک ژ مەزنترین بویەرین سەدی بیستی بو ل سەر دەستی درەندەترین رژیم ل جیهانی و ل سەر رویی عەردی دەرەق گەلی کورد و کوردستانی هات پەیرەوکرن و ئەنجام دان ل سالا 1988 د هەشت قوناغین جودا جودا دا .

دقان کریارین درندانه دا 182 هزار مروقین کورد و کوردستانی بونه قوربانی و هاتن ئەنفالکرن و بی سەروشوینکرن ، گەلی کورد بو قوربانی بەرژەوهندین وەلاتین زلهیز و بەرژەوهند پەرستان کول وی دەمی جیهان د شهری سار دا بو واتە جیهان دوو جەمسەر بو هەمی جیهانی چاقین خول تاوانین رژیما بەعسا ژناقچوی گرتن و ل ژیر پەردا بی دەنگیا جقاکی نیف دەولهتی رژیما گوربەگورا عەفلەقی کارەساتا ئەنفالان و کیمیا بارانا هەلەبچە و جینوسایدکرنا 8 هزار بارزانیان و بی سەروشوینکرنا 10 هزار کوردین فەیلی ئەنجام دان ، بەلکو تا نوکە کاریگەرین ئەقان کارەساتان هیشتا ل سەر لەش و هزی و گیانی تاکی کورد تاییهتی ئەنفال بویان ماینه و نەدویره ب دەهان سالی ن دیتریا بەردەوام بیت .

پشتی سەرهلدانا 1991 و روخانا رژێما به عس ل 2003 ب هزاران به لگه و دوکیومینت و نفیسین و کاسیت و تومارین دهنگی یین تاوانین به عسیان که فتینه بهر دهستی خه لکی عیراقی ب گشتی و خه لکی کوردستانی ب تایبه تی تیدا دیار و ئاشکرا دکه ت کا چه وا رژێما چه په ل و درنده نه خشه و پلان دادرشتن بو سهر ئیخستنا پروژی خویی کورد قرانی و نه هیلاانا ناسناما نه ته وا کورد .

د به لگه نامه کی دا تاوانباری گوربه گور میشیل عه فله ق د بیژیت (کورد ل عیراق و سوریا مه ترسینه ل سهر پاشه روژا نه ته وا عه ره ب ب چ ریکا هه بیت دقیت کورد بهینه ژناقبرن) ، له ورا پروژی ئه نفالان وه کو نه هیلاانا کوردان د چوارچوخی جینوسایدیی دا داریشت ، پروژی ئه نفالکرنا ده قه را به هدینان وه کو دوماهیک قوناغ ل 1988/8/25 پشتی دوماهیک هاتنا شهری هه شت سالیی دناقبه را عیراق و ئیران هات ئه نجام دان دا کو دوماهیی ب کیشا کوردان بدهن وه کو د پروژی به عسیان دا هاتی و خوژقی کیشی ته نابکه ن ب چ ریکا هه بیت ، قوناغا ئه نفالان به هدینان مه کره نموونه بوقی چه ندی یا کو ب سه ره پهرشتیا فه یله قا پینج و ب پالپشتیا چه ند فه یله ق و فرقین له شکه ری عیراقی و 171 فه وجین چه تا بو ئه نفالکرنا ده قه را به هدینان روژا 8/25 تا 1988/9/6 ده سپیکرن ، هیرشین ئه سمایی و کیمیا بارانا ده سپیکرن و چه ند ده قه ری بادیان که فتنه بهر شالاوین ئه نفال و

کیمیاباران و نیژیکی ژ 650 گوند هاتنه کاڤل و ویرانکرن و پتر ژ 7 گوند کهفتنه بهر شالاوین کیمیایی و پتر ژ 2000 وهلاتی ژ موسلمان و ئیزدی و کریستیان هاتنه ئه نفالکرن زیده باری پتر ژ 4000 قوربانین ئه نفالبویمان ئه وین خو رزگارکری و په نا بریه وهلاتینئیران و تورکیا کو خه لکه ک بونه قوربانی دناڤ چادرگه هان دا ب مخابنیقه تا نوکه گه لکه ژ وانا ب شه هید نه هاتینه وهرگرتن .

قی پروژهی دا رولی ئه اندازهیا له شکهری و رولی مه دغه عی و زریپوش و رولی جورئ کیمیایی و (توجیه السیاسی)، رینمایین مه عنه وی و فروکین شهرکهر و (تموین و نقل) یی سهره کی بو ، رولی ئه اندازهیا ئه له کتریکی یا بهرچاڤ و کاریگهر بو زیده باری رولی مه زنی سهره کی یی ته خ و چینین چه تا کو دقئ پروسی دا 171 فه وجین چه تا ب شانازی فه پشکداری دقئ پروژهی دا هه بوو ، دیسان دقئ پروژهی دا رژیمی باره گایین پارتی دیموکراتی کوردستان لق 1 و ههمی لیژنین ب سهر لق 1 فه دگهل باره گایین حیزبا کومینست دهستنیشان کربون بو هیرش برنی و بکه نه ئارمانج .

جهئ سهرسورمان و حیبه تیئیه دقئ پروژهی دا گه لکه ب ئاشکراییه په سنا رولی فه وجین چه تا دکه ت و دکه ته سهر بهرکی و دبیژیت (شهرکهرین ئه فان فه وجان شاره زایه کا باش ل ده قهرئ هه یه و ل پیشیا سوپای دکه فن بو دیارکرن

جهين ئارمانج و ديسان دلەش ساخلەم بون بو سەرکەفتنا چيا و جهين بلند و جهين مەرەمى ، ديسان دياردکەت کو فەوجين چەتا رولەکى بەرچاڤ و کارىگەر هەبويه بو ويرانکونا گوندان و خرڤەکونا کەلە پويىرى .

ئەم دوئى باوەريئى دابوين کو پشتى روخانا رژيما بەعس ل 2003 ئەنفال و جينوسايد ب دوماهيك هاتن ، مخابن گەلئى كورد جارەك دن ل شنگال و كوبانئى و عەفرين و چەند دەڤەرئىن ديتەر كەفتنە بەر شالاوئىن ئەنفال و جينوسايدئى ل سەر دەستئى تيرورستين داعش د ئەنجام دا ب هزارەها خەلكئى سڤيل يئى بئى تاوان دگورئىن كوم دا ب ساخى هاتن بن ئاخكرن و ب هزارەها كچ و ژئىن كوردئىن ئيژدى ل بازار و سويكئىن عەرەبان ل مويسل و رەققە هاتنە كرىن و فروتن .

ل سەدى بيست و ئيكي ژنوى ب درستاھى جيهان دەھوار و تانا گەلئى كورد هاتن و وژدانا وان چەندەكئى هات هەژاندن ، ژنوى رەوشت و زيرەكى و قەھرەمانيا كوردان و پيشمەرگەى بو جيهانئى نەخاسمە وەلاتين زلھيژ و روژ ئاڤا دياربو ، ژنوى قيان هەڤهيمانيئى دگەل كوردان دروست بکەن ژ بو ژناڤرنا تيرورستان ، هيدى هيدى يئى پاشگەز و پەشيمان دبن ل ريککەفتنا لوزان و وئى خيانەتا ل گەلئى كورد و كوردستانئى كرى ، بو هەمى جيهانئى ديار بو كە كورد ب هيژترين هيژه ل روژ هەلاتا ناڤين بو

به رهه نگاربونا تیروستان و ناڤی کوردستانی و
پیشمه رگه ی ل هه می قولایین جیهانی دهنگه دا .

پروژی ئەنفالا به هدینان ئاماژیه کو پروسا ئەنفالان
دکه قیته د خانا جینوسایدیی دا سه ره رای کودادگه ها بلندا
تاوانین عیراقی 61 روینشتنان ل سه ر دوسیا ئەنفالان
بریار دایه ئەنفال جینوساییده ، لی مخابن حکومه تا عیراقی
ئەف بریاره جی به جی نه کر و ما حوبری سه ر وه ره قی و
سه روه ریا دادگه هی پیشیلکر چنکو د به رژه وه ندیا گه لی
کورد دابو ، ئەف چه نده دیاردکه ت کو رژیمی عیراقی یین
ئیک ل دویف ئیک ته مامکه رین ئیکن و ئیک .

سیداره دانا سه دامی دیکتاتور، تاوانهک بوو همبهر قوربانیین گهلی کورد

پشتی 35 سالین ره به ق ژده سهه لاتا پرژیمما به عسا عه فله قی یا پری تیرورو کوشتن و سیداره دان و توندو تیژی و کوشتارین ب کوم و ویرانکرنی ، کو عیراق دقان چه ند سالان دال سه ر کلوخین سه راو هه ستیین مروقا دهاته ئافاکرن ، وه لاته کئی پری گورستانین مروقان بو . ل روژا 2003 / 4 / 9 ل گوره پانا فریده وس ل به غذا سه نه می سه دام حسین یی دیکتاتور ب عه ردی که فت و عیراق ژدیکتاتوریه تی ئازاد بو ، پشتی چه ند هه یقان ل خو قه شارتنی ل ئیقاریا روژا 13 / 12 / 2003 هیژین ئه مه ریکا شیان ب ریکا محمد ابراهیم کو دبته زیره قانی سه ددایمی یی تایبه ت دناق بیستانه کی دال باژیری دوره ب سه ر

تکریت قه ده سته سه ر بکه ن ، ئه ف هیزه پیکهات بو ژ
 هزار سه رباژین مارینز . داخازا خه لکی کوردستانی ب
 گشتی و که س و کارین شه هیدان و ئه نفالکریان و
 قوربانین کیمیا بارانا ئه و بو سه دام ل پیش چاقین وانا و
 ل سه ر ئاخا کوردستانی ب هیته سیداره دان و به ر باران
 بیت و برینین وان ده رمان بین ، لی مخابن ل روژا
2006 / 12 / 30 روژا ئیکئی یا جه ژنا قوربانی کو جه ژنا
 موسلمانین سونه یه و شیعه ئه قی جه ژنی ب جه ژنا خو
 نادانن ، سه دام ل سه ر ده ستین شیعا و ب فیتکا ئیران ل
 سه ر که یسا دوجیل هاته سیداره دان و تولا سه دری بایر
 لی هاته قه کرن ، چنکو شیعه یان کیشا دوجیل ژهه ر
 کیشه کا دیترب گرنگتر دزانی و مروقی شیعه ژهه ر
 مروقه ک دیترب عیراقی پیروز دانا ، واته ب سه دان هزار
 مروقین عیراقی و کوردستانی هاتینه شه هیدو تیروورکرن
 ل سه ر ده ستی رژیما عه فله قی خوینا تبلا مروقه کی
 شیعه وه کو بایری موقته دا سه دری نا ئینن . ئه م وه کو
 کورد دوی باوه ری دابوین کو سه دام دی ل سه ر کیشین
 کوردستانی وه کو ئه نفال - بارزانیان - ههله بچه ، فه یلیان
 ، هیته سیداره دان لی وه سا ده رنه که فت و ل سه ر
 بچویکترین که یس هات سیداره دان ، ئه قروکه ژی ل
 عیراقی هه ر ژروخانا رژیما به عس تا نوکه بویه شه ری
 تایفگه ری و تولقه کرن دناقبه را شیعه و سونه یان دا ،
 مزگه فت و حوسه یلیان ب سه ریک دا دئینن خواری ، ب

ئاشکه رای ده سهه لاتا ئیرانی پشته قانیا شیعه یان دکه
 ت سه ره رای چه ند وه لاتین عه ره بی یین سونه مه زهه
 ب پشته قانیا سونه یان دکه ن و خو نه رازی کرینه ل سه ر
 قان پیشیل کاریین شیعه یان بو کوشتن و قرکنا سونه یان
 ، ئه فه ژی که رب و کینه کا چه ندین سالانه دناقبه را هه
 ردو جوینا دا ، له ورا شیعه یان ب ده رفته ت دیت سه
 ددامل سه رکیشه کا خو وه کو دوجیل ، کوشتنا 148
 وه لاتیین خو سیداره بده ن و باده کا خو بیخنه پیشیا هه
 می باده کان ، سه ره رای ب هه بونا ب ده هان باده کین
 دیتریین بهیز تر ، دیسان چ مه رسومین کوماری ژی ده رنه
 که فت بون ، لی ب شیوه ک له زو به ز سه ددام ل خلفا
 سیداری دا و ب شیوه ک ره زیلی و سفکاتی و یاری پیکن
 و ب چافکین کامیرا موبایل مه راسیمین سیداره دانئ
 تومارکن وه کو سفکاتی پیکن و وینه به لافکن ، و کره
 هه لامه ت بیکو هه ست ، و قوربانیین گه لی کورد ل به
 رچاف وه ربگرن و ریژی لی بگرن ، ئه فه ژی تانوکه بویه ئه
 گه ری هه لکرنا ئاگره کی فتنی دناقبه را سونه و شیعه یان
 دا ، به لکول گه له ک وه لاتین عه ره بی یی سونه مه زهه
 ب تازی بو سه ددامل دانان و گه له ک جهین خو ب ناقی
 سه دام حسین ناقرینه و په یکه ر بو چیکرینه و روندک
 بوو باراندینه ، وه کو قاره مانه ی عه ره بان دایه نیاسین و
 ب شه هیدل قه له م دایه . ئه ری بوچی سه ددامل سه ر
 کیشه کابچویک وه کو دوجیل هاته سیداره دان ، بو نمونه

سه ددामी دماوی هه شت سالان دا نیژیکی ملیونه ک
 مروقی عیراقی و ئیرانی و کوردستانی کوشتن و شه هید
 کرن بوچی ل سه ر قان که یسا نه هات سیداره دان ،
 بوچی شیعه یان خونه گرت ئه ف که یسه ب دوماهیک
 بهین پاشی یداره بده ن ئه قه ژی گروقه کی پیش چاقه کو
 ل عیراقی ل حکومه تین ئیک ل دویف ئیک هه رده م مافی
 گه لی کورد دهیته بنپیکرن و پیشیلکرن . به ری بجهئینانا
 سیداره دانی لایه نین کوردی داخواز ژمالکی کرزو سیداره
 دانی پاش بیخیت تاکو هه می که یس ئیک لا بن و ب ریکا
 روینشتین دادگه هی خه لک گوهداریا دانپیدانین سه
 ددामी دیکتاتوربکه تن و بریار یا عیراقیان هه میان بیتن .
 ئه ری پشتی چونا سه ددामी خه لکی قوربانی و زه ره رمه
 ند دی ب مافین خو شاد بن و ئینه قه ره بوکرن ژلایی
 حکومه تا عیراقی قه کو ده سهه لا تا نوکه میراتگرا ده
 سهه لاتین به ری خویه ، بوچی بریارین دادگه ها بلندا
 تاوانین عیراقی ناهینه بجهئینان کو هه می بریار دبه رژه
 وه ندا گه لی کورد دانه ، بوچی سه رکردایه تیا سیاسی یا
 کورد دقئ چه ندی دا یا خه مساره ، وه کو پیدقی کار نه
 کریه ، بوچی پروژی ئاشتبونا نیشتمانی ل عیراقی سه رنه
 گرتیه ، بوچی کوشتن و توندو تیژی ل عیراقی پشتی سه
 ددामी رانه وه ستیایه ، بوچی عیراقه کا نوی یا ئارام ئاقا
 نه بو ، بوچی جادا کوردی ب سیداره دانی یا که یف خوش
 نه بو ، ئه قه هه می پرسیارن و به رسف دهه لاویستی نه.

ر هه ندین ئه نفالان دبه لگه نامین نهینین

ئه مه ریکا دا

ئه نفال ئه و کاره سات و مه رگه ساتا ل دوماهیکیڤ سه
دی بیستی ده رهه ق ملله تی کورد هاتیه کرن ژلای درنده
ترین رژیم ل جیهانی ، هه روه کی نقیسه ری عه ره بی
میسری ، فهمی الشناوی ، گوئی ، الاکرا دیتامی المسلمین .
گه له ک پرسیار دهینه پیش که بوچی ئه ف کاره ساتا هنده
یا مه زن یا بی وینه بو ، بوچی جیهان هه مبه ر وی یا که
رو لال زو ، بوچی هه لویست نه بون ، بوچی جیهان یا بی
ده نگ بو ، که ل ژیر بیده نگیا وان تاوان ل دویف تاوانی
دهاتنه کرن و وژدانا مروقایه تی یا مت بوو ، مافین
مروقی ل کیفه بوون ، ده می 200 هزار مروقیڤ کورد
هاتین جینوساید کرن . ئه ری جقاکی نیف ده وله تی ، وه
لاتین خودان بریار وی ده می هه تا چ رادده ئاگه هداره
قرکرنا ملله تی کورد ببون ، که جیهان وی ده می یا دوو جه
مسه ری بوو ، دشه ری سار دابون ، گه له ک راپورتین
میدیا یین جیهانی به حسنی هیرشین کیمیایی ژلای عیراقتی
قه ده رهه ق ملله تی کورد ل ده قه رین کوردستانی دهاتنه
کرن ، گه له ک جاران سه رکردین کورد وه کو مسعود

بارزانی و جلال تاله بانی بریكا یاداشتنامین خو یین شکایه تکاریئی ئاراسته ی جفاکی نیف نه ته وه یی کرینه لی بی مفاو بی به رسف بوینه و بی ده نگی هاتیه پاراستن ، واته نه نفال یا بی وینه بو ، ره نگفه دانا خو نه بویه ، هه رده م قوربانی به رژه وه ندان بویه ، نه چویه دغه رهه نگا کاربه ده ستین نه مه ریکا دا سه ره رای کو چاقدیریه کا مه زن ل سه ر عیراقی هه بو تایبه ت دشه ری ویرانکه ری هه شت سالیی دا ، هه ره کی دیقید نیوتنی بالیوزی نه مه ریکا ل عیراقی ل سالا 1988 دگه ل روژنامه کا نه مریکی دا راگه هاندی که زاراقی نه نفال ل وی ده می هند یا جهگیر نه بو ، چ کاریگه ریه کا وه سال جهی خو نه بویه ، واته نه مه ریکا هند گرنگی ب کاره ساتا نه نفالان نه ددا ، پروژی کورد قرانی ژلایی ده سهه لاتدارین عیراقی بو وانا هند نه یا گرنگ بوو ، سه ره رای کو ئیدارا نه مه ریکا باش دزانی عیراق که ره ستین کیمیایی ژ کومپانیین نه مه ریکاو نه لمانیوا فه ره نساو چه ند وه لاتین نه وروپا دکریت، ل سالا 1986 جقاتا ئاسایشا نیف ده وله تی د یاداشتنامه کا خودا هیرشین کیمیابارانین عیراقی بو سه ره هیزین ئیرانی شه رمه زارکن لی نه مه ریکا نه ف بریاره قیتو کرن ، دیسان ل سالا 1987 بالیوزخانا نه مه ریکا ل به خدا وه

زاره تا ده رفه يا ئه مريکا ئاگه هدارکر کو ده وله تا عيراقی
 هيرشين درندانه دژی کوردان ده ستییکرينه و ب هزاران
 گوند کاقل و ویرانکرينه و چه کئی کيمیایی دقان هيرشان
 دا هاتيه ب کار ئينان لی چ هه لويست وه رنه گرتن و بی ده
 نگی پاراست و ب کيشه کا نافخويا عيراقی ل قه له م ددا ،
 واته ل دویف سياسه تا وان پتر ژهه ر تشته کی به رژه وه
 ندین خو دپاراستن ، جینوسایدو کورد قران بو وانا نه هندا
 گرنگ بوو ، تنی په یوه ندیین وان یین سیاسی و بازرگانی
 دگه ل عيراقی بینه جوت و روژ بو روژ خورت ترو گه شه
 بین . پشته شه ری هه شت سالیی دنافبه را عيراق و ئیران
 بدوماهیک هاتی ل دویف بریارا 598 یا جقاتا ئاسایشا
 نیف ده وله تی ، ئه مه ریکا دگوت قیجا شالاوین ئه نفالان
 بو سه ر کوردان و ده قه ریین وان ناهین کرن و دی هین را
 وه ستاندن ، لی دگه ل را وه ستیانانا شه ری هه شت سالیی
 عيراقی به ری هه می هیزو جه بلخانه و موشه ک و
 سوپایی خویی زه به لاح دانه ده ف را به هدینان ، روژناما
 نیویورک تایمز دراپورته کا خودا به لاکریه کو قوناغا ئه
 نفالان ده قه را به هدینان مه زنترین قوناغا ئه نفالان بویه و
 له شکه ره کئی مه زن پشکداری تیدا کریه و عيراقی نیازه و
 لبه ره دوماهیی ب کیشا کوردی بده ت و خو ژقی کیشی ته

نا بکه ت ، دیسان ئاماژہ دایہ کو بہزاران لہ شکہ ر
 پیشکداری دقئ پروسئ دا کریہ و کارہ ساتین مہ زن ل
 پشت خو ہیلاینه و نیژیکی 60 ہزار وہ لاتیئن سفیل
 شیاینہ خو رزگار بکہ ن و پہ نایی ببه ن بو ناف ئاخا تورکیا
 ، دیسان دیارکریہ کو دہ سہہ لاتدارین تورکیا راستی قہ
 شارتینہ و ناہیلن چاقدیرن نیف نہ تہ وی و روژنامہ نفیس
 بچنہ دناف قی خہ لکئ لئ قہ ومایی دا کہ زوربہ یاوان
 بریندارین چہ کئ کیمیایی نہ ، لئ پشتی ہژمارہ کا مہ زن
 یا پہ نابہ را بہ رده وام چوینہ دناف ئاخا واندا و ژدہ ستئ
 وان دہ رکہ فت و نہ شیان کونترولی لسہ ررہ وشئ بکہ ن
 ، زانین ئیدی قئ مہ سہ لئ رہ ہہ ندین نیف نہ تہ وہ یی
 بخو قہ گرتن ، ژلایہ ک دیقہ ئہ قان ئاوارہ و پہ نابہ ران یا
 سایشا نیشتمانی یا تورکیا ئیخستہ دمہ ترسیئ دا کو
 تورکیا ئہ ندامہ دقولپا ناتو دا و دوست و ہہ قپہ یمانا ئہ
 مہ ریکا یہ .ل کانینا دووئ سالا 1989 وہ لاتیئن ئہ مہ ریکا
 و فرہ نسا کونفرانسہ ک ل پاریس گرئدا بو قہ دہ غہ کرنا
 چہ کئ کیمیایی، دقئ کونفرانسی دا 149 وہ لات
 دپشکداربون، ہہ میان پا بہ ندیا خو دیروتوکولا جنیف
 دوپاتکرن ، لئ مخابن دکونفرانسی دا بہ حسئ بکار ئینانا
 کیمیا بارانا کوردان و پیشیلکاریئن عیراقئ نہ ہات کرن ،

سه ره رای کو شانده کئی کوردان دئی کونفرانسی دا
دیشکداربون لی که سی گوهداریا راپورت و گازندین فی
شانه ی نه کرن، بریارا دوماهیا کونفرانسی چ به حسئی
رژیمای عیراقی نه هات کرن تنی به حسئی ده وله تا لیبیا هات
کرن کو لیبیا عومبارا کیمیایی یه . مه سه لا کورد ل نه مه
ریکا واته دکونگریسی دا چ جار به حس لسه ر نه دهات
کرن ، هه تا روژا کیمیا بارانکرنا هه له بچه ژنوی به حس
هاته کرن و نه ف کاره ساته شه رمه زارکر و عیراق ژنوی
تاوانبارکر ، لی مخابن چ بریارین وه کو پیدئی ده رنه که
فتن تنی رسواکرن بو . ل 2 / 8 / 1990 پشتی عیراق چویه
دکویتی دا و داگیر کری ژنوی نه مه ریکا ئابلوقا ئابوری دانا
سه ر عیراقی ، پشتی 10 سالان ل سه ر نه نفال و کیمیا
بارانا ژنوی بو جارای ئیکئی ل 1998 / 3 / 16 وه زاره تا ده
رقه یا نه مریکا ب فه رمی راگه هاند کو عیراقی هه له بچه
یا کیمیا بارانکری.

دادگه‌ها بلندا تاوانین عیراقی و سیداره‌دانا

تاوانبار و نه‌جامده‌رین نه‌نفلان

دهم‌میر چوار و چاریکه‌ک بوو ، ل روژا 2005/5/1 زه‌نگا تله‌فونا من لیدا ، لی دنیرم ژماره‌ک بیانی یه و ب هیلا ئاسیاسیل دکه‌ت ، پشتی من راگری ئیکسه‌ر گوت (انت اخ علی من دهوک) ، من گوتی (نعم تفضل انا بخدتکم) گوت نه‌ز دادوهر راید جو‌حی مه ژ دادگه‌ها بلندا تاوانین عیراقی

ل به غدا و سهرپهرشتی دوسیا نه نفالانم ، قان روژا دی سهره دانا پاریزگه ها دهوك كه م چه ز دكه ين جه نابی هه وه هاریکاریا مه بکه تن چنکو وه کو مه زانی هوین خه مخوری نه فی که یسی نه و پسیور و شاره زانه دفی بواری دا، من ژی ژلایی خوقه گوئی د خزمه تا هه وه دامه .

روژا 2005/5/6 شاندي دادگه ها بلندا تاوانين عيراقی ب سهروکاتیا دادوهر رايد جوحی و دگهل داواکاری گشتی (منقد ال فرعون) ، و چند دادوهر و پاریزهر گه هشتنه باژیری دهوك و ل ئوتیلا ژیان ل پیشوازیان وان دا بوین ، پشتی کومبونهك دوو قولى دناقبهرا شاندي ناقبری و شاندي پاریزگه ها دهوك كو پیکهاتی بون ژ کاک رزگار که مه کی وه کو نه ندامی لقا 1 یا پارتی و مه وه کو علی بهندی بهرپرسی سه نته ری نه نفالان و ته یار گهرماقی وه کو ریقه بهری ریقه بهریا مافی مروقی ل دهوکی هاته پیکئینان ، ب هه می شیانین خوقه مه پشته قانیا کاری شاندي به غدا کر بو ئاسانکاریا کاری وان و پتر ژ حه فته کی نه ف شانده مانه ل باژیری دهوکی و مه پیکه سهره دانا چه ندین گوند و ده قهرین که فینه بهر شالوین نه نفالان و کیمیا بارانان ل سنوری پاریزگه ها دهوك کرن ، وه کو ده قه را بهری گاره ی ، گوندي وه رمیلی، تویکا، برجینی، کوریمی ، نه قه وهك نموونه ، دیسان ئاماده کرن و به ره فکرنا چه ندین شاهد حال و شکایه تکاران، ژلایی خوقه شاندي به غدا خوشحالیا خو دهربری و ئامازه دا کو کاره کی باش ل دهوك نه نجام دا

و هندهك گروهه بدهست كهفتن كو نه د باوهريا وان دا بوون .

پشتی قه گه ریاین بو به غدا و پشتی پتر ژ ساله کی ژ قوناغا قه کولینی داخوآزا ئاماده کرنا وان شاهد حال و شکایه تکاران کر ، کو هژمارا وان نیژیکی (9) که سان بوون ل ده قهرین جودا جودا یین پاریزگه ها دهوک ، ئەف که سانه هاتنه هنارتن بو به غدا پشتی ئەم دگهل کومبوین ل باره گایی سه نته ری ئەنفالان کو دقیت زور د هشیاربن ژلایی یاسایی قه ، واته چ ب چاقین خو دیتینه بو دادگه هی قه گیرن .

دوسیا ئەنفالان (61) روینشتنا قه کیشا ، روینشتا ئیکی ل 2006/8/21 ده سپیکر، تاوانبار د قه فه سا گونه هباریی دا ل نیقا دادگه ها بلندا تاوانان دا ، نه شیان به ره قانیی ژخو بکه ن چنکو هه می گروهه و به لگه و دوکیومینت و شاهد حال زور یین ب هیژ بوون ، به ره ه قیه کا باش بو دوسیا ئەنفالان هات بو کرن ، ل گه له ک روینشتنان ئەم بخو ئاماده ببوین ، سه دام و دارو دهسته کین وی تاوانبار بوون ل سه ر چه ندین دوسیان ژوانا ، ئەنفال - بارزانیان - فه یلیان - هه له بچه - سه ره لدانا 1991 - قه سا بخانا سلیمانیی ل سالا 1963 و کومکوژیا گوندی سوریا و ده کان ل سالا 1969 ل دهوک و چه ندین کوشتارین دیتر، لی ئەم ب هیشی و ئومید بوین کو سه دام و علی کیمیاوی و دارودهسته کین وی ل

ده مهك نيزيك دى ل سهر ئه قان باده كان ئين سیداره دان ،
 مخابن سه دام ل سهر كه يسا دوجیل ل روژا 2006/12/30
 هاته سیداره دان و هیشتا ئه ف دوسیین ل سهری مه ئاماژه
 پی دای بداوی نه هات بوون ، ئه قه ژی غه دره کا سور و
 سور بو ده سهه لاتا عیراقا فیدرال دهرحق ملله تی کورد
 کری و کاره سات و مه رگه ساتین ب سهری ملله تی کورد
 هاتین ل بهرچاف وهرنه گرتن ، ئه قه ژی گروقه یه کو هه می
 ده سهه لاتداریین ل عیراقی ده سهه لات دکه قیته ده ست نیه تا
 وان هه مبه ر خه لکی کوردستانی و ملله تی کورد زوری
 خرابه و ئه گه ر ده لیقه بو وانا بیته روخساندن دى ئه نفال
 ئه نفالان ل ملله تی کورد راکهن ، چنکو په یاما هه میان ئیکه
 و ریبازا وان یا شوفینی په یاما عروبه تی یه ، هه ر دگه ل
 نه مانا رژیما سه دامی ل روژا 2003/4/9 ، دادگه ها بلندا
 تاوانین عیراقی هاته دامه زراندن ، یاسا ژماره (1) یا ئه قی
 دادگه هی (المحکمه الجنائیه العراقیه المختصه بالجرائم
 ضد الانسانیه) هاته ده ریخستن ، چه ندین مه زنه بهرپرستی
 حیزبا به عسا ژناقچویی هاتنه گرتن ، و ل دادگه هی
 ئاماده کرن ، دناق قه فه سا گونه هباریی دا ، سه دام حسین ،
 علی حسن مجید (علی کیمیاوی) ، سلتان هاشم ، علی
 حسین رشید ، فه رحان موتله ک جبور ، سابیر دوری ،
 سزایی سیداره دانی بو وانا هاته ده ریخستن ل دور ئه نجام
 دانا تاوانا جینوساید ، تاوانا دژی مروقایه تی و تاوانین
 شه ری د ئه نفالان دا ، فه رحان موتله ک و سابیر دوری تنی

بو هه تا هه تا یی بریارا سزای بو دەرچوو، تا هر عانی ژی بی سویچ دەرچوو، واته چ ل سهر نه بوو .

هه مان دادگه ه پستی چند روژان لیسته کادی یا ناقین (429) تاوانباران دهریخستن دهست دگه ل تاوانا نه نفالان داههین ، ژوانا تاوانبارین کورد وهکو موسته شارین فهوجا و بهرپرستین ئیستخباراتی وهکو ئامر مه فرزه ،

داخواز کر بهینه گرتن و بهینه هنارتن بو به غدا ، هر چه نده ل ده می سهرهدانی ژلایی به ره ی کوردستانی فه لیبورین بو وانا هاته دهریخستن داکو خوین ئیدی دناق ملله تی کورد دا نه ئیته ریتن و بهرپه ره ک نوی و سپی بهیته فه کرن ، دیسان لیسته کا دی یا ناقین تاوانبارین کورد یین موسته شاران (258) ناک دناق ئه فی لیستی دا بوون هاتنه داخواز کرن و بهینه هنارتن بو به غدا ، لی ئه ف لیستا دووی یا تایبه ت بو ب موسته شاران فه یین پشکداری د ئوپاراسیونین ئه نفالان دا کرین ، گه له ک موسته شار دژیانی دا نه ماینه ، گه له ک ژ موسته شاران ئه وین پشکداری د ئوپاراسیونین ئه نفالان دا کرین و روله کی کاریگهر و بهرچاق هه ی ناقین وانا د ئه فی لیستی دا نه بوون ، ئه ف چه نده ژی بو جهی نه رازیبونا 95% یا خه لکی کوردستانی کو تا نوکه ئه ف تاوانبار و ئه نفالچی و ئه نجامدهرین ئه نفالان ئازادانه دگهرن و گه له ک ژوانا بوینه خودان دهسه لات و بهرپرستی وهرگرتینه .

دادگه‌ها بلندا تاوانین عیراقی هاتیه دامه‌زراندن ژبو دادگه‌هکرن و سزادانا تاوانبارین حیزبا به‌عسا ژناقجویی ل سهر وان تاوانین دهرحەق خەلکی عیراقی ب گشتی و کوردستانی ب تایبەتی کرین ، ئەف دادگه‌هە ژلایین هاتیه‌دامه‌زراندن CPA. دەسه‌لاتا کاتی ، هیزین هه‌قیه‌یمانان

ل دویف ماددی (43) یاسایین لاهای سالا 1907، ل دویف ماددی (64) ریکه‌فتناما سالا 1949 یا جنیف بو پاراستنا خەلکی مه‌ده‌نی و بریارا ژماره 1483 یا ئەنجومه‌نا ئاسایشی ماف هه‌یه دەستکاریی دیاسایین عیراقی دا بکه‌تن .

ژبه‌ر هندی ئەنجومه‌نی دەسه‌لاتی (مجلس الحکم) ، یاسا ژماره (1) ، دادگه‌ها بلندا تاوانین عیراقی CPA تاوانین دژی مروقایه‌تی بریار دا ل روژا 2003/12/10 ب فه‌رمانا ژماره 48 یا تایبەت ب ئیمزا پول بریمه‌ری، لی پستی چه‌نده‌کی ب بریارا ژماره 10 ل 2005/10/18 ئەف یاسایه هاته هه‌لوه‌شاندن و شوینا وی دادگه‌ها بلندا تاوانین عیراقی هاته دامه‌زراندن ، ل دویف یاسا ئەفی دادگه‌هی یا ژماره (10) تایبەت ب جینوسایدی و تاوانین دژی مروقایه‌تی هاتین کرن دقیت ئەف تاوانه دناقبه‌را 1968/7/17 --- 2003/5/1 هاتبنه ئەنجام دان .

ههروهکی مه ئاماژه پێ دای کو رژێما سه دامی ل
2003/4/9 هاته ژناقبرن ، ل 2003/5/22 ئه نجومه نئی
ئاسایشا نه ته وین ئیکگری بریارا ژماره 23/1483
دهریخست ، ل دویف ئه فی بریار و یاسا نیف دهوله تی
دان ب بهرپرساتیا پیگیرین ئه مه ریکا و بریتانیا یا دای
وه کو دوو دهوله تین داگیرکه ر ، ل ژیر ئیک سه رکرداتیا
کاربکه ن CPA. ئیکگری دگه ل نوینه ری تایبه تی نه ته وین
ئیکگری بو پیکئینانا ئیداره یه کا عیراقی یا کاتی ، یا
ئینتیقالی ، ئانکو فه گوهاستی ، که عیراقی بخو ئه فی
ئیداری بریقه بهن هه تا گه لی عیراقی بخو حکومه ته کی ب
دامه زرینیت و بیت. ژلایی نیف دهوله تی فه یا مه شروع
بیت و دانی ب ئه فی حکومه تی بکه ن ، ل ژیر سیبه را CPA.

ل چه ندین وه لاتان تاوان هاتینه ئه نجام دان و ئه نجام
دهرین ئه فان تاوانان ژلایی دادگه هین نیف دهوله تی فه
هاتینه دادگه هکرن و سزادان ، بو نموونه ، پشتی سالیین
نوتان دا ئه نجومه نئی ئاسایشا نه ته وین ئیکگری دوو
دادگه ه دامه زراندن ، ژوانا دادگه ها نیف دهوله تی تایبه تی
بو تاوانبارین یوکوسلاقی ل دویف بریارا 808 ل
1993/2/22 و دادگه ها نیف دهوله تی تایبه تی بو رواندا ل
دویف بریارا ژماره 955 ل 1994/11/8 ، بو دادگه هکرنا
وان که سانین پیشیلکاری ده رحه ق یاسا نیف دهوله تی کرین
و تاوان ده رحه ق مروقایه تی ئه نجام داین .

ب دیتنا مه دقیابا سهرانین رژیما به عسا ژناقچویی ل
هه مان دادگههین نیف نه ته وهیی هات بان دادگه هکرن و
سزادان، لی ئەف چهنده نه هات کرن، ئەوژی ژبه ر چهند
ئه گه رکان، ژوانا دهستین گه له ک وهلاتین زلهیز دگه ل رژیما
سه دامی و تاوانین وی هه بون، بو نموونه (207)
کومپانیین چیکرنا چه کین قه دهغه کری ، چنکو گه له ک
وهلاتین ئەو روپی و ئەمه ریکا بخوژی پشکداری د ئەقی
پروژهی دا هه بون ، هاریکار و پالشتین سه دامی و رژیما
وی بوون، ژبه ر هندی په نا نه بر بو دادگه هکرن تاوانبارین
عیراقی ل دادگه ها لاهی.

دادگه ها بلندا تاوانین عیراقی، دادگه هه کا شه رعیه، ل
دویف یاسایا هاتیه دامه زراندن، سه ره رای گه له ک جارن
پیشیلکاری کرینه ل سه ر مافین گه ل و نه ته وا کورد ، نوکه
ژی ب دادگه ها فیدرالی دهیت نیاسین و گه له ک دادوه رین
کورد رول د ئەقی دادگه هی دا هه یه .

خه مساریا ده سهه لاتی هه مبه ر ئا فره تا پاشمایا ئه نفالان

دهمی به حسی ئه نفالئ دکهین ، راسته وخو دیمه نین
کومکوژیئ و ویرانکرن وسوتنا گوندان دهینه پیش چاف،
گرگرا فروکان و حرحرو قه بخازیا جاش و موسته شاران
دهینه بیر ، قیژیین زاروکان و هه وارین ئا فره ت و دایکین
جه گهر کوزری دناف که لها میراتا نزارکی ونوگره سه لمان
دگوهان داده نگ قه ددهن ، مرن ، ئه شکه نجه، قرکرن، بیهنا
خه ردهل و سیانیدی وه کو فلاش باگ دهینه پیش چاف .

دهما من گوہ ل پہیقا ئه نفال دبیت تورہی دہرونی من
دگریت ، وی دەمی من دقیت تولقہ کرنی بکہم ، ئه و
کہ سائین ئه ف کارہ ساتہ ب سہری مہ ئینای ، من دقیت ب
ئہ فان دەستان بکوژم و ہنج ہنج بکہم ، چنکو ئہ وان کہس
وکارین مہ تالان کرن و بہرزہ کرن .

کارہ ساتا ئہ نفالان بارودوخہ کی دہرونی ئینا پیش کہ
مروف ہست بوئی چہندی بکہت ژ ہمی مافین مروقی
بیبہ ہرہ و دژیانا خودا ہہری ب گومان بیت ، چ ہوکار بون
ئہ ف مہرگہ ساتہ ب سہری مہ کوردان ئینای ، گوئہا مہ
چبو ، بوچی کوردان بخو وہکو ئہ نفالچی پشکداری دق
پروژی کومکوژیی داکر ، بوچی بہرگریا دہرونی یا
تاکہ کہسی پاشمایئ ئہ نفالان ہہری کارہ و ئالوزہ ، مہ زاتیا
ئہ فی کارہ سات و تاوانا ہندا مہ زن ناقہ گہریت ژبو ہندی
کو ہژمارہ کا مہ زن یا مروقان ہاتینہ بی سہروشوینکرن ،
بہ لکو ژ ئہ گہری شیوازی درندایہ تیا نہ مروقانہ ل دویف
پلان و بہرنامہ ک دارشتی بو نہ ہیلانا مروقان و ژناقبرنا
ژینگہ و شارستانیہ تیا مروقایہ تی بویہ ، ئہ ف چہندہ
بوینہ ہوکاری شوینوارین دہرونی و جقاکی و ئابووری ل
دویف خو ہیلاین و مہ زنتین برین دناخ و لەشی مروقی
کوردان قہ کرین ، کومہ لگہا کوردی تہراو بہرا کر و پھیسکا
خیزانا کوردی ہلہوشاند .

ئەنفال زاراڤەكە ژلايى دوزمان قە ھاتىە پىناسەكرن ، لى
 ۋەكو كورددقئت زاراڤى جىنوسايد يان ژى كورد قران يان
 ژى كومكوژى ۋەكو زاراڤ بكاربىنيت ، چنكو ئەنفال
 سورەتەكە دقورئانا پىروز دا ، رژىما بەعس ھەمبەر نەتەوا
 كورد بكارئىناى ، واتە رژىم يا شەرى دگەل كافرو بى
 باوھران دكەت ، ل دويف ئەقى زاراڤى باوھرى بو جىھانا
 عەرەبى و ئىسلامى و جقاكى ئىف نەتەوھى پەيدا دكەت
 كە كورد كافرن ، ژبەر ھندى ھەلەكا مەزنە كو زاراڤى
 ئەنفال بكاربىنيت ، ھەر چەندە يى كەفتىە سەر ئەزمان و
 زارى مە ، چنكو كومكوژىە و دچىتە دخانا جىنوسايدى دا
 ، راستە د ئوپەراسيونى ئەنفالان دا پتر 182 ھزار مروقى،
 كورد و كوردستانى بونە قوربانى و دگورين بكوم دا بن
 ئاخكرن ، لى قوربانين ئەنفالان ئەقە بتنى نەبون ، بەلكو
 ۋەكو ئەوین ۋەكو پاشمايى و قەريژا ئەنفالان ماين ۋەكو
 ئەنفال بوى ، ئەژى بوينە قوربانى و تا نوکە كارتىكرين
 ئەنفالان لسەر ژيانا وان كرينە ، تايبەت دبواری دەرولى و
 جقاكى دا ، ب ديتنا من ئەنفال كرىارەكە ب دەھان سالىن
 دىتر شوينواريں خو دى لسەر خيزان و جقاكى كوردى
 ھەبىت و كارتىكرين وى دى ھەر بەرھەمدار بن و ب
 ساناھى ساريژنابن .

دبىت ب سەدان پەرتوك لسەر كارەساتا ئەنفالان و
 كاريگەريين وى ھاتبەنە نقيسين، ب ھزاران قەكولين يين
 ئەكادىمى و زانستى لسەر ھاتبەنە ئەنجام دان، چەندىن

کونفرانس لسهر هاتبنه کرن ، لی دهرهقی ئەقی تاوانا
هنده مهزن دهرنه کهفتینه و مافی وی ب دروستاهی
نه دایی و ههمی بی ئەنجام بوینه ، چنکو ئەم نهشیاینه
ئەقی کاره ساتی نیف نه ته وهی بکهین ، ب جینوساید
بدهینه نیاسین بو جیهانا ژدهرقه ، نهشیاینه وهکو پیدقی
لوبیه کی وهکو لوبیی ئیسرائیل دروست بکهین ، چنکو
ئەگر ئەم ئەنفالان بهراورد دگهل هولو کوست بکهین ، دی
بینین دئیک بهرگ دا، ب ئیک شیوه، بو ئیک ئارمانج هاتینه
ئەنجام دان ، واته سه دام و رژیم به عسا ژناقجویی مفایه ک
مهزن ژ سیاسه تا خویناوی یا نازیان دیتیه .

ئەنفال ب قهباری خو یی هندی مهزن قه دشین ئامازه پی
بکهین کو دیاردهیه کا جقاکی و ئابووری و دهرونی یه ،
کارتیکرین مهزن لسهر جقاک و خیزانا کوردی و تاکه کهسی
پاشمای ئەنفالان کرینه و پشت خو هیلاینه ، تایبهت بو
ئافرهتا کورد ، پشتی هه قزینی وی ژئ هاتیه دویرکرن و
بتنی مای ، ژنوی ئەرکه کی مهزن کهفتیه سهر ملان و
خیزانه کا ویرانگری ژروی ئابووری و جقاکی و دهرونی قه
سهر ژنوی دروست بکهت ، دناق خیزانی دا ژنوی رولی
دایکی و بابی بو پهروه رده کرنا زاروکین خو بینیت،
زیده باری دیمه نین ئەشکهنجی دناق کهلهین مرنی دا، مینا
که لها نزارکی و توپزاوه و نوگره سه لمان و سه ربازگه ها
سه لامیی دهینه پیش چاف و جنیق قی دکه قن ، سه ره رای
ئەقان بویه ران و مهرگه ساتان ئافرهتا پاشمایا ئەنفالان هزر

دکھت خیزانه کا ساخلم لسهر بنیاتهك موکوم ئاڤا بکھت ،
 ژبهر کو خیزان بنه مایه کی موکومه بو سیسته می جفاکی
 یاکو ئه و تیدا دژیت بو بلانص راگرتنا دابو نه ریتان کو
 ساله ها ساله بویه قوریانی ئه فان دابو نه ریتین عه شیرهت
 گیریی دناڤ دا دنالیت ، چنکول دو یف بنه مایئ سیسته می
 عه شیره تی زهلامی پتر دناڤ کومه لگه هی ریژا هه ی و
 خودان بریار و ده سهه لاته هه مبه ر ئافره تی ، لی خاله کا
 هه ره بالکیش دقیت ژبیر نه کهین که گه له ک گه ریده و
 قه کوله ریڻ بیانی ب باشی په سنا ئافره تا کورد و خوراگریا
 وئ و رولی وئ یاگری دناڤ کومه لگه ها کورده واری دا
 سه ره رای وان بارودوخین سهخت دناڤ کومه لگه ها
 گوندنشین دا دژیت ، چنکو سیسته می عه شیره تی لسهر
 زاله پتر ژ ئافره تا باژیران، ئافره ت د کومه لگه هی دا وه کو
 تو یژه کا سه ره کی رولی خو د ئاڤا کرنا کومه لگه هی دا دیتیه
 و هه بونا خو هه یه ، گه له ک ئه رکین گران لسهر ملانه
 سه ره رای رولی وئ وه کو ئافره ت گه له ک جارن ب رولی
 زهلامی ژی رادبیت دناڤ کومه لگه ها کورده واری دا ،
 سه ره رای گه له ک ئاسته نگ بو هاتینه پیش ژ داهینانی بیته
 دابرین ، لی ئافره تا کورد ژ گه له ک ئافره ت و وه لاتین دپتر
 یین روژه لاتا ناقین ئازا و پیشکه فتیره تایبه ت دبواری
 حوکمرانیی دا ، ب شیوه ک گستی ئافره تا گوندان وه کو
 یه که یه کا ئالوزتره ژ رویی پیکهاتی قه به راورد دگهل
 خیزانا باژیران .

ئافرهتا گوندان پتر ژ ئافرهتا باژیران یا بهرهم داره
 دهه می بواران دا ، تایهت بو زیده کرنا نفشی ، دلسوزی و
 وهفاداریا وی ژ پتره بو ئاخ و وهلات و خیزانا وی پتر ژ یا
 باژیران سهره رای پتر ئهرك و فهрман سهر دهینه سه پاندن
 ژ بهر هندی ئافرهتا گوندان پتر ژ یا باژیران جقاك ناستره ب
 دابو نه ریتین جقاکی فه هاتیه گریدان ، ئافرهتا پاشمایا
 ئه نفالان ههردهم دناخی خودا دکه لیت، دیمه نین ئه نفالان
 پیش چاف ناچن، دهرونی وی ههری ئالوز و ناجیگیره،
 دیمه نین فه گوهاستنا وان ب ترومبیلین زیلین لهشکهری ژ
 دهقه رین ئه نفال بوی تاگه هاندینه که لهین مرنی و ئه وان
 دهرده سهری و نه خوشیین وان چهند روژان بوراندین
 پاشی بو ستری مشکین جهژنه کان و گرده چال و
 بهرحیستر ل دهشتا بهرانه تی بو ماوی پتر ژ دوو سالان
 ژبیر ناچن ، دیمه نین هیرشین جاش و لهشکهری بو سهر
 گوند و دهقه رین وانا و سوتنا گوندان و خانی و ئاقاهیین
 وانا ژ پیش چاف ناچن ، دیمه نین تالانکرنا مال و سامانی
 وان ژلایی جاش و سهربازا فه ههرا پیش چا فه و کرین قی
 دکه فن .

چه لیمه ژنه کا 65 سالی یه ، پاشمایا ئه نفالانه ، هه قژین و
 دوو کورین وی دبئ سهروشوینن ، سهرهاتیا خو بومه
 فه گیرا و گوت ، ده می ئه م دوریچ کرین و ل چیایی
 مه تینی و بزلیین لهشکهری ئیناینه که لها نزارکی ، چهند
 سیخور هاتنه دنا ف مه دا ، ب چه یزه رانا دنا ف مه که فتن

ئەم ھەمى ئەشكەنجە داين ، ناسنامە و ھەمى تىشتىن دگەل مەدا ژمە ستاندن وەكو رىستكىن زىرى زورى ژمە وەردگرتن ، زەلامىن مە ل سەر زكى را رادخراندن ، ب كوچىن كەلھى قە گرېددان ، ب بلوكا چوكىن وان و سەرى وان ھەرشاندن ، د درىژە ئاخافتنا خودا ھەلېما دىپىزىت دەمى ئەم قەگوھاستىنە سەربازگەھا سەلامىي ل ژىريا مىسل ، بو ماوي نىزىكى ھەفتىھكى لوپرى ماين ، نەخوشترىن روژىن ژيانامن ئەو چەند روژە بون من ل سەلامىي بوراندىن .

ل دويف وي ئامارا مە ئەنجام داى وە فورمەك لسەر ھژمارەكا ئافرەتىن پاشمايىن ئەنفالان ل سنورى پارىزگەھا دھوك بەلاقىرى دياربو 70% توشى بى ئومىدىي و بى باوھرىي بوينە و دەروني وان تىك چويە ، لى ھەردەم ملکہ چى ياسا و رىسىن كەلتورى جقاكى كوردەواری بوينە ، پىخەمەت قى چەندى ھەردەم قوربانى داينە و توشى گرفتىن جقاكى و خىزانى و ئابوورى و دەرونى بوينە و ژى دەرباز نەبويە تايبەت پىشتى ئەنفالان گەلەك رویدانىن دىتر دىتىن چ وەكو شەرىن نافخويى و شەرىن برا كوژىي و شەرى تىرورستىن داعش و قەيرانىن دارايى ، ئەقە ھەمى بوينە بارگرانى لسەر ملين وي ، ئەقە ھەمى ھوکارن بو ھەلوەشاندىن و ژىك قەقەتاندنا خىزانا كوردى و كارتىكرن لسەر ژيانا ئافرەتا پاشمايىن ئەنفالان كرىنە ياکو مەنگەنىن ژىن و ژيارا وي كەفتىنە دەست و يا بى دەست ھەلاتە ،

ئەقە ژى دبىتە ئەركەك بو دەسھەلاتى كو ژىن و ژيارا پاشمايىن ئەنزالان باش بكت، خزمەت گوزاريان بو دابىن بكتن، چنكو دەسھەلات بەرپرسا ئىكى يە بو دابىنكرنا خزمەت گوزاريان بو ئەقى توئىژى ، لى ب مخابنى قە دەسھەلات دقان 32 سالان دا نەشايە وەكو پىدقى كيشە و گرفتىن ئەقى توئىژى چارەسەر بكت ، بەلكو سال بو سال يىن دەينە ژبىركرن و پشت گوه ھاقتىن ، تنى ل ساليادا وەكو نەرىتەك ژ نەچارى دەينە بىر ، لى ھەمبەر مافىن وانا خەمسار و كەمتەر خەمە.

به لگه و دکیومیٲنت

الحزب البعث العربي الاشتراكي
التنظيم العراقي
قيادة مكتب تنظيم الشمال

اممة عربية واحدة
ذات رسالة خالدة

ال:

- ٢ -

- ٠٤ بحسب ذلك زعمي المواشي ضمن هذه المناطق .
- ٠٥ على القوة العسكرية كي ضمن قاطعه قتل أي انسان أو حيوان يحتاج. ضمن هذه المناطق وتعتبر محرمة تحريما كاملا .

- ٠٦ ببلد الفصيلين بترجمهم الى المجعات بهذا القرار وتحملون مسؤولية مخالفتهم له .
- ٠٧ الاموال والتمس حرمة من أمن اخصائهم مع التقدير .
- ٠٨ بدعم للجهدة والفضل .

الرفيق

علي حسن المجيد
أمين سر قيادة مكتب تنظيم الشمال

حزب البعث العربي الاشتراكي
قيادة نبعة حرسك
قيادة فرقة العمادية

امعة مربية واحده
ذات رساله خالده

العدد / ٤ / ١٦٩٢
التاريخ / ١٩٨٧ / ٩ / ٩

الى / كافة المنظمات الحزبية
م / برقية سرية فورية

تحية وثافية :-

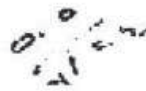
كتاب قيادة الشعبة المرقم ٢٥٨٦/٤ فيسبني ١٩٨٧/٩/٩
المعطوف على برقية قيادة فرع دمشق المرقم ٧٥٧١/٤ فيسبني ١٩٨٧/٩/٩
وهنا على ماجاء برقية سورية وفورية المرقم ٤٢٥ فيسبني ١٩٨٧/٩/٧ والصادره من قيادة مكتب تنظيم
الشمال مكتب السكرتارية المتضمن ما يلي في ضوء مادانا في الاجتماع الذي انعقد بتاريخ ١٩٨٧/٩/٦
وتراؤسه الرفيق المناضل علي حسن المجيد أهني سر مكتب تنظيم الشمال وحضره محافظوا ومسؤولوا الحزب
في منطقة الشماله تنسب ما يلي :-
١- تقوم اللجان الامنية في محافظات الشماله بتقديم جرد بعوائل المخربين على ان يجرى خلال الفتره من
١٩٨٧/٩/٦ الى ١٩٨٧/٩/١٥ ويشارف سوريا لانتها من الجرد بتحويل تلك العوائل الى مناطق تواجد
ذويهم من المخربين عدى الذكور منهم بين (سن - ١٢ داخل الى سن ٥٠ داخل) فيتم حجزهم
ويستثنى من هذه الاجراءات العوائل التي لها شهداء او مفقودن او اسرى او عسكريين او قاطنون في
افواج الدفاع الوطني ففي هذه الحالة يتم تحويل (الام) فقط الى جانب ايتها المخيب *
٢- يشار بمقيد ندوات جماهيرية واجتماعات الادارية يجرى خلال الحديث عن اهمية التعداد السكاني العام
الذي تصورا اجرائه في ١٧ / ١٠ / ١٩٨٧ او يؤكد على اشراج ان من لا يشارك في العملية بدون مذر مشرع
يفقد عرفيته كما سيعتبر من الممارسين من الجيش ويطبق بحقه قرار مجلس قيادة الثورة المرقم ٦٧٧
في ١٩٨٧/٧/٢٦ *
٣- لا تقبل عودة النادمين من المخربين بدون اسلحتهم اعتبارا من ١٩٨٧/٩/٦ الى ١٩٨٧/١٠/١٧
وبعد ١٩٨٧/١٠/١٧ لا تقبل عودتهم حتى وان جلبوا اسلحتهم *
للتفضل بالاطلاع واتخاذ مايلهم واعلامنا بالسرعه مع التقدير

ودتم للفضال ...

الرفيق

طالب عبد الحرك كاظم
أهني سر قيادة فرقة العمادية

امّة عربية واحدة
ذات رسالة خالدة

حزب البعث العربي الاشتراكي

قطر المراتي

قيادة مكتب تنظيم الشمال

((سرى وشخصي))

عدد / ٥٠٨٤ (مكتب المكاتبة)

تاريخ ١٩٥٧ / ٤ / ١٠

الذ: قيادة القيادة الاولى

م / لندام جريون

مخية رفاتية

كتابكم السرى والشخصي ٣٥٢ نسختي ١١٨٧/٧/٨

على الوثيق المناضل علي حسن الجيد - سرافق مكتب تنظيم الشمال على طابعه

• كتابكم املاء مايلي

(ليس لدينا اعتراض على قطع رؤوس العذبة ولكن كان الافضل ارسالهم السرى

الامين للتحقيق مسج ايضا " علما يوجد بين لديهم امرا " اخرى يتفاد

بها قبل اعدامهم)

يرجى الاطلاع ... مع التقدير

طاهر توفيق
مكتبة لجنة شؤون الشمال

نسخة هذه السرى /

قيادة فرع الرشيد العسكري

مدينة الاستخبارات العسكرية العامة

كتاب القيادة املاء • يرجى الاطلاع

مع التقدير

من/ مدير مخازن الصويرة

إلى/ رئيس (وحدة المجازر البشرية)

رداً على كتابكم المرقم ٢٤٣ /ج/ ١٥ في ١٩٩٠/٧/٦

الموقع من قبل العميد حاتم عبدالله صكر عضو اللجنة المشرفة لفريق عملية (مزدوج ٢٤) والمخول من قبل السيد مدير الأمن وعدد من موظفي الأبحاث العلمية التابعين للاستخبارات العسكرية، نرسل لكم الوجبة الثالثة من المخربين البالغ عددهم ثمانمائة وخمسون وبالارقام التسلسلية، أتمنى لكم النجاح والموفقية لاتخاذ هذا المشروع للحزب والأمة.

أخوك الأمين

د. عبدالجبار أحمد الزبيدي

مدير مخازن الصويرة

١٩٩٠/٧/٢٧

إلى/ مدير الأمن العام في بغداد

م/ المسؤولين في (وحدة المجازر البشرية)

تحية الكفاح في سبيل العراق...أما بعد

وصلتنا قبل مدة الوجبة الثالثة من المخربين والذين بلغ عددهم لحد الآن (٢٤٠٠) ألفين واربعمائة..ان الكمية المطلوبة من الدم لنجاح عملية مزدوج ٢٤ ينقصها الكثير، يجب إرسال الوجبة الرابع بأسرع ما يمكن لأن القيادة العامة تنتظر النتيجة الحتمية. يجب اتخاذ كل التدابير اللازمة ومراقبة السواق والضباط الذين يقومون بنقلهم من جانبكم واحراق كل الوثائق لدى المسؤولين وخاصة الوثائق العلمية والتخلص من كل من لديه معلومات حول عملية مزدوج ٢٤ وخاصة الأكراد.

الدكتور

ه.م.ر.

رئيس اللجنة المشتركة لفريق (١)

م. كيمياوي

في .ج. أ

عضو لجنة فريق (١)

قيادة شعبة دهوك

العدد / ٢ / ٦٠٧

التاريخ / ١٠ / ١٩٨٩

قيادة فرقة :

الى / قيادة فرقة البرجول
م / صلوات ايضا

تحية رفاقية :-

ضيا نزيير الصير جميل علي احمد والذبي
بذلكم نبي سانه قد تم كتابة اسم المرحوم مسعود البارزاني
ضدادا فل مدرس الزاين المتأخر في ليله $\frac{١٠}{٢٢}$ / ١٠ / ١٩٨٩
وفد المحررات والبيوت العرفه والنفقة الكريمة
لما تعلمت بانه الحارس الليلي للمدرسة قد عمل على
مع السيارات ولم يبلغ مدير المدرسة بذلك
للتفكير بالعلم -- ودمتم لله صالحا

الرشيد

محمد فاهو محمد ضيا

١٤١٠ / ١٠ / ١٩٨٩

بسم الله الرحمن الرحيم
سري وشخصي

الشيخ هداية اكرم ماسا جهدي

مستشعر
أمنية قائد زاربي
(الاستخبارات)
العدد ١٠٦٩ / ١٠٠ / ١٩٨٩
الطرح ١٠٠ / ١٠٠ / ١٩٨٩
١٧

١٠ / ١٠

الس / وحدات القاطح (١٠٠٠) /
الموضوع / معاومات

كتاب محافظة اربيل - اللجنة الامنية العنق والشخصي ١٩٨٧ / ١٠ / ١١
والاميل اليها بكتاب قيادة قوات جبهة الفلاح الوطني الخاص والمور والشخصي ١٩٩٠ في ١٨٦ / ١٠ / ١٥
تشير المعلومات المتوفرة لدينا بان المخبين يدخلون المدينة بواسطة اختطافهم في السيارات المحملة
بصناديق الحماطة والمحملة بالجوادر ويمرون من نقاط السيطرة دون تفحص على اساس انها تحوي مواد
زراعية . نرجوا تضاد مايلتم .

الس /
فيساء عبد الوهاب عزت
امير قسطنطين اربيل

اصا / ١٠ / ١٩٨٩
سري وشخصي
١٠ / ١٠ / ١٩٨٩

رسالة	رقم المنشئ	تاريخ الإنشاء
سرية وفورية إلى / وحدة مخازن الصويرة من / وحدة ٥٠١٣ (و.م.ب)	١٧٦	١٩٨٩/٨/٢٨
نرجو إرسال الوجبات الأخرى من المخربين الأكراد بأسرع وقت ممكن لأن العملية مزدوج ٢٤ تحتاج إلى المزيد. لقد وصلتنا لحد الآن وجبات من المخربين والقيادة العامة تريد منا نتائج عملية مزدوج ٢٤ بأسرع وقت ممكن.		
العقيد أمر وحدة ٥٠١٣ ع.ك.ك		

عزوب اليعدت الجديري الاشتراكي
بيادة شعبية سوسنك
بيادة فرقة الحماوية

امة عربية واحدة
ذات رساله خالده

العدد / ٧ / ١٥٦٥
التاريخ / ١٩٨٧ / ٨ / ١٩

الى / كافة المنظمات الحزبية
م / تغيير القومية

عينة وفافية :-

كتاب قيادة الشعب المرقم ٢٢٢٩ / ٧ فسيسي ١٩٨٧ / ٨ / ١٩
المحطوف على كتاب قيادة الفبع المرقم ٦٨٠٧ / ٧ فسيسي ١٩٨٧ / ٨ / ١٥
المضمين الايجاز الى دوائر التجديد كافة ودوائر التسجيل المدني كافة بعدم تمشية المعاملات
بتغيير القومية من الحريسيه الى الكردية واعتماد سجلات التعداد السكاني لعام (١٩٧٧)
فيما يتعلق بالقومية بالنسبة للمنطقة الشماليه

الاشتمال بالاطلاع مع التقدير

ردتكم للخضال ...

أ. ط. الفان
٨ / ٢٥

الأمين
مالك عبد الحرك كاظم
أمين موقية فرقة الحماوية

موقية

مستتر
 أمية ج. في اندفاع النواحي
 الاداره والتعريف
 العدد سن / ١٢٧٨
 التاريخ ١٠ / ١٢ / ١٩٨٦

موزن وشخصي

٢٧٢
 ١٠ / ٢١

اتي / ق ٨٧ / ٢٧ / ١٧ د ولتي
 انموذج / قـــــــــــــــــمـــــــــــــــــل

كتاب مجموع د ولتي / ٥ / موزن شخصي / ٥٧٥ / ٢٧ / ١٦٨٦ / ١٠
 يشمل المستلمين المدرجه اسمائهم اذناه والمعتمدين لوند اكم وذلك لكونهم من
 الهزاتيين استنادا " الي كتاب مجلس قيادة الثورة - لجنة شؤون الشعاع العربي
 والشخصي ٦٧٢٥ في ١٢ - عنوان ١٠٨٦ .
 لور وطلب ذلك لمشاركون انما . كم بعدم قبول صلوح الهزاتيين على ملاك احوالهم
 واتخاذ مايلزم به من الاجراءات .

١٧ د ولتي	٠١ مدي
=	٠٢ عيسى غادق
٢٧ د ولتي	٠٣ فادر خليف
١٧ د ولتي	٠٤ موزه عدلي موزه
=	٠٥ عبد الداني ملحم
٨٧ د ولتي	٠٦ جمال عبد عزيز احمد
=	٠٧ لطفي سعيد سلطان
=	٠٨ عبد الداني احمد
=	٠٩ موزن بلخير محمد امين
=	١٠ مديت امين داني

التعريف
 في / اموزن / ق ٨٧ / ٢٧ / ١٧ د ولتي
 في / اموزن / ق ٨٧ / ٢٧ / ١٧ د ولتي

صحة اتي /
 كانه الاصول / ل. د. م. قبول صلوحهم على انما . كم .
 انسري / للتشهير .

موزن وشخصي

نوع ثاني

مصري

رئاسة الجمهورية

السكرتير

مديرية الأمن الثانية

مديرية أمن مطلة و هوك

العدد / ٣ / ٥٥٠٠

التاريخ / ٨ / ١٩٨٨

مجلد
١٢١

الى / مديرية أمن مطلة الحكم الذاتي
/ مصري

بتاريخ ٢٦ / ١٠ / ١٩٨٨ م. حسب ان جانب المخرين الهامون الى تركيها
على اشر عطية خاتمة الانتقال ضمن قاطعتنا الاشخاص الدرجة اسما شهم اد نساء
وطيا استطرة المعايطات عن كل منهم ، وثوتا امداد ابر القية بحقهم .
للتفعل بلا علاج . صرح التقدير .

المرفقات : / ديوان أمن مطلة و هوك

استطرة مملوطة عدد (٤)

الاسماء :

- ١- جاسم هجر محمد جمال الدين مسكي
- ٢- بيروز امطيل طاهر الدين مسكي
- ٣- صلاح هجر محمد جمال الدين مسكي
- ٤- انور هجر محمد جمال الدين مسكي

مجلد الهامون | التاشير .

به لگه نامه ي ژماره (٢٢)
١٦٢

١٢٤٤

سريته وفوريته

وقت الانشاء ويوميه

١١/١٦

م/ لاطح انبوسل

الس / وحدات القاطع (١١) ١١

و / ثنى ج د و وطني / ٥

٢٩٨

رقم الملف ١١ / ٢ / ١٠١٠١ / (٠) رسالة م اشجع سرية وفوريه ٦٥ ١٠١ فيس ١١ / ١٢ (٠) الهبله

الينا برسالتين ج د و وطني / ٥ سرية وفوريه ١٠٢٥١ فيس ١١ / ١٦

(٠) تم استماع اكثر من مائتي رساله موجهه من قبل مسعود

الارزاني الى عدد من مستشاري الجواج الدفاع الوطني وآسرى المجهود

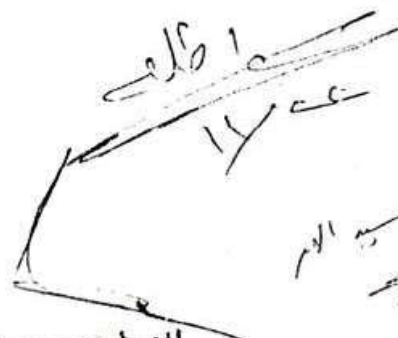
ووجهاء المنطقة بحيثهم فيها على الالتحاق صح الجهاد هم

واستجبتهم الي صفوف المخرين وكذلك طلب منهم مساهمة في المخرين

بالمطاد والارزاق وتزويدهم بالمعلومات من القطعات العسكريه

لترجيح مطامع المعلومات والاطمنا بما يستجد لديكم

بالسرعه الممكنه .

تدريسا على المعلومات
محمد شيه استار المدع الاستاذ
بدر طاب فيرند صلاص
١١

المستبد
م / لاطح انبوسل

سريته وفوريته

١٠٢ ص ١٠٢

بإدارة المخابرات
العسكرية

مديرية الاستخبارات العسكرية العامة

المعد: م / ٥ / ٣ / ق / ٤

التاريخ: ١١ / شعبان / ١٤١٠ هـ
الترافق: ٨ / آذار / ١٩٩٠ م

بإدارة المخابرات

سري

٥٠

(سجل المخابرات العراقية)

بمقتضى الإشارة التي توصلت بها

٢١٤٦٦

الى / مديرية الامن العام

الموضوع / اجابته

كتابكم السري م. ش. ٥٠ ج ١٦٢٨٢ في ١٤ شباط ٩٠ المعدون الى مركز استخبارات
اربع ٠٠٠ فيما يلي المعلومات المطلوبة من المتهم المدعوم محمد شان حسين
البرواري :-

- ٠١ من مواليد ١٩٦٧ -
- ٠٢ طواره - محافظة دهوك - قضاء العمادية - ناحية كاني ماسي -
قرية كركه .
- ٠٣ بتاريخ ١٦ ت ١ ١٩٨٦ التي القبض عليه لكونه أحد مخربي زمرة البارزاني
٠٠٠ وقررت رئاسة محكمة الثورة بموجب كتابها ٥٢٢٢ في ٢٢ ت ١ ١٩٨٦
الحكم على المتهم اطلاقه بالاعدام خلفا " حتى الموت وفق المادة ١٧/١٥٧ بدلالة
المواد ٤٩ و ٥٠ و ٥٢ قطاعات وقرار مجلس قيادة الثورة الرقم ١٢٧٠ في
١٢ ك ٢ ١٩٨٢ ومصادرة امواله المنقوله وغير المنقوله .
يرجى التفضل بالاطلاع ٠٠٠ مع التقدير .

المعيد الركن

مدير الاستخبارات العسكرية العامة

٧ آذار ١٩٩٠ م

نسخه الى

منظومة استخبارات المنطقة الشمالية / كتابكم السري للغاية ١٤٦٦ في ١ آذار ٩٠ .
يرجو التفضل بالاطلاع .

(١ - ١)

سري

٢٥١

٥٥٥

004976

امه سرية واحدة
ذات التخالده
العدد / ٤ / ٢٤١
التاريخ / ٥ / ٢١٨

حزب البعث العربي الاشتراكي
قيادة شعبة دهنك
قيادة شعبة الحامه
١٠٠
٢/٥
سوي

هذا / كاتبة الخلالا والتربية
٣ / نصيم

تحية رفا تية ١-

كاتب قيادة شعبة دهنك المرقم / ٤ / ٥٨٢ في / ٥ / ١٩٨٨
تنسب عدم ذكر كلمة القوي المهذمة ويستعان عنها
بكلمة والقوي المزالاة يوجب القناذ ما يلزم للصل
بوجوبه مع التقدير --- ودمتم للنضال.

الرفيق
محمد احمد الحبيب
اميناً لسوقية فرقة الحامه

Box
2048
#9
J

IST.A0926.035.010

حزب البعث العربي الاشتراكي

اسمه عربي واحد

ذات رساله خالده

شهاده شعبه سرسيك

قياده فرقه العماديه

العدد / ٨ /

التاريخ : ١٩٨٧/٤/٢٠

الى / اعضاء قياده الفرقة

م / معلومات

تحية رفاقية :-

برقية قياده مكتب تنظيم الشمال المرقمه ١٤٢٢ فـ ١٩٨٧/٤/ ١٩

ادناه ما يلي :-

شككت مفارز تخريبية تجهيزه لمجاهدة ابي قسوه عسكريه تنصوم بمسخدم الترتي ومن الطبيعي ان مفارز التخريب ستحاول استثمار القرارات الاخيره لها لتصبها من خلال تحريض اهالي القرى وشبابها للانحياز بحم ما يتطلبه يقتضيه وساطرا الا اعلاميه لحرمان المخربين من هذه الفرصه ويتولى السزب التثقيف والدروع لخلق حالة الاطمئنان لدى المواطنين في هذه القرى واشعارهم بان السزب والدواء سترعاهم .
المفضل بالاطلاع واتخاذ مايلزم . مسبح القدير .
ود متم للفضال . . .

الرفيق

مالك عبدالمركاظم

أمين سر قياده فرقه العماديه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
نسخة ربنا لك

امه عبيد دا طرد
ذاته بحاله خالده

العدد / 11 / ٤٤
التاريخ / 14 / 10 / 1405

القيادة فتره ليدولك
12 العوائل التي لم تشارك في قضية تاديس صدام

تحت رقابته

تسليم الرقم 1 / 1405 في 10 / 10 / 1405

نظمت بأنه ليدجرد السكاد للذي يدعوا بالخال والذ هجج و
ومن بعد المشاوية في جيرة القائل والمات الخاصة ببيت
التعير من الدافل وحب ما جاد في تفرقة قباكم اعلموه
تسليم بأنه لا يوجد هذه العوائل هذه لم تشارك في قضية تاديس صدام
معرفة الشرف والتمامة هذه الميع ليدعوا باستثناء الفرق
المذكورة أيضا للتفضل بالاداعي -- ودمتم للنضال

الرجوع
تاريخ تسليمه
أصالة من طرقت رؤا لولا

المقارن الخاصة

- تعتبر المقارن الخاصة خير من غيره عليه لتتمكيلات المقاتلين من الطائفة
اليزيدية على أن لا يزيد من ذلك المفوزة الواحدة عن (٥٠) خبسون مقاتل
ولذلك عدة أسباب تعطي هذه الأفضلية :-
- أولاً • سهولة المنظره على المقارن الخاصة وذلك لقله موجودها
ووحدة توجيهها
  - ثانياً • نجاح المقارن الخاصة التي شكلت في قاطع «نجار» والتي برزت
في مداراة وضرب المخربين في القاطع •
  - ثالثاً • تغطية القاطع بالسرليات وخاصة عن الطائفة نفسها •
  - رابعاً • شروط قبول المقاتل في المقارن الخاصة تمكننا من انتقاء
العناصر الجيده والقادره على القتال وبشكل آخر تعني
التوجه لا الكمية •
  - خامساً • تفتيت مراكز القوى والنفوذ بين زعماء الطائفة اليزيدية والتي
تعتبر ولائها بناً لها على أساس طائفي وعصوي •
  - سدناً • تنفيذ المشور القومي العربي بين أبناء تلك الطائفة •

امه عربييه واحده
ذات الرسالة خالدة

حزب البعث العربي الاشتراكي

القطر العراقي

قيادة فرع اربيل

تيسامه شعبه صلاح الدين

العدد ١٠ / ١٠٦٨

التاريخ ١٩٨٧ / ٩ / ١٣

الى قياده فرع اربيل

حضرا اجتماع

تحية رفاقية :-

بناوسخ ١٩٨٧/٩/١٢ عند قياده شعبه صلاح الدين اجتماعاً استثنائياً
فسي مقر قياده شعبه صلاح الدين ودار الاجتماع الرقيق عاشور شهاب احمد امين
مقر قياده الشعبه وحضره الرفاق اعزاء قياده الشعبه وتناول الاجتماع مايلي :-
١) كتاب قياده فرع اربيل ١١٥٢٥/٣٢ فسي ١٩٨٧/٩/١٨ قزار الملمعت قياده
الشعبه على ضمنون الكتاب اعلاه وتوصي بمساعده الرقيق عندنا نحمدان علوان / عضو
فرقه كهنجنج ببلغ ٢٥٠ مائتان وخسون ديناراً لمحدوده راتبه ولكونه صاحب طائفة
كبيرة .
٢) اطلعت قياده الشعبه على كافة استمارات جرد وتقييم عوائل المخربين الوارد من
قيادات الفروع وبعد تدقيق كافة الاستمارات توصي قياده الشعبه بمايلي :-
اولاً :- حجز وتحويل افراد عوائل المخربين حسب الضوابط الوارد والنا بكتاب قياده
الفرع المرقم ١١٥٤٠/٣٨ فسي ١٩٨٧/٩/٩ ورقية قياده مكتب تنظيم الشال المرقم
٤٣٥ قسني ١٩٨٧ / ٧ / ١٠ وهدا ((١١٨)) طائفة من العوائل التي ليس لديها
شهيد - اصير مفقود - عسكري مقاتل افواج الدفاع وطني - مقاتل في الجيش الشعبي
ثانياً :- تحويل والده المخرب او شقيقته الكبرى حسب الضوابط الوارد ببرقيه قياده مكتب
تنظيم الشال وهدا ((١٠٠)) من العوائل التي لديها شهيد - اصير -
مفقود - مقاتل عسكري - مقاتل افواج الدفاع وطني - مقاتل جيش شعبي .
ثالثاً :- اسقاط الجنسية الجعراقيه وحجز الاموال المنقوله وغير المنقوله للعوائل اللتحقه
مع زمر التخريب مع كافة افراد العائلة وهدا ((٨٤)) استماره .
للتفضل بالاطلاع مع التقدير .

و دمتم للنضال

الرقيق

عاشور شهاب احمد
امين سر قياده شعبه صلاح الدين

اطلعت الرفاق
نسخه منه الى

الرفاق اعزاء قياده الشعبه المحترمون / للتفضل بالاطلاع مع التقدير

حزب الجنت العربي الاشتراكي
قيادة شعبة سرية
قيادة فرقة العمادية

أمة عربية واحدة

ذات رسالة خالد

١٧٧٥

العدد / ٤ /

التاريخ: ١٩٨٦/٩/

// سرى وشخصي //

الس / كافة منظمات الفرقة
م / مصادره اموال

تحية وثائقية :

كتاب قيادة الجمعية المرقم ٢٢٦٠/٤ في ١٩٨٦/٩/ ٢١

المعطوف على كتاب قيادة الفرع المرقم ٧٩٥٩/٤ في ١٩٨٦/٩/ ١٥

عدم شمول الحوافظ غير الملحقة لا بالخبريين باجراءات الحجز والمصادره وان تقتصر هذه الاجراءات على اموال الحوافظ التي تلحق بالخبريين وكذلك الحوافظ التي تطرد الى مكان تواجد المصدر بسبب الحقائق معني افرادها بضرورة التخريب واجين التطفل بالاطلاع والحمل بمواجهتها مع التقدير.
ودمتم للفضائل ...

الرئيس
ممدى احمد السبيعي
أمين سر قيادة فرقة العمادية

بسم الله الرحمن الرحيم
مديرية أمن محافظة دمشق
ت. ٥
العدد / ١١
التاريخ / ١٠ / ١٩٨٥

الى / مديرية امن منطقة الحكم الذاتي / م. ٥

م / مملوكات

كناكم ٥٠٥٦ / ١١ / ١٩٨٨
تدور ادناه ما مخلوب من جوسن الهمت - للتفصيل بالاطلاع ولا مانع لدينا من اصدار
امر القين بحقه مع التفيد

مدير امن محافظة دمشق

خط

- ١- الاسم الرباعي واللقب :- محمود حسن جيمه بجيد القرجي
- ٢- العنوان الحالي :- هارب (مجهول الاقامة)
- ٣- العنوان السابق :- ناحية السندى - قرية هفتسني
- ٤- المهنة والرتبة :- حارب
- ٥- التحميل الدارسي :- امي
- ٦- محل تاريخ الميلاد :- ١٩٥٣
- ٧- الاتجاه السياسي السابق والحالي :- الحزب الديمقراطي الكردستاني العميل
- ٨- العتار التي يلتقي بها :- الحرس
- ٩- القوي :- كروي - قرجي
- ١٠- الديانة :- مسلم
- ١١- اسم الزوجة أو الزوج :- شريفة بحر محمد عبد الله
- ١٢- اسم الام :- كويزر كيم محمد
- ١٣- سيرته وملوكه فائده :- عسر جيمه
- ١٤- اتي معلومات اخرى بخصوصه من قبلهم وذويهم وبدي تاثير مؤسس البحث بها ويخفه من الحزب
والثورة وسرقتنا المادله من العدو الفارسي العميل :-
الوعا اليه حارب مع زمره سلطاني الغبانة منذ عدة سنوات وشارك في عدة عمليات تخريبية
عد الرهايا المسكنه المتواجده في قاطعي السندى وباطونيه * بتاريخ ١٩٨٨/٨/١
تم تنفيذ حكم الاعدام بحق زوجته شريفة بحر من قبل هذه الدائرة تنفيذاً للقانون (٥)
من كتاب تنظيم الشمال - السكربتات رقم ١٨ / ٢٠٠٨ في ١٩٨٢/٦/٢٠ وان مؤلفه
ويؤيد عائنته معادى للحزب والثورة *

٥٠٥٦ / ١١ / ١٩٨٨ / ٨ / ١٩ / ١٩٨٨ للتاثير

١٠٠

١٤٦٦٥ / ١٤٦٦٥
١٤٦٦٥ / ١٤٦٦٥

سنة ومهنة
ولدت الانشاء ويوم

٦/٢١

من الاطبع والمصور في شهر التبادون

لس / الااؤد (١) ٠٠٠٠٠٠

(١) ارسال شهادة ليات ٣٨١ سنة ومهنة ١٤٦٦٥ فسي ٦/٢٠

زم الطفس الان ١٢١

(١) عطا طابلي (١) وطن الى فخر العرع الا الى لزوم اسطلي الخناسه

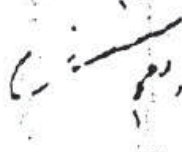
١٨١

(١٠٠٠) لساع للولاية من الغارات السامة سول يستخدمها القهر

المفهم هذ انعطالنا المواد الكيمائية لسرب جمعائهم (١) لوجو

هتلق صفة العلجات وايضا طابلم واخطا

الخالد حد

رمي

سعدى مسرد حبيب

ه آسرد لاطبع زانيسر

نينا ولسي

((صورة كتاب قيادة مكتب تنظيم الشمال المرقم ٢٧١٢/١ في ١٠/٤/١٩٨٧))

استناداً إلى الملاحية اندمجا، الفريق المناضل علي حسن المجيد عضو القيادة، القاطن في
أمين سر قيادة مكتب تنظيم الشمال *
فقد وجه سيادته عدم سماع دعاوى الجمالي القرى المحذوره ائياً وكذلك الدعوى
الخاصه بالمخربين مهما كان نوعها وتجدد الدعاوى المروره سابقاً * رأيدن التفصيل والاكترا
واخذ مايلزم مع التقدير * ودمتم للعقيد * والنفسال *

الفريق

رائي جين سلميان
نائب أمين سر قيادة مكتب تنظيم الشمال

بسم الله الرحمن الرحيم مديرية أمن مسحافظة السلبيانيه

العدد / ٣ / ١٢١

التاريخ / ١٠ / ١٩٨٧

ان / كفة اند برات واين بن بسمال

م / عدم سماع الدعوى

اعلاه صورة كتاب مكتب تنظيم الشمال سرى للخايه وشخصي المرقم ٢٧١٢/١ في ١٠/٤/١٩٨٧

المثبت الينا بكتاب محافظة السلبيانيه / الحكم المحلي / المكتب الخاص ٢/٤/١٩٨٧ في

١٠/٤/١٩٨٧ رأيدن الاكلاج وتنفيذ ماورد فيه رجاءكم

ع / مدير أمن محافظة السلبيانيه

١ / ١٢

برلينا

مصرى وشخصى

أمره قاتلج اريبه

((الاستخبارات))

العدد / أتر / ١٩٨٤

التاريخ / ١٥ / ١٠ / ١٩٨٦

٢٢٥
١٠ / ١٦

الس / وحدات القاتلج ((مق ٤٤))
الموضوع / الحصار الاقتصادي

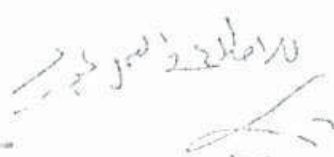
كتاب تباد توات جمل اندفاع الولاى الشخصى وشخصى ١٨٨٥ فى ١٠ / ١٠ / ١٩٨٦
 وكتاب لجه التصيق اذ على المركزه المرى والشخصى ٢٢١٨ فى ١٠ / ١٠ / ١٩٨٦ والبالغ بكتاب تباد
 قبل ٥ المرى والشخصى ٢٥١٩ فى ١٠ / ١٠ / ١٩٨٦ اشارة الى التمليطات المركزه بكافة سياه على المناطق
 القسى بتواجد ههبا المخرين او تكون ماوى لهم بشكل جيد خامل لغوات واذى ذلك الى قرون عدد من
 العوائل الى المناطق النهر المصدر الموزر المكن ههبا بنه الحصول على المواد الغذائيه الا ان
 رؤساء اللجان الاقيه الرصه من المخرين لم يوردوا واجباتهم بشكل فائق بحيث يوسع تطبيق الحصار
 لاقتصادى ويعتقد اذا اردنا تطبيق الحصار كما " بالامكان ترحيل العوائل من المناطق نهر المخره انماها "
 لان ذلك يوسع صلبها " على حياة وعركه المخرين والمخرين ولكن لا يكون الحصار من اجانب واحد ويورد خروج
 المواد الاقتصاده او الماصات الزراعيه من المناطق المسفوره الى المناطق ادميه وهكذا الحال يتبع
 مجي العوائل الذين لهم ههبا صبح المخرين او احد افرادها معهم او الذين يتعاونون مع المخرين
 من مناطق ههبا هدم الى المناطق ادميه لعدم تمكنهم من الحصول على المواد الغذائيه والامر الطبيعيه
 وارسلنا الى المخرين وان تطبيق الحصار اقتصادى المالح بحق الكثير من ادميه المخره ويكون سياه
 لا تحالف المخرين وانسبا دورهم التفريرى وهذا من صميم واجبات رؤساء اللجان الاقيه المخرينه
 اضافة الى شويه السيارات فى المناطق المسفوره والسفاره على كانه العربات والقش على سائدها
 التوجيحين الى تلك المناطق .
 وجواشهاد مايلز واقب سياه .

 الفميه
 ضحيا محمد الوهاب عزت

أمر قاتلج اريبه

عدد الس /

تباد توات جمل اندفاع الولاى الشخصى / يرجى التفضل باء كاسع وكتابكم اتمه .

لا امل ان

مصرى وشخصى

محمد الرحمن / ١٢ / ١٠

انه موزع في حقه ذاتها

العدد 111/

التاريخ 19.11.10

وزير العدل العمومي الاستراتيجي

تبادر شعبه واخبره

لجده بتدابير الاجراء الدفاع الوطني

الى / كاهه المظالم الحزبية

م/ التقييم

كثيره راتيره :

كما يلجأ بتدابير الاجراء الدفاع الوطني الى 11/11/11 الى 11/11/11

استناد الى التقدير (خاصا رقم 1) من منسرا جطاق الحزبه الاخير لمحاكمه

11/11/11 والتي نصها طراني

(لقد يتم بعض الاثار والتي لا تزال موجوده في بعض النسخ التي تم تدويرها وازاحه

من قوب اصحابها تصاد رطك الاثار بعد يوم 11/11/11 وتصبح حصه القابات

الاجراء الدفاع الوطني وما ذكر كل ما يوجد او يتواجد في طك القبط

يرجع اتخاذ طراني لتبليغ ماضي الحزب الشعبي والاجراء الدفاع الوطني والمستشار

بعض الخفايا التي يتم المبرطيه طراني من قلمهم في السطحة التي يتم طراني

بين العماله من قوب القباط والافراج

لتظنن بالادلاج من القبط

وهتم للعمال

Handwritten signature

Handwritten text

بسم الله الرحمن الرحيم

مجلس قيادة الثورة

رقم القرار / ٨٤٠

التاريخ ١١/١١/١٩٨٦

قرار

استناداً الى احكام الفقرة (١) من المادة الثانية والاربعين من الدستور قرر مجلس قيادة الثورة بجلسته المنعقدة بتاريخ ٤/١١/١٩٨٦ ما يلي :-
اولاً " يمدل نص المادة ٢٢٥ من قانون العقوبات رقم (١١١) لسنة ١٩٦٩ على الوجه الآتي :-
المادة ٢٢٥

- ٠١ يعاقب بالسجن المؤبد ومصادرة الاموال المنقولة وغير المنقولة من اغان باحدى طرق العنصرية رئيس الجمهورية او من يقوم مقامه او مجلس قيادة الثورة او حزب البعث العربي الاشتراكي او المجلس الوطني او الحكومة .
وتكون العقوبة الاعدام اذا كانت الاعادة او التهميم بشكل سافر ويقصد اثاره الرأى العام ضد السلطة .
  - ٠٢ ومعاقب بالسجن مدة لا تزيد على سبع سنوات او بالحبس او الغرامة من اغان باحدى طرق العنصرية المحاكم او القوات المسلحة او غير ذلك من السلطات العامة او الدوائر او المؤسسات الحكومية .
- ثانياً " تلغى المادة ٢٢٦ من قانون العقوبات
ثالثاً " ينفذ هذا القرار من تاريخ نشره في الجريدة الرسمية .

موقع /

صدام حسين
رئيس مجلس قيادة الثورة

العلم

بسم الله الرحمن الرحيم

الامن العامة
مد يومية امن محافظة اربيل

رحم الله الشهداء الابرار .

العدد / ٢٩٦
التاريخ ١١/١١/١٩٨٦

الى :- كافة مد يومات الاقسام وشعب المقر
م / تعديل قانون

اعلاه صورة قرار مجلس قيادة الثورة ٨٤٠ في ١١/١١/١٩٨٦ الوارد اليها بموجب كتاب مد يومية الامن العامة / الذلثة القانونية ١٢٣٤٠ في ١١/١١/١٩٨٦ لملاحظة ماورد فيه واحضاد مايلزم اتا ميمر ذلك لكتفيا .

ب.ع / مدير امن محافظة اربيل

السرور
١٦١/١٥
مكتب

١٦٦

بسم الجلالة

الرئاسة

٢٢٢٩٩ / القصر

١٨٩٥ / ١٢ / ٢٠٢٢

١٩٨٥ / ٦ / ٢٢

الوزارات كافة

الموضوع / دعم

تتسبب الامتياز التي دوامكم بدم اعتماد أمانة كتاب أو وثيقة
صادرة عن مقرات الأنواع التنفيذية وحصر ذلك بقيادة الجليل
يرجى الاطلاع واتخاذ ما يقتضي بمندوبه مع التقدير

أحمد حسن

رئيس ديوان الرئاسة

نسخة منه الى /

القيادة الجوية - مكتب الأمانة العامة - مرجع الاطلاع - مع ١١

القيادة القطرية - مكتب أمانة سر القصر - مرجع الاطلاع - مع ١١

مجلس الأمن القومي - مكتب السكرتارية

رئاسة الجمهوريين - مكتب السكرتارية

مكتب أمانة السر للقيادة العامة للقوات المسلحة

مكتب عضو مجلس قيادة الثورة النائب الاول لرئيس الوزراء

دواير ديوان الرئاسة

لجنة شؤون الشمال - كتابكم المرقم ٢٥٢٢ / ١٦ - قسي ٢٠٢٢ / ٦ / ٢٠

پاش باب

پاش باب دەرگهه کی دییه دئی پهرتووکی دا مه قه کری،
دبیت ژی بو جارا ئیکی بیت باس لی بهیته کرن.

پاش باب، یه و زاروکن یین پشتی نه مانا بابی ژ دایک
بووین، دناق که لهین مرنی دا، دناق کو مه لگه هیین زوره ملی
دا، وه کو که لها نزارکی ل دهوک، سه ربازگه ها سه لامیی،
به حرکی، جه ژنه کان، گرده چال و به رحیستر.

ئه ف زاروکه ۳۲ ساله ژ دلوقانیا بابینی بی بهر، پتريا وان
نه خوانده وارن، ئه وژی چونکو وه کو پاشمایین یه نفالانن
ودناق دهر دو ییش وئازارین چهن دین سالان دا دژین و ل
هه می خویشان بی بهر بووینه، ژ بهر هندئ مه پیدقی
زانی قی دهرگه هی قه که یین دا کو پسپور و زانینگه هیین
کوردستانی قه کولینین ئه کادیمی و زانستی ل دور
رهه ندین ئه قان پاشبابان بکه ن و لایه نیین په یوه ندیدار
گرنگیی ب قی مه سه لی بدهن.

ناف: دلوقان عبدالمناف

ژدایک بوون: ۱۹۸۹//۱/۲

جهژنهکان/ ههولیر

...

ناف: نهديار ياسين عبدالرحمن

ژدایک بوون : 1989/8/31

جهژنهکان/ ههولیر

گوندى: بیباد

ناف: كاژين جهمال سلیمان

ژدایک بوون : 1989/3/25

جهژنهکان/ ههولیر

گوندى: كهرد عهلی

ناف: زيندان عبدالرحمن سعدون

ژدايك بوون : 1988 /10/30

جهژنهكان / ههولير

گونډ: دهرکار

ناف: مليکه سعيد جانگير

ژدايك بوون: 1989/1/1

جهژنهكان / ههولير

گونډ: دهرکار

ناف: سمير سليم عمر

ژدايك بوون: 1989/1/1

جهژنهكان / ههولير

گونډ: دهرکار

ناف: بيوار نادر ئه‌يوب

ژدايك بوون: 1989/2/11

جهژنهكان / ههولير

گوند: گيزئ

ناف: نه‌شيدا سعداالله فندی

ژدايك بوون: 1989/5/1

جهژنهكان / ههولير

گوند: سيته

ناف: نادر عه‌بدي ميرزا

ژدايك بوون: 1988/10/5

جهژنهكان / ههولير

گوند: ده‌رکار

ناف: روژين احمد ياسين
ژدايك بوون: 1989/3/1

جهژنهكان / ههولير

گونډ: بامهرني

ناف: ژيان ئەمين عەباس

ژدايك بوون : 1989/1/1

جهژنهكان / ههولير

گونډ: گيزي

ناف: دلسوز جرجيس اسماعيل

ژدايك بوون : 1989/2/1

جهژنهكان / ههولير

گونډ: لئيفو

ناف : زيندان عوسمان مسيحا

ژدايك بوون : 1989/9/8

سهربازگه ها سه لامبي / ميسل

گوند : سيته

ناف : كوفان سعدالله فيزي

ژدايك بوون : 1988/10/10

جهژنهكان / ههولير

گوند : سيته

ناف : هيقي وهليد عهلي

ژدايك بوون : 1989/5/1

جهژنهكان / ههولير

گوند : باكرمان , زاخو

ناٺ: فەرمان ادریس اسماعیل

ژدایک بوون : 1989/10/1

سەربازگەها سەلامی / میسل

گوند : لیٺو

ناٺ : نیچیرقان خلیل عبدالله ژدایک

بوون : 1989/1/1

جەژنەکان / هەولێر

گوند: زیوا سنڊیا

ناٺ: نەدیار محی الدین بشیر ژدایک

بوون : 1988/12/5

جەژنەکان / هەولێر

گوند: کانی مازی

كوفان محسن احمد
ژدايك بوون : 1988/12/5

جهژنهكان / ههولير
گوندا: كانى مازى

ناف: ريدير انور سعدون
ژدايك بوون : 1989/11/1

جهژنهكان / ههولير
گوندا: بهندا

ناف: صديق محمد على
ژدايك بوون : 1988/11/1

جهژنهكان / ههولير
گوندا: بانكا

ناٺ: قهيدار زبير سلیمان

ژدایک بوون : 1988/11/1

سهر بازگه ها سه لامی / میسل

گوند: کانی مازی

ناٺ: ژیار ادريس ابراهيم

ژدایک بوون : 1989/9/27

جهژنهکان / ههولیر

گوند: کانی مازی

ناٺ: كهسهر حسين صالح

ژدایک بوون : 1989/4/5

جهژنهکان / ههولیر

گوند: بانکا

ناٺف: ڪهسهر خالد ياسين

ڙدايڪ بوون : 1989/5/4

سهر بازگهه ها سه لاميئ / ميسل

گونڊ: بانڪا / سنڊيا

ناٺف: دلمان همزه محمود

ڙدايڪ بوون : 1988/12/25

جهڙنه ڪان / ههولير

گونڊ: بانڪا

ناٺف: بيوار عيسا علي

بوون : 1989/4/1

جهڙنه ڪان / ههولير

گونڊ: بهرزيرڪ

ناف: دلخاز حسين رشيد
ژدايك بوون : 1989/1/1
جهژنهكان / ههولير
گونډ: بهرزيكى

ناف: غريبا عمر عوسمان
ژدايك بوون : 1988/12/1
جهژنهكان / ههولير
گونډ: تيرك سندی

ناف: جمال شمس الدين
ناف: بوون : 1989/1/1
جهژنهكان / ههولير
گونډ: باجله

ناٲ: كوٲان خدر ئاٲدهل

ژدايك بوون : 1990/1/1

جهژنهكان / ههولير

گوند: گوفكى

ناٲ: سيبهل سليمان عمر

ژدايك بوون : 1989/3/25

جهژنهكان / ههولير

گوند: زيوه

ناٲ: دلسوز ناصر عبدالقادر

بوون : 1989/4/25

جهژنهكان / ههولير

گوند: سپيندار خهلفو

ناف: شكري تهيب ئەمين

ژدايك بوون : 1989/1/3

سەربازگەها سەلامىي / مىسل

گوندى: كانى مازى

ناف: هيڤى على حسين

ژدايك بوون : 1988/12/28

جەژنەكان / ھەولير

گوندى: ھەسنەكى

ناف: نھارى حازم قوتاس

بوون : 1988/10/1

جەژنەكان / ھەولير

گوندى: وەرەخەلى

ناف: بيوار عيسى على

ژدايك بوون : 1989/7/1

جهژنهكان / ههولير

گوندا: بهرزيرك

ناف: فرمان جبار

ژدايك بوون : 1988/12/27

جهژنهكان / ههولير

گوندا: كوريمهى

ناف: رهمهزان يوسف فتح

بوون : 1989/10/9

جهژنهكان / ههولير

گوندا: بهندا

ناف: كەسەر چەتو صالح

ژدايك بوون : 1989/7/7

جەژنەكان / ھەولير

گوند: ديهيكي

ناف: زيندان حامد محمد

ژدايك بوون : 1988/11/1

جەژنەكان / ھەولير

گوند: گيزي

ناف: نيوار عبدالله بهاولدين

بوون : 1989/1/1

جەژنەكان / ھەولير

گوند: مژي

ناف: بيكس عبدالرحمن على

ژدايك بوون : 1988/11/5

جهژنهكان / ههولير

گوند: بيی

ناف: روندك عبدالرحمن يوسف

ژدايك بوون : 1989/1/7

جهژنهكان / ههولير

گوند: شكهفتی

ناف: غهريبا عبدالله سليمان

بوون : 1988/10/1

جهژنهكان / ههولير

گوند: بهراشی

ناف: نهديار محمد فتاح

ژدايك بوون : 1989/2/4

جهژنهكان / ههولير

گونډ: سمايل ئاڤا

ناف: هيفيدار حسين خورشيد

ژدايك بوون : 1988/12/1

جهژنهكان / ههولير

گونډ: بيى

ناف: رهڤين سلام على

بوون : 1988/12/15

جهژنهكان / ههولير

گونډ: ميژى / ريكانى

ناڤ: هيڤي حسين ياسين
ژدايڪ بوون : 1989/1/1

جهڙنهڪان / ههولير

گونڊ: باوهرڪا كهڦري

ناڤ: ههوار نجم الدين عبدالرحمن
ژدايڪ بوون : 1989/1/8

جهڙنهڪان / ههولير

گونڊ: ڪربت تيمور

ناڤ: غريبيا سعدون
بوون : 1989/1/1

جهڙنهڪان / ههولير

گونڊ: بهروشڪا سهعدون

ناف: كوفان مامند امير

ژدايك بوون : 1989/1/1

جهژنهكان / ههولير

گوند: سيته

ناف: كهسهر كامل صبرى

ژدايك بوون : 1988/11/27

جهژنهكان / ههولير

گوند: ميژي / ريكانى

ناف: يونس فتح

بوون : 1988/9/8

جهژنهكان / ههولير

گوند: بهندا

ناف: ھوار اسماعيل سولتان

ژدايك بوون : 1988/9/5

جهژنهكان / ھولير

گوند: گيزي

ناف: بيوار عوسمان حاجي

ژدايك بوون : 1988/11/4

جهژنهكان / ھولير

گوند: بييسكي

ناف: حفصه غانم حاجي

بوون : 1989/1/1

جهژنهكان / ھولير

گوند: بهھنونه

ناف: عزالدین کرم عبدالله
ژدایک بوون : 1989/10/15
جهژنهکان / ههولیر
گوند: گرکنی

ناف: ههوار حاجی سلیمان
ژدایک بوون : 1988/11/1
کهله نزارکی
گوند: پیر بلا

ناف: نیچیرقان تمر حبیب
بوون : 1988/10/15
جهژنهکان / ههولیر
گوند: بلدیشا

ناف: بیوار محمود چولی
ژدایک بوون : 1988/8/29

کهله نزارکی
گوند: دهرکار

ناف: ههزار محسن سلیمان
ژدایک بوون : 1989/7/1

جهژنهکان / ههولیر
گوند: میسکی

ناف: شقان فندی محمود
بوون : 1989/1/25

جهژنهکان / ههولیر
گوند: بانکا

ناف: سرخبون حازم مشختی

ژدایک بوون : 1988/10/10

جهژنهکان / ههولیر

گوند: هاریکا شیخا

ناف: هیقی خدر کهرهم

ژدایک بوون : 1988/10/15

جهژنهکان / ههولیر

گوند: سینه

ناف: خهم عبدالعزیز کامل

بوون : 1988/10/5

جهژنهکان / ههولیر

گوند: سینه

ناف: هوار مرادخان جانگیر

ژدایک بوون : 1988/10/1

جهژنهکان / ههولیر

گوند: سینه

ناف: نژیار خورشید صدیق

ژدایک بوون : 1989/3/1

جهژنهکان / ههولیر

گوند: سینه

ناف: خیال جمیل کامل

بوون : 1989/3/1

جهژنهکان / ههولیر

گوند: سینه

ناقف: زیندان ئوسمان مسیح

ژدایک بوون : 1989/9/2

سه لامیی / موسل

گوند: سیتته

ئەلبۆما وئىنەيان

دانانا بنياتي بو ئافاكرنا خانيان بو خيزانين شه هيدان
وئنه نفالكرين 2011/8/28

نقيسه ردهم ب خاك سپاردنا قوربانين نه نفالان

قہ کرنا پیشانگہا نقیسہری ژلایئ جہنابی سہروک مسعود

نقیسه‌ر دڅمه‌تا هژماره‌کا خیزانین شه‌هیدان و نه‌نفالکریان دا

نقیسه‌ر گهل شاندى داکوکیکار ل مافین نه‌نفال بویان ل
یه‌رله‌مانی کوردستانی

تيمى سەرژمىريا قوربانينىن ئەنفالان و كيميا بارانان تقيسەر سەروكى
تيمى بوو 2003

خەلاتكرنا تقيسەرى ژ لايى ئارام محمد وەزيرى كاروبارين شەھيدو
ئەنفالكريان

**پیشکش کرنا سمنارہ کی بوئہ کادیمیا لہ شکرہ ل زاخو ژ لایئ
تقیسہری قہ 2012/6/25**

**کومبون دگہل خانم چنار سعد عبداللہ و وزیرا کاروبارین شہیدان و
نہ نفالکریان ل کابینا پیئنجی ل دیوانا و وزارتتی**

سەرهدانا خیزان کەس و کارین شەهیدان و ئەنفالکریان بو
لایئ نقیسەری

نقیسەر دگەل رزگاربوویین گوندی کوریی قهار خلیل محمد، کریم
نایف حسن، ئەبابەکر علی سعید، هاشم محمد رشید

فیدراسیونا دا کوکیکار ل مافین قوربانین کەس و کارین شهیدان
و ئەنفالکریان و کیمیا بارانان تھیسەر وەکو ئەندام

پیشکیشکرنا و رکشوپهکی ژلای تھیسەری قە بو هژمارەکا چالاک فانان ل
کەلار 2008/7/2

نقیسەر دگهل نقیسەر و روژنامه‌فانی مصری رجائی الفاید 2007/3/28
ل گه لیبریا نه نفالان

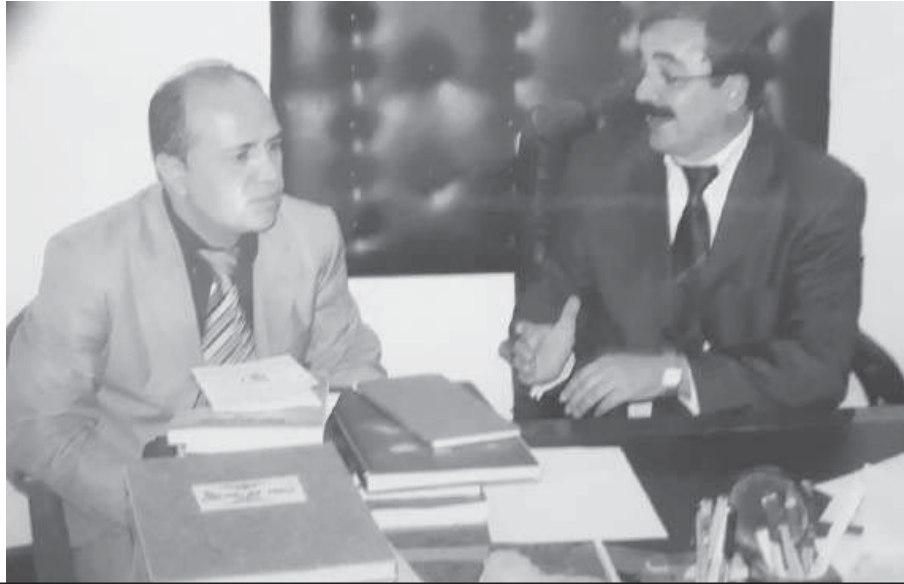
نقیسەر دگهل روژنامه‌فانی بریتانی و دوستی ملله‌تی کورد گوین روبرت

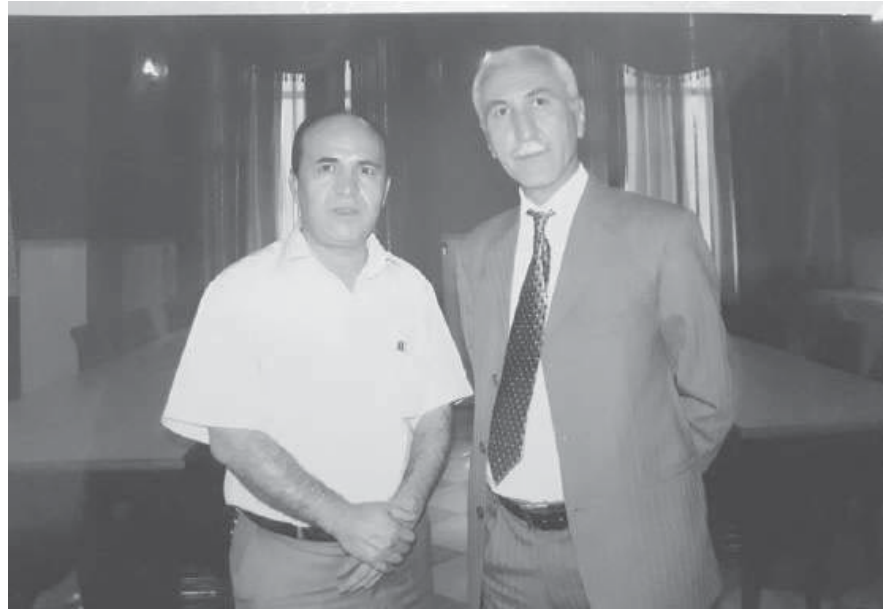
نقیسه دگهل ته مهر رهمه زان پاریزگاری دهوکی

نقیسه دگهل به ریز نجم الدین یوسفی

نقیسەر دگهل دكتور مه جید ، وه زیری کاروبارین شه هیدان و نه نفالکریان
ل کابینا شهن

نقیسەر دگهل دادوهر رزگار محمد نه مین

نقیسه‌ر دگه‌ل دادوهران ره‌ئوف محمد رشید و رائید جوحی 2011/4/16

نقیسه‌ر دگه‌ل دادوهران که‌مال خوشناو و شوان نوره‌دین

نقیسه ر دگهل دادوهر راید جوحی

**قه کرنا پیشانگه هه کئی یا جینوسایدیا گه لئی کورد ژلایئ
نقیسه ری قه ل باژیری به سرا 2009/4/6**

**نقیسەر دگهل لیژنا دا کوکیکار ل مافین نه نفال بویان ل دهقهره
بادینان دکومبونهکی دا دگهل ماموستا که مال کهرکوی سه روکی**

**نقیسەر و شاندی دا کوکیکار ل مافین نه نفال بویان ل دهقهره
بادینان د کومبونهکی دا دگهل فهرسه ت صوفی**

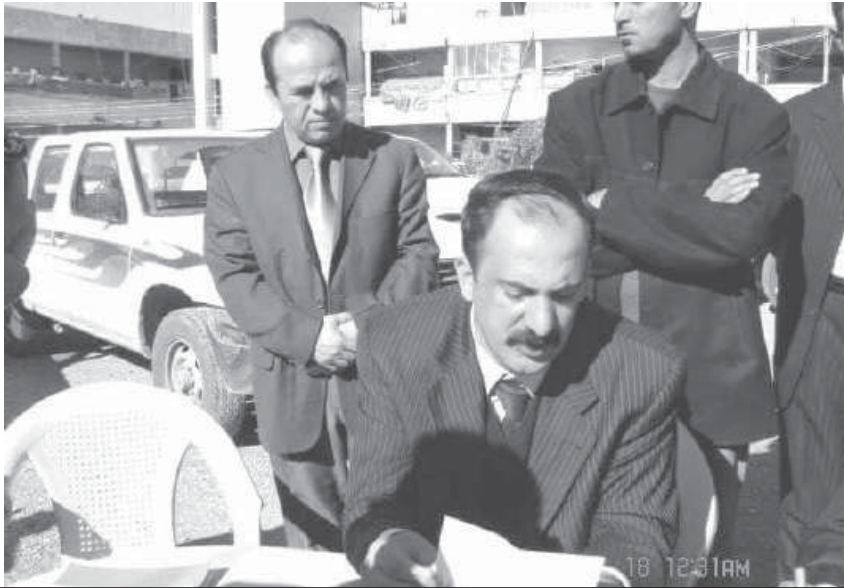

خه لاتکرنا خیزانه کا مالباتین شهیدان ژلایئ نقیسه ری قه

نقیسه ر دگهل دادوهر عارف شاهین سه روکی دادگه ها بلندا

تاوانین عیراقی 2009/4/7

نقیسه‌ر دگه‌ل دادوهر محمد عریبی سه‌روکی دادگه‌ها فه‌کولینی ل
دادگه‌ها بلندا تاوانین عیراقی ل سه‌ر دوسیا نه‌نفلان

نقیسه‌ر دخمه‌تا هژماره‌کا خیزانین نه‌نفالکریان دا

نقیسەر دگهل مونتقز ئال فرعهون داواکاری گشتی

نقیسەر دگهل پاریزگاری دهوکی فهراهاد نهمین نه تروشی

**نقیسه ر دگه ل داواکاری گشتی مونتذ ال فرعون ل دهمی
دادگه هکرنا تاوانبار صدام حسین**

**نقیسه ر ل سه ر گورین ب کوم ل بیابانا پاریزگه ها
سه ماوه 2019/7/2**

**نقیسەر و کوری خو دگهل ماموستا عبدالله حاجی محمود
وهزیری کاروبارین شهیدان و نه نفالکریان ل کابینا نهه**

**نقیسەر ل گهل ماموستا عبدالله حاجی محمود وهزیری کاروبارین
شهید و نه نفالکریان و ماموستا به رهقان همدی بریکاری
وهزارهتا ناڤبری**

**نقیسەر ل گهل مامۆستا به رهقان همدی بریکاری وهزارهتا
کاروبارین شهید و نه نفالکریان، ل دیوانا وهزارهتی**

تقیسه ر ل بیابانین باشوری عیراقی سه ر سنوری
وهلاتی سعودیه

ژیدەر و په راویز :

1. المحكمه الجنائيه الدوليه عام 1998 .
2. الاعلان الدولى الخاص بحمايه جميع الاشخاص من الاختفاء القسرى .
3. جريده الوقائع العراقيه ، قانون حمايه المقابر الجماعيه ، العدد 4021 .
4. دوفايير ، محاكمه نورنبورغ امام المبادئ المعاصره للقانون الدولى .
5. رياض العطار ، جريمه الانفال من جرائم الموجهه ضد الانسانيه ، مجلد الحوار ، العدد 1676 عام 2006 .
6. سليم الجسائى ، المقابر الجماعيه ومعاناه الوطن ، مجله المبين ، العدد 7 عام 2006 ، تصدر من مؤسسه شهيد المحراب .
7. صادق جعفر ، الحوزه العلميه العراقيه ، المشروع السياسى بين المقاومه و المطالبه ، بحث .
8. دكتور عبدالوهاب حومد ، الاجرام الدولى ، مطبوعات جامعه الكويت عام 1978 .
9. مؤسسه الشهداؤ ، شبكه المعلومات العالميه (الانترنت) .
10. منظمه العفو الدوليه ، لندن ، 2007 ، شبكه المعلومات العالميه (الانترنت) .

11. محمد رضا النعماني ، الشهيد الصدر (قد) سنوات المحنة و
ايام الحصار 2006 .
12. ديدارهك دگه‌ل ماموستا (احمد منفي) پاريزگارئ سه‌ماوه
روژا 2019/7/12 ل سه‌ماوه .
13. المقابر الجماعية في العراق ، م . م ضرغام خالد عبدالوهاب ،
بحث ، كليه اداب جامعه كوفه .
- 14- شه‌ره‌في ئه‌شيري ، كيشه‌ي كورد له عيراق ، گوڤاري كادر ژماره
13 .
- 15- جريده الثوره ، 1984/2/11 .
- 16- ئه‌نفال له روانگه‌ي ئيسلام دا ، عبدالرحمن صديق ، سونته‌ري
برايه‌تي ، ژماره 24 ، 2002 .
- 17 - طارق حرب ، العفو في احكام الدستوريه و القانونيه ، جريده
الصباح البغداديه ، 2006/8/26 .
- 18- ما قبل الانفال ، و ما بعد النسيان ، زهير جزائيري ، بحپ
2002/4/14 .
- 19- علي بندي ئه‌نفالكرنا به‌هدينان، به‌رگي ئيكي ، 2001 ، چاپخانا
زانا ، دهوك .
- 20- عدالت عمر، ئه‌نفال و ئافره‌تي كورد ، 2002 ، ده‌زگاي ئاراز ،
هه‌وليئر .
- 21- مه‌لا به‌ختيار ، گوڤارا ئه‌نفال ، هژمار ئيك ، 2000 .
- 22- عبدالرحمن صديق ، به‌رنامه‌كي تله‌قزيوني ، ديداره‌كا تايبه‌ت .

ناقه روک

- پیشگوتن..... ۳
- ئەنفال چ جار ژبیر ناچیت..... ۶
- ئەنفال و گهورینا سیمایین جوگرافیا کوردستانی.. ۱۵
- ئەنفال و ههله بچه دوو هه قال جیمکن..... ۲۵
- ئەنفال و جینوساید..... ۳۰
- ئەنفال دناقبه را قورئان و دیروکی دا..... ۳۹
- ئەنفال دبه لگه نامین موخابراتا ئە مەریکا دا..... ۴۸
- ئەنفال و ئایدولوژیا به عسیزم و شەرعیەت..... ۵۴
- ئە مەریکا و ئەنفال بادینان..... ۶۱
- ئایدولوژیا به عسیزم و کهلتوری باژیران..... ۷۱
- ئافره تا کورد و قوربانی دان..... ۷۸
- ههولین حه لاندنا ناسناما نه ته واکورد..... ۸۱

- هه وار و بانگه وازيا سه روک مه سعود بارزانی..... ۸۷
- مینیومینت هیمايي گه لاین سته ملیکریه..... ۹۴
- کورد و کومارا ترسی..... ۹۷
- که لتوری ئه نفال و ئایدولوژیا شوفینزما عه ره بی..... ۱۰۴
- گورین بکوم ، هوکار و کاریگه ری..... ۱۱۲
- شهری که نداقیی دووی ریگری..... ۱۲۵
- سیداره دانا سه دام حسینی دیکتاتور،..... ۱۲۹
- ره هه ندین ئه نفالان دبه له نامین نهینییین ئه مریکا دا..... ۱۳۴
- دادگه ها بلندا ئه نفالان..... ۱۳۸
- خه مساری ده سه لاتی همبه ر ئا فره تا پاشمایا..... ۱۴۳
- به لگه و دکیومینت..... ۱۵۱
- پاش باب..... ۱۵۹
- ئه لبوما وینه یان..... ۲۱۷

سوپاسی

ژ دلہکے پاقڑ و پری ھہ ست و
فیان سوپاسیین خو ناراستھی
ریژدار، (عقید سید سفر
طاھر حاجی بانکی)
فہرماندی لیوا 3 پولیسین
پاراستنا دامودہزگہہین نہفت و
گازی دکہم کو پشتہقان و
ھاریکار بویہ دگہل من دا و
نہرکی چاپکرنہ ئہفی پھرتوکی ب
ستویں خوفہ گرتی.

سید سفر پیشمہرگہکی دیرین و
ژبنہمالہک کورد پھروہرہ ، ئیکہ
ژپشمایین ئہنفلان و گہلہک ژ
کھس و کارین وی د ھوین
ئہنفلان دا ھاتینہ بی
سھروشوینکرن ، ب ھہستہکی

نشتیمان پھروہرانہ ب نہرکی چاپکرنہ ئہفی پھرتوکی رابویہ، ئہفہژی نیشانا
دلسوزی و وہفاداریا وی یہ ھہمبہر گہل و وہلاتی وی و کیشا ئہنفلان .

